

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده معماری و شهرسازی

معماری جهان ۱

دکتر لادن اعتضادی

درس آشنایی با معماری جهان

مقدمه: این درس که شامل شرکت در کلاسهای نظری و نیز تمرینهای عملی است با یک هدف خاص دنبال می شود که به طور خلاصه آن را می توان به شرح زیر بیان کرد:

هدف: آشنایی با آثار جاودانه معماری جهان به قصد کشف حاکم بر اصول خلق فضا در آنها در جهت به دست آوردن ابزار مناسب برای فعالیت در زمینه معماری.

چنانکه از جمله بالا بر می آید زوی جاودانگی و جهانی بودن آثار مورد بحث تاکید داریم و دلیل این تاکید خود نهفته در هدفی است که آن را دنبال می کنیم یعنی شناخت القای معماری.

القای معماری: عناصر تشکیل دهنده فرم و فضا ابزار حساس معماری هستند که در مقابل "عملکرد گرای" محض، شناخت آنها، هدف ما است، چرا که سودمندی و عملکرد گرای تابع زمان و مکان و زودگذر است ولی آنچه خارج از زمان و مکان به فرم و فضا مفهوم می بخشد، راز جاودانگی یک اثر و جهانی بودن آن را در خود دارد.

بنابراین رسیدن به هدفی که ذکر شد به روش زیر عمل می کنیم:

روش ارائه درس: روش ارائه درس یک روش دو مرحله ایست که مرحله اول آن حائز توجه و اهمیت

بیشتر است.

- در مرحله اول با فراتر از حیطه تاریخی می گذاریم و به شناخت و تجزیه و تحلیل عناصر تشکیل دهنده یک اثر معماری (فرم، فضا و سازه) خارج از قیود زمانی و مکانی می پردازیم در این مسیر سعی در کشف اصول جهانی و جاودانه معماری داریم.

- مرحله دوم عوامل زمان و مکان را دخالت داده کوشش می کنیم با آثار معماری هر دوره تاریخی با توجه به تاثیرات زمانی و مکانی آشنا شویم و در این مسیر به کشف اصول تابع زمان و مکان در معماری نائل آییم. در این قسمت که مرتبه دوم از اهمیت در درس را دارند با روند تاریخی و پیدایش سبکها و مکاتب آشنا خواهیم شد.

برای جلوگیری از اغتشاش ذهنی در دانشجویان علی رغم اینکه هیچ تاکید خاصی بر موضوع تاریخ و تقدیم و تاخیر در دوره ها در مرحله اول درس نداریم اما سیلابس درس طوری تنظیم شده است که تابع سیر تاریخی معمول در کتابهای تاریخ هنر و معماریست اما باز هم به علت تاکید که در مرحله اول روی تجزیه و تحلیل آثار معماری به صورت مجرد و مترع شده است از زمان و مکانشان داریم. در هر فصلی نخست یک اثر را پیش از آنکه وارد دوره

تاریخی آن شایسته مطالعه می کنیم و سپس به دوره تاریخی آن اثر و بررسی ویژگیهای هر دوره و تاثیر آن ویژگیها در هنر معماری آن دوره می پردازیم.

برخی تعاریف:

فرهنگ: مجموعه ارزشها، رفتارها و پندارهای جامعه [ایدئولوژی و مذهب، علم تکنولوژی، هنر].

هنر: توانایی عیشت بخشیدن به احساسات یا تبدیل موارد ذهنیت ها به موارد ملموس در مسیر نیل به کمال است.

معماری: هنریست که نشأت گرفته از ایدئولوژی و مذهب و علم و تکنولوژی یک جامعه است. معماری باز -

تابی از فرهنگ یک جامعه است. به این ترتیب بحث سبکها و دوره ها در آن مطرح است.

طبق نظر ویتررو ویوس: در معماری ایستایی، زیبایی و کارایی مطرح است.

بنابراین می توان گفت: معماری هنر خلق فضا در جهت رفع نیازهای عینی و ذهنی بشر به کمک

تکنولوژی است.

سبک: روش بیان و نحوه برخوردی است که مورد قبول مردم یک دوره قرار گرفته و چمگی در صحت آن

متفق القولند.

مکتب: زیر مجموعه سبک است. نقش یک هنرمند، سلیقه یک گروه، نگرش خاص یک مذهب، یا نقش یک

مکان جغرافیایی در پیدایش یک جریان هنری می تواند یک مکتب را بوجود آورد.

مد: پاسخگویی به نیازهای روانی (ذهنی و غیر ذهنی) در کوتاه مدت است.

مفاهیم کلی و همگانی در معماری: علی رغم اینکه می دانیم معماری بازتابی از فرهنگ یک جامعه است، شدیداً

اعتقاد داریم که آثار جاودانه معماری از یک زبان مشترک برخوردارند که دستاورد بشر در کل جهان خارج از

محدوده مفید فرهنگهای جوامع بوده است. بنابراین برای شناخت این زبان مشترک نیازمند آشنایی با مفاهیمی

هستیم که مختصراً توضیح داده خواهند شد:

تعریف معماری: اگر بگویم معماری عبارتست از خلق فضا به کمک سازه که به وسیله فرم تعریف می شود

باید پیش از هر چیز مفاهیمی چون خلاقیت، فضا و فرم را تعریف کنیم.

خلاقیت: ساخت و سازی است که منشاء هنری داره و از فن آوری (تکنولوژی) به جهت هنر بودن فاصله دارد.
بحث زیبایی و زیبایی شناسی در هنر و خلاقیت یک بحث اصلی است.

فضا: فضا به عنوان یک نظم ارتباطی است که بین چیزها به وجود آمده است.
فضا به وسیله محدود کننده هایش تعریف می شود.

انواع فضا:

فضای جغرافیایی: در سطح کره زمین با عناصر محدود کننده خاصی که تعابیر جغرافیایی دارند تعریف می شود.

فضای ریاضی: مشخصه هایی که خارج از ادراک انسان وجود دارد و چیزی نیست جز ابعاد فضا.

فضا در نجوم: مفاهیمی خارج از سطح کره زمین را در بر می گیرد.

فضای زندگی: مثل شهر، محله، خانه، نیمه عینی و نیمه ذهنی است.

خلق فضا: عبارت از جدا کردن یک جزء فضا از یک فضای کلی با تمهیدات خاص و عناصر است. پوشش

(جداره ها) از عوامل تعریف کننده فضا هستند.

معماری هنر خلق فضا است، فضایی قابل ادراک و دارای فرم.

در شناخت یک اثر معماری به عناصر تشکیل دهنده آن یعنی فضا، فرم و سازه باید توجه کرد.

در شناخت فرم و فضا به اصولی چون سازماندهی، روابط و سلسله مراتب، نظم کیفیات مربوط به فرم، مقیاس،

تناسبات و ... باید پرداخت.

عناصر شکل دهنده اصلی: نقطه، خط، سطح، حجم.

در آثار مختلف معماری می توان با هر یک از این عناصر برخورد داشت:

عناصر نقطه ای: موقعیت یک ایلیک در پلان و یا اتراخ مرکزیتها در طرح.

عناصر خطی: موقعیت یک اَبلیک در نما، انواع محورها در طرح، ستونها و برجهای کلیسا و ...

سطوح: سطوح افقی، سطوح قائم (دیوارها) سطوح استوانی، سطوح کروی و ...

حجمها: فرم اولین صفت مشخصه حجم است همانطور که شکل صفت مشخصه سطح است در معماری اجسام توپر، توخالی، هندسی و ... را داریم.

عناصر سطح گونه: ردیف ستونها، رواقها، شبکه ها و ...

فرم: فرم تعریف کننده فضا است [یک لکه در یک کاغذ و یا یک حجم در یک محیط]

فرم دارای مشخصات بعدی است.

فرم دارای تأثیرات ذهنی است.

فرم می تواند منظم یا نامنظم باشد.

عناصر تشکیل دهنده فرم: نقطه، خط، صفحه، حجم هندسی.

شکل: صفت اصلی مشخص کننده فرم است.

فرم تعریف منی نشود یا: شکل، اندازه، رنگ، بافت [ابعاد تناسب فرم را تعیین می کند. مقیاس فرم توسط

نسبت اندازه فرمهای موجود در محیطش تعیین می شود]

تناسب: روابط و نسبتهای حاکم بین ابعاد و اجزای یک اثر (نسبهای هارمونیک ۱:۲:۳:۴:۵)

مقیاس: نسبت بین ابعاد بین یک اثر با محیط پیرامونش یا ابعاد و اجزاء آن با کل آن است.

فرم می تواند: منظم یا نامنظم باشد.

سازماندهی فرم: به صورت مرکزی، خطی، شعاعی، مجموعه ای، شبکه ای، خوشه ای می باشد.

زیبایی: یونانیان باستان که زیبایی را به معنی تناسب درست تلقی می کردند، نه فقط در موسیقی، بلکه برای

بیکر انسان نیز قاعده تناسبی پیدا کرده بودند، (قانونهای تناسب از زمانی به زمان دیگرواز فرهنگی به فرهنگ دیگر

فرق می کند)

در تحلیل یک اثر معماری برای ما نخستین گام: شناخت فرم و فضای آن است

برخی عناصر تعریف کننده فضا:

سطوح: سطح کف، سطوح برآمده، فروریخته، سطح بالای سر.

خطوط، عناصر عمودی: عناصر خطی عمودی، سطوح عمودی، سطوح با شکل، سطوح موازی || شکل

محصوریت:

در غایت در محصوریت فضا: Zone = پهنه و جعبه = Box فضا بر حسب درجه و یا باز یا بسته بودن

فضا، از حالت جعبه به حالت پهنه تغییر می کند.

باز شوها در فضا:

تراکم: درجه کمی و زیادی فاصله بین عناصر موجود در یک پدیده، یعنی نسبت باز شوها به سطوح بسته درجه تراکم است.

احجام: مثال یک میدان که توسط احجام اطرافش تعریف میشود ولی نهایتاً از دید ناظر داخل میدان مجموعه ای از سطوح عمودی هستند، احجام می توانند در یک مجموعه معماری عامل تعریف کننده فضای آن مجموعه باشند.

حجم: فضایی است که بوسیله بدنه، سازمان یافته، تقسیم شده یا محدود شده باشد.

جدازره ها: عناصر تعریف کننده فضا [سطوح، خطوط، نقاط] هستند.

نور: همه اشکال بواسطه نور است که دیده می شوند.

رنگ: بازتاب نور از جسی است که در فرم آن می گذارد.

یافت: چگونگی سطوح است بر حسب زبری یا صافی، سختی یا نرمی، براق یا مات بودن، روشن یا تیره بودن

که به کمک نور نمایانده می شود. متن یا یافت فضا یعنی مجموعه روابطی که بین عناصر تعریف کننده وجود

دارد تئوری [Gechalt] و به وسیله عناصر تعریف کننده آن باید قابل ادراک باشد.

در رابطه با تجزیه و تحلیل فرم و فضا در معماری باید توجه کنیم به:

۱- سازماندهیها: ارتباطات فضایی: فضاهای متداخل، فضاهای مجاور، فضاهای دارای فصل مشترک،

سازماندهیهای فضایی: مرکزی، خطی، شعاعی، مجموعه ای، شبکه ای، سازماندهی فضایی بر اساس: تقارن،

رسم و ...

۲- سیر کولاسیون: قسمتهای سیر کولاسیون، رسیدن به بنا، ورودیها، شکل گیری مسیر، روابط مسیر و فضا

، شکل فضای سیر کولاسیون.

۳- تناسب و مقیاس: رابطه بین ابعاد یک بنا یا هم تناسب آن است رابطه ابعاد یک بنا با ابعاد فرمهای

موجود در محیطش بیانگر مقیاس آن می شود.

ع- اصول نظام دهنده: محور، تقارن، سلسله مراتب، عامل مفروض، ریتم و تکرار، تغییر شکل،

پرسپکتیو، مرکز، تمرکز و خلاصه چگونگی به هم پیوستن و ترکیب اجسام.

مثال: محور خطی است که شکلهای در امتدادش آرامته شده اند، خود خط محور الزاماً نباید دیده شود.

نتیجه گیری: سودمندی نسبتاً زودگذر است همینطور عملکرد گرایشی.

در حالیکه:

عناصر تشکیل دهنده فرم و فضا ابزار حساس معماری هستند.

پس باید: برای دستیابی به الفبای اساسی طراحی معماری با او فراتر از حیطه تاریخی بگذاریم و در آنجا به

تحلیل عناصر تشکیل دهنده فرم و فضا بپردازیم.

ادراک: فضای معماری یک فضای ادراکی است که در مقابل فضای ریاضی قرار دارد.

در فضای معماری ویژگیهای کیفی که کاملاً جدا از ویژگیهای ریاضی آنست اهمیت دارد.

مثال: فضای روز و فضای شب که عکس یکدیگرند [از نظر کیفی و احساسی]

در فضای معماری موارد عینی و ذهنی قابل ادراک وجود دارند و نمادگرایی در آن نقش مهمی دارد.

مبحث ادراک برای شناخت اثر معماری

اثر معماری: فضای مصنوعی که توسط ناظر ادراک می شود.

فضای معماری باید قابل احساس و ادراک باشد.

ادراک و کمک حواس: بینایی، شنوایی، بویایی، چشایی و بیاوابی (گرما، سرما، نرمی، زبری، درد،

حرکت و جهت یابی).

مرحله اول: احساس: عضو حسی گیرنده، تارهای عصبی، مغز (ضبط تحریک محرک).

مرحله دوم: ادراک: بعد از برداشت یک محرک در فرآیند جذب و انطباق در ذهن اتفاق می افتد.

آنچه که نخست جذب می شود با زیر و رو شدن در ذهن نهایتاً نسبت به یک زمینه شناخته شده قبلی (بایگانی

خاطره و حافظه) مرحله انطباق صورت می گیرد.

شناخت: برای شناخت هر پدیده (یا فضا) باید آن را ادراک کرد.

توجه: برای ادراک بهتر باید به آن پدیده توجه کرد.

جذابیت: هر چه پدیده ای اندامهای حسی بیشتری را در برگیرد جذابیت بیشتری دارد.

مطلوبیت : حد و حدود فضای مطلوب از نظر به کارگیری خواس در حیطه بین اغتشاش و یکنواختی قرار

دارد یعنی فضای دارای اغتشاش و نیز فضای یکنواخت هر دو نامطلوب هستند.

ثبات ادراکی : نوعی تصحیح است که توسط ذهن انجام می گیرد. [اندازه، شکل، رنگ] و به درک صحیح

اشیاء کمک می کند و این به کمک حافظه میسر می شود.

هر چه بایگانی یا حافظه ناقصتر باشد، ادراک ما امکان خطای بیشتری دارد.

۱- **اندازه :** دیدن هواپیما در آسمان و انطباق آن با اندازه واقعی.

۲- **شکل :** دیدن یک صندلی از یک جانب ولی تصور آن از همه جوانب.

۳- **رنگ :** برگ درختان را سیاه ببینیم ولی بدانیم که واقعا سبزند.

احساس : احساس در انسان بدون ادراک انجام نمی گیرد بلکه همراه با برداشت واقعیت، فرآیند ادراک را نیز

در خود دارد.

تجربه : غالبا از داخل پروسه ادراک آغاز می شود.

هر چه رشد عقلانی انسانها بیشتر باشد، میزان انطباق و تجربه آنها از پدیده ها بیشتر می شود.

مبحث احساس فضاها و مبحث حریم ها در فضا [کتاب ادوارد هال درباره ۴ حباب متحد المکز] .

انواع حریم ها : حریم شخصی ، حریم مختص به شیئی ، حریم منقول (که با خود انسان حرکت می کند).

۱- **حباب انتیم یا کاملاً خصوصی :** اگر کسی به آن تجاوز کند، درگیری فردی بین شخص و متجاوز برقرار

می شود.

۲- **حباب خصوصی شخصی :** در حیطه رابطه دو نفر.

۳- **حباب اجتماعی :** بین حباب شخصی و عمومی قرار دارد، فاصله ایست که در آن دو شخص رابطه

مستقیم ندارند اما وجود همدیگر را نیز نمی توانند انکار کنند.

۴- **حباب عمومی :** فضایی که در آن دیگر رابطه مستقیم بین هیچکدام از آنها وجود ندارد.

انواع احساسها :

۱- **احساس جهت :** بر اساس محورهای افقی و قائم بالا، پایین، چپ و راست، جلو و عقب.

۲- **احساس سنگینی یا سبکی :**

۳- **احساس پایداری یا ایستایی و احساس ناپایداری یا عدم ایستایی :**

۴- **آرامش ، هیجان ، اغتشاش و ...**

تأثیرات حسی فضا بر اثر فرم آن القا می شود.

مراحل احساس: احساس که شامل حواس پنجگانه و احساس حرکت و احساس جهتایی است مراحل زیر را در

انسان طی می کند.

۱- محرک عمل می کند.

۲- گیرنده (عضو حسی) نسبت به محرک عکس العمل نشان می دهد.

۳- انتقال (تارهای حسی یا اعضای انتقال دهنده) تحریک حسی را به مرکز اعصاب متقل می کنند.

۴- مغز (مرکز عصبی) تحریک محرک در آن ضبط می شود.

مرحله ادراک: پس از آن یعنی مرحله برداشت یک محرک دو فرآیند جذب و انطباق در ذهن اتفاق می افتد.

سوء تفاهم: در مرحله رد شدن اطلاعات از صافی های مختلف امکان سوء تفاهم نیز بوجود می آید.

سابقه ذهنی یا تجربه: در تغییر نظرات دخیل است تجربه هر پدیده در بعد طولانی زمان در یک قوم و

در فرهنگها و سبهای خاص متفاوت عمل می کند (از جمله تجربه فضا است).

تخیل: ظاهر کردن تصویر است. حاضر کردن مفهومی در ذهن که قبلا ادراک شده باشد و از بایگانی حافظه

ناشی می شود.

مراجع: فرم، فضا، معماری / چینگ

زیبا شناختی در معماری / یورک گروتز / ترجمه دکتر پاکزاد

هنر غارنشینان

با توجه به تعاریفی که از فضا و معماری در مقدمه جزوه داریم، به حق می توان ادعا کرد که بشر در غارها از لحظه ای که دست به تنظیم محیط و خلق فضای مناسب نیازهایش زد، معماری را آغاز کرد. اختصاص بخشهای متفاوت غارها به عملکردهای مختلف و تنظیم آن فضاها بر اساس نیازها و نهایتا ایجاد نقوش بر دیواره های غارها همگی گامهایی در خلق فضا یا به عبارت دیگر نوعی معماری بوده است.

عصر دیرینه سنگی:

قدیمی ترین آثار - غارهای جنوب فرانسه و شمال اسپانیا (غار لاسکو و غار آلتامیرا) بیش از ده هزارسال (عمر) که از سالهای ۱۸۷۹، ۱۸۹۶، ۱۹۰۱، ۱۹۲۱، کشف شدند. هنر - در نزد انسانهای این دوره فعل و انفعالات ذهنی که رابطه مستقیم با فعالیتهای روزمره آنها در جهت مقابله با حوادث زندگی و نیز صیانت ذات داشته است، نوعی خلاقیت را متکی بر قدرت تخیل قوی و اشتغالات معنوی ایجاد می کرده است که پدید آورنده هنر اولیه بوده است.

هنر جزئی از زندگی - هنر انسان غارنشین در ارتباط نزدیک با حوادث روزمره زندگی (که در آن مرحله مهمترین آنها شکار بوده است و نیز حفظ جانشان در مقابل حیوانات) به نظر می رسد که در نزد انسانهای اولیه آنها مسائل ذهنی و عینی، مادیات و معنویات از یکپارچگی خاصی برخوردار بوده اند و هنر آنها بازتاب این واقعیت است.

ویژگیهای آثار درون غارها - آثاری که با بیش از ده هزار سال عمر در محفظه سرد و خشک غارها حفظ شده بودند و بسیاری از آنها پس از کشودن غارها سریعاً صدمه دیدند. انواع آثار: نقاشیهای رنگی روی دیوار و سقف غارها / نقوش برجسته رنگی / مجسمه های گلی و سنگی / ابزار سنگی همه در عین حال وسایل گذران زندگی و آثار هنری بوده اند.

محل تصاویر: در اعماق غارها و تقاطعی بسی دورتر از دهانه ها که محل زندگی عادی بوده است قرار داشتند.

موضوع: اکثرا حیوانات: ماموت، گاو وحشی، گوزن شمالی، اسب، گراز، پروگرگ.

ابزار رنگامیزی: قلم مو از نی یا موی نرم جانوران / لیس / سنگ چخماق ترک تیز.

رنگها و رنگامیزی: تکه های افرای زرد یا قرمز، رنگامیزی به صورت فوت کردن پودرها یا مخلوط کردن

آنها با روغن حیوانی.

خواص مشترک این تصاویر: جنبه تزئینی ندارند (قسمتهای تاریک غار) / به نظر می رسد که جنبه آئینی

داشته اند.

سبک تصاویر: تصاویر ناترالیستی غالباً همراه با علائم هندسی (شاید نشانه هایی از مفاهیم آئینی).

تنظیم و سازماندهی: قرار گیری تصاویر به طور تصادفی در صحنه.

پیکره انسان؟: بجز یکی دومورد انشایی، بکسره از قلم افتاده است.

عصر میان سنگی: (۸۰۰۰ سال پیش از میلاد تا ۲۰۰۰ پیش از میلاد)

- نقوش در دیواره های سنگی پناهگاههای کم عمق:

- ظهور پیکره آدمی به صورت انفرادی یا در گروههای بزرگ با حالتها و موضوعهای متنوع.

- انتزاعی تر شدن تدریجی نقوش و پیدایش نمادها به جای تصاویر ناترالیستی - انجامیدن به پیدایش خط.

مقایسه دو عصر: ۱- نقاشیهای سرزنده و خودرو ۲- هماهنگیهای خشک شکلهای تقریباً حرف گونه

- پیدایش مکانهای مقدس با اعتقاد به اینکه دارای نیروهای فوق طبیعی هستند.

عصر نو سنگی:

در عصر دیرینه سنگی انسان عاقل توانست دنیای خویش را با تصویر بنمایاند و به صورت انتزاعی در آورده

بدیشان بر آن مسلط شود.

و در عصر نو سنگی انسان با دست یافتن به کشاورزی و اهلی کردن حیوانات کامی بزرگ در جهت تسلط واقعی

تر بر محیط برداشت که نهایتاً به شهر نشینی منجر شد.

انسان عصر نو سنگی به دستاوردهایی زیر رسید:

- اجتماع سازمان یافته - پیدایش دولت ها و شهرها

- بیرون آمدن از غار - ساختن سرزانه - ساختن خانه، مجتمع های زیستی - شهرها

- ساختن فضاهای مقدس - معماری جاودانه

- ساختن فن بر محیط - کشف اسلوهایی اندازه گیری

-> ماحی ، هندسه مهندسی

-> پیشینی تغییرات زمان -> تقویم -> نجوم -> ریاضی

-> کاربرد دستاوردهای علمی و فنی ، ایدئولوژیکی و اقتصادی در ساختن و پدید-

- آوردن هنر معماری : سربتهاها و فضاهاى مقدس و نجومى.

معماری در عصر نوسنگی:

تخت‌سین سرپناه‌ها: بعد از غار تخت‌سین سرپناه‌ها یا استفاده از شاخ و برگ درختان، خشت و گل و تنوع چادر از پوست حیوانات و سنگ ظاهر می‌شود. این سرپناه‌ها با مقیاس‌های کوچک و صرفاً در جهات رفع نیاز و بدون تظاهرات عظمت گرابانه ساخته می‌شوند. درشت‌سنگها (خرسنگها): megaliths و آثار تخته‌سنگی Dolemans (در حدود ۳۰۰۰ سال پ.م) معماری سه‌سنگی (trilith) و تک‌سنگی (monolith) که منهیر menhir نامیده شده‌اند با هدف‌های مذهبی و آئینی بر اساس زمینه‌های نجومی پدید آمدند.

استنهبج: یک نمونه جالب از این آثار، کرومیک (دراپوری و استونهبج) در انگلستان است که ارتفاع تخته سنگها تا ۲۰ متر می رسد و قطر دایره مجموعه ۱۲۰۰ متر است و وزن هر تخته سنگ ۲۵ تا ۵۰ تن است.
در این مجموعه، محور پرستگاه و جاده منتهی به آن و تک سنگی عظیم آن رویه خاور بیانگر نمادین طلوع خورشید در نخستین روز انقلاب صیفی در ۱۶۸۰ پ.م بوده است که آزمایشات آنرا تأکید کرده است.
این مجموعه با نمادگرایی و برداشتهای مقدس و رمز آمیز از صدر جهان و هستی در یک شکل دوایر متحدالمركز با تقارن و نظم و محور و مرکز در عین حال که ممکن است یک ابزار تقویم و محاسبات نجومی بوده باشد حاکی از یک حس رشد یابنده هندسی در اثر مشاهده حرکت اجرام سماوی نیز می باشد.
پیش جهانی نوع بشر نسبت به بعضی پدیده ها که در اقوام اولیه مشهود است (به قول یونگ: ناخود آگاه جمعی) مبنای تصورات مشترک شده است که زبان جهانی معماری نیز از آن نشأت می گیرد.

نتیجه گیری:

معماری مذهبی که هزاران سال پس از عصر غارنشینی آغاز شد تأثیر همانند هنر غارها را در خود دارد. هر مکان مقدس، اسرار آمیز نیز بوده است، محلی تاریک که فقط با نوری لرزان روشن می شود و در اوج مراسم مذهبی سکوت مطلق بر آن حکمفرمایی می کند، فضای این معابد و مقدس ترین آن نمونه مشابهی است از آنچه در غارها بود و اینجا نیز خداوند در خلوتگاهش دور از چشم اغیار جای دارد.
تعریف ما از معماری در دوران غارنشینی همان نظم دادن به فضای طبیعی غارها توسط ساکنین است. تسلط بر محیط و نظم دمی به آن، خلق فضا و همان معماری است.

مراجع: تاریخ هنر چسن

هنر در گذر زمان کاربرد

نخستین زیستگاهها در عصر نوسنگی: اریخا و چاتال هیوک ۸۰۰۰ پ.م

مرحله گذرا از عصر شکار و ذخیره غذا به عصر تولید غذا (کشاورزی و اهلی کردن حیوانات بیشتر و دامپروری)
- بخشی کوتاه درباره این که فرهنگ اشاعه تمدن و نقطه آغاز آن اکنون تا حدودی مردود است، در کلاس انجام می گیرد.

- عصر دیرینه سنگی [گردآوری خوراک] و نوسنگی [کشاورزی و حیوانات اهلی].

- کوهپایه های سرسبز مجاور رودخانه ها کهن ترین استقرارها را در خود جای داده اند.

- دشتهای اطراف بستر رودخانه ها محل تشکیل نخستین تمدنها یا دولت ها بوده اند.

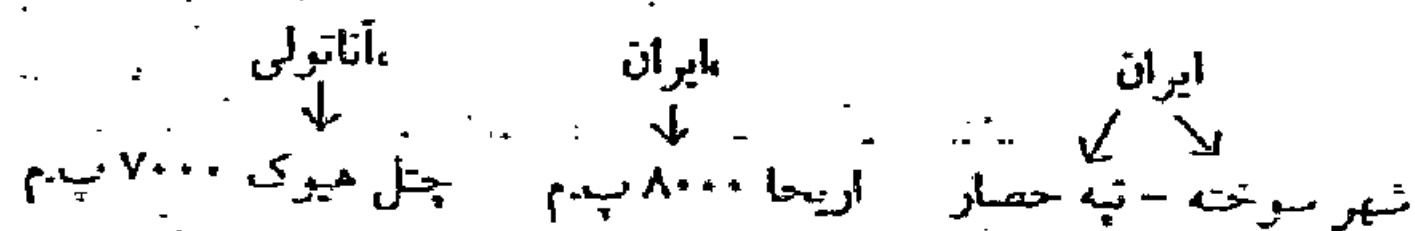
- اما کهن ترین اجتماعات ایگان یافته در ارتفاعات سرسبز مجاور دره ها یافت شده اند که آنها را به عنوان تمدن نمی شناسیم [نخستین جوامع روستایی] کشاورزی دیم نه بر اساس آبیاری [بیشتر متکی بر دامناری]

جوامع متمدن و دولت‌ها - علاوه بر کشاورزی و اهلی کردن حیوانات : - - سازمان یافته - -

حکومت	ایزارها
دین رسمی	اسلوبها - - خط
قانون	اندازه گیری و بافتدگی و فلز کاری و سفالگری

بین النهرین قدیمی تر از مصر .

استقرار کشاورزی در ۷۰۰۰ پ.م

معماری : معمولا خانه ها و بناهای خشت و گلی یا پی سنگی .

بین النهرین : دوره تاریخی - - - پیدایش خط

ایدئولوژی : شاه متولی و نماینده خدا در روی زمین / چوپانی بالای سر گوسفندان

مردم : بندگان خدا که همه زندگیشان برای رضایت اوست

خدا : ارباب مردم

دولت : خدا - شامی، تلفیق حکومت و مذهب

نقشه شهر : مرکزیت مجموعه قصر و معبد در شهر که مرکزیت خدا را نشان می دهد

معبد : کانون دینی و مرکز اداری شهر / فرم خاص پلکانهای زمین و آسمان / زیارتگاه بالای آن :

اطاق انتظار یا گذر

وظیفه شهر : خدمت به خدا در مقام ارباب شهر .

کشور شهر : موقوفه خدای شهر بود .

هویت مشترک : مردم از هویتی مشترک بر اساس شهرشان ، خدای شهر و زبانشان و نوع روابطشان با یکدیگر و خدا برخوردار بودند .

هویت و خود آگاهی تاریخی : در سومر آغاز شد و در تمدن یونان بالغ می شود و به اوج تکاملش می رسد .

کاو بالدار یا پنج پا : حالت نیم برجسته و نیمه مجسمه گونه

در نیمرخ در حال حرکت است و در تمام رخ ایستاده و ساکن

سپه‌های قدرت (زور ، تیزپروازی و شکار و انتقام و ...) در یک موجود که سبیل شاه است .

کاو ان بالدار بیش از آنکه نگهبان شاه باشند ، موجب تقویت مقام او می شوند

مراجع: تاریخ هنر چین

هنر در گذر زمان کاربرد

مصر

مرجع: هنر در گذر زمان "هتلن گاردنر"

- بیش از ۲۰۰۰ سال پیش، هیردوت ضمن ستایش از مصر نوشت: "... زیرا هیچ کشوری نیست که این همه عجایب داشته باشد، ... و مردم آن به حد افراط مذهبی بودند."

- مصریان که سکونتگاههای خویش را از مصالح بی دوام می ساختند، برای ساختن مقبره ها و مباداز سنگ مانند کار و سخت استفاده می کردند.

- صخره های بیابانهای لیبی و عربستان و رود نیل در حد واسطه این دو، در نظر مصریان به ترتیب نماینده فنا ناپذیری یا بی زمانی دنیای مصر و گردش بی پایان فعل و انفعالات طبیعت به شمار می رفتند.

نیل - نیل در شعور مصریان به عنوان خدا و نماد زندگی نقش بسته بود.

- پیش از این سواحل نیل، سرزمینهای مردابی با بیشه های آبیرو پاپیروس و دشتهای حاصلخیز بوده است.

آبیاری - نخستین کانال و راه اسکان بشر در دره نیل با بستن سد ها برای مهار طغیانهای نیل برداشته شد؛ چنانکه در بین آنتیورین با سخر کنالهای آبیاری.

جاودانگی - اعتقاد و علاقه فرد مصری به جاودانگی تا مرز شیفتگی پیش می رود و توجه کلی او به زندگی در این

جهان قبیله برای تأمین سلامت و سعادتش در آن جهان بود. [بخش عمده ای از آثار مصریان را

که به یادگار گذاشته اند، مدیون همین اشتغال هستیم.]

معماری

- در طراحی مقبره مصری، نماد خنجره ابقی و خاموش مردگان نیز از اصول ماندگاری و نظم مشابهی پیروی می کند.

مصطبه: سکو یا ساختمان چهار گوشه ای از آجر یا سنگ با دیوارهایی بر شیب که بر روی مقبره ای زیرزمینی که به وسیله خراکشی با خارج ارتباط پیدا می کند، ساخته می شود. شکل مصطبه احتمالاً از تپه های خاکی یا سنگی که مقبره های پیشین را می پوشاند، گرفته شده است. [در بین النهرین بر خلاف مصر تقریباً گونه ای بی تفاوتی به آیین تدفین مردگان و مفاکری مقبره ها وجود داشت.]

هرم یلکانی زوسر:

در مقاره یا کورستان باستانی (شهر مردکان) ممفیس، ۲۷۵۰ پ.م. ظاهراً نخستین مقبره عظیم پادشاهی بود و شکل ظاهری آن به زیگوراتهای بین النهرین شبیه است.

• اینجا یک مقبره داریم نه یک معبد که ارتفاعش از سایر بناهای اطرافش بیشتر است.

۱- کارکرد دو گانه — ۱. حفاظت از جسد مورمی شده پادشاه و متعلقش.

۲- مجسم ساختن قدرت مطلق و خدا گونه وی به کمک جسیم بودن و صلابت بنا.

معمار مجموعه — این ساختمان به علاوه معابدش به علاوه مجموعه مهتابیهای محصور و حیاط بزرگش، آفریده

ایمخوتپ یعنی نخستین هنرمندی است که نامش در تاریخ آمده است.

مرد همه علوم — ایمخوتپ، مهندس معمار، استثنی فرزانه، حکیم، جادوگر، پزشک، کهن و کاتب که بعدها

به عنوان خدا پرستیده شد.

اهرام جیزه:

در جیزه، واقع در قاهره امروزی سه هرم از قرائنه سلسله چهارم به نامهای خوفو (خفوس)، خفرع (خفرن) و منکورع (مورگینوس) وجود دارد. پس از سال ۲۷۰۰ پ.م. این هرمها با رمز و علم پنهانی ارتباط دارند و نمادهای

موضوعات بسیاری - از جمله حکمت ازلی، سرزمین مصر، پایداری ابدی و فنون جادوگری - بوده اند.

اوج معماری: اهرام جیزه نقطه اوجی در تکامل آن شیوه معماری است که با ساختن مصطبه ها آغاز شد.

از هلیوپولیس تا ممفیس:

گویا وقتی پادشاهان سلسله سوم، اقامتگاه دائمی خویش را به ممفیس انتقال دادند تحت تأثیر هلیوپولیس که در مجاورتشان بود، قرار گرفتند. آنجا مرکز کیش نیرومند رع خدای آفتاب بود و بیت آن به صورت یک سنگ هرمی شکل به نام بن-بن ساخته شده بود. در سلسله چهارم، قرائنه خود را فرزندان رع نامیدند و از آن پس کوشیدند تا او را بر روی زمین مجسم کنند.

مبنای شکل هرم:

در این صورت آیا شکل هرمی اختراعی است که از یک نیاز دینی الهام شده و یا در نتیجه تکاملی در شکل بوده است؟

هرم بزرگ خوفو :

- کهن ترین و بزرگترین اهرام سه گانه حیره و همچون کوهی از سنگ آهک است.
- اصول ساختمانی : اهرام مطابق با همان اصول هرم بلکانی زوسر ساخته شده اند.
- فضاهای درونی به نسبت بسیار کوچکند.
- انتقال سنگ آهک : از صخره های آهکی شرق نیل که با استفاده از طغیان سالانه به غرب آن انتقال داده می شده
- سنگ تراشی : پس از پایان تراش ، سنگ تراشها با علامتگذاری به رنگ قرمز ، جای هر نقطه را در هرم مشخص می کردند.
- عدم اختراع چرخ : استفاده از سطح شیبدار و نیروی انسانی برای جا به جایی سنگها.
- سطح ناصاف هرم : نهایتا با پوششی از سنگ آهک سفید مروارید رنگ پوشیده می شد.
- درزهای ناپیدا : ظرافت کار نماسازی تا حدی بود که درزها قابل تشخیص نبود.
- ابعاد هرم خوفو : طول ضلع قاعده ۲۲۷ متر، طول هر یال ۲۱۷ متر و ارتفاع کونی ۱۲۸ متر است. سطح قاعده آن بیش از ۵ هکتار زمین را پوشانده است.
- سنگها : دو میلیون و سیصد هزار قطعه سنگ ، هر یک به وزن متوسط ۲/۵ تن.
- هنر سازندگان هرم : عظمت کار / مهندسی موفقیت آمیز / طراحی صوری تناسبها و ایست بیکران آن که کاملا با کارگردمد می و تقدیمی و وضعیت جغرافیایی سازگار بود.
- جهت گیری : چهار رکنی هرم به سوی چهار جهت قطب نماست.
- ورودی : بسته و کور شده بگونه دزدان نتوانسته بودند به آن دسترسی یابند.

مجموعه تدفینی در حیره :

هرم خوفو / اتاقک تدفین در داخل یا زیرش / نمازخانه متصل به یال شرقی هرم / راه خاکریز سرپوشیده منتهی به دره و معبد دره ای / در کنار آن مجسمه ابوفول که به نشانه بزرگداشت فرعون ، از یک صخره طبیعی تراشیده و مشرف بر معبد خفوع بود. سر ابوفول را معمولا بخشی از چهره خفوع نقلی کرده اند. اما طرح آن به قدری عام است که فردیت خاصی در آن قابل تشخیص نیست.

معبد دره ای هرم خفوع - با سیستم تیر و ستون از سنگ خارا ای سرخ یکپارچه ساخته شده است. دارای تناسب ظریف نسبت به یکدیگر است. تزئینی در آنها به کار گرفته نشده بود و کف آن با مرمر سفید پوشیده شده بود و تنها پیرایه های داخلی آن ، تالیسهای نشسته که در امتداد دیوار ردیف شده اند ، بوده اند.

طاق زنی و گنبد - مصریها بعد از آن آشنا بودند و در ساختن مقبره های مربوط به دوره پیش از سلسله هانیز از آن استفاده کرده بودند. اما در حدود ۲۰۰۰ سال پ.م. یعنی آغاز دوره سلسله ها به ندرت از آن استفاده کردند.

بیکر تراشی - تالیس نقش برجسته همه جانی در مقبره ها با سنگ تکیه گاه

حالت مکعبی تندیسها با چهره خونسرد و قاطع و عاری از ویژگیهای شخصی حاکی از شخصیت خنثا گونه و بیادواتی فراعنه از جنس سخت ترین سنگها (مصالح جاوداتی) ، تندیسهای چوبی سفالین و مفرغی از مردم عادی که حالتهای شخصی و انسانی آنها بیشتر نمایان است .

نقاشی و نقش برجسته - در مقابر تاریک و تصور تأثرات جادویی آنها در دنیای مردگان ، مضمون نقوش صحنه های شکر و کشاورزی از رنگهای درخشان طبیعی استفاده شده است .
حالت پرندگان و حیوانات و حتی مردم عادی به حالتهای رئالیستی نزدیک تر است ، ولی فراعنه و مردان بزرگ حالتی خشک و قاطع و با وقار و بی حرکت دارند و بزرگتر از مردم عادی نقش می شوند .

((پادشاهی میانه))

- حدود ۲۲۰۰ سال پیش از میلاد ، شورشهای زمینداران جاه طلب باعث یکصد سال نا آرامی و نا امنی می شود .
- پنجویب اول ، دیگر بار مصر را یکپارچه می کند .

مقابر تنگ تنگی در دل صخره ها - نمونه های بنی حسن یکی از سالم مانده ترین آنها مقبره " جنوم حونپ " و " آمنمحت " که از لحاظ امنیت بیشتر و هزینه کمتر در دل صخره ها کنده می شد و عناصر اصلی معماری مصری یعنی سرسرا یا ایوان ستوندار و اتاقک مقلمس را دارا بود .

ستونها در اینجا چیزی از صخره هستد و نقشی در نگهداری سقف ندارند و صرفاً تزئینی در جهت فضا سازی هستد .
[پلیندی قاطع به ستهای معماری جرمی و جزمی بودن آن] ← ستهای پایدار

معماری و هنر مصر

ترجمه از: تاریخ معماری "فلیچر" نوشته

کلیات :

جغرافیا - بستر حاصلخیز نیل محصور بین دو دریا و دو صحرا ----> امنیت نسبی دو مقابل هجوم نیکانگان

نیل - مادر و سمبل حیاط در مصر است : عامل حاصلخیزی سرزمین شترار ، مسیر عبور ، حمل و نقل و تجارت ----> شریان حیاتی مصر

جامعه و تاریخ - تمدن مصر از کهن ترین تمدنهایی است که از آنها دانش روشنی نداریم ؛ اطاعات ما بر مبنای :
متنوع گون ادبی بر روی پاپیروس و کتیبه هاست و تا ۲۰۰۰ سال پ.م. به عقب می رود.

قانون و حکومت - قوانین غیر قابل انعطاف حکومتی (حکومت دارای قدرت الهی)

مذهب - [عامل حاکم بر همه حیات زندگی است] آیین مذهبی مصریها ، سستی و از نظر معنوی غیر قابل تغییر و رمز آمیز بود [با اعتماد شدید به دنیای پس از مرگ] . رهبانیت در آن با یک قدرت آخرایی بی حد و حصر همراه بود و به تمام علوم عصر بجهت بود.
مذهب از نظر تئوری تک خدایی و در عمل چندین خدایی است ، از طریق فرقه های مختلف تعداد زیادی خدایان نماینده و سمبل پدیده های طبیعی بودند و با موجودات مینوی به شمار می رفتند.
پیچیدگی میولوژی مصر ، به علت تعدد خدایان علی مناطق مختلف آن است.

فرعون - فرعون واژه عربی مقتبس از مصری Per-aa به معنی "خانه بزرگ" است.

خدا ، شاه و راهب در یک شخص صاحب همه دانشها که از چشم مردم عادی پوشیده است و هر از چند گاهی به وسیله سحبلههایی برای آنها معرفی می شود و آنها را از جنبه های ابلهسی دور می کند. شاه برای مرادش خداست ولی خود ، خدایان را پرستش می کند.

معماری و مذهب - رابطه ای نزدیک دارند که در همه جا مشهود است. [آثار مهم و جاودانی که برای معابد و مقابر ساخته می شدند.] ثبات و عدم تغییر و رمز آمیز بودن که از اصول مذهبی است ،

در معماری مصری نیز تکرار می شود.

مصالح ساختمانی - الوار، آجر، گل و سنگ مصالح عمده معماری این کشور هستند.

معماری و هنر مصر

مرجع: تاریخ هنر، حسن

مقدمه دنیای کهن: - تاریخ با اختراع خط یعنی حدود ۵۰۰۰ سال قبل آغاز شد.

- آغاز تاریخ از یک جهت چیزی جز افزایش ناگهانی در سرعت و وقوع حوادث نبوده است. اما از جهت دیگر تغییری بوده است در "کیفیت" وقایع.

دولت: - بر اثر فشارها و گسترش مبارزات (برای بقا) تحول بزرگی به وجود آمد و موجب پیدایش جوامعی به مراتب پیچیده تر از قبل شد.

تاریخ: - این جوامع نو ظهور بودند که تاریخ را به معنای واقعی آن "ساختند". [مصر، بین النهرین
سینا و چین]

خط: - به عبارتی روشن تر، زمانی که خط به صورتی در آمده بود که بتواند وقایع تاریخی را ضبط کند، تاریخ نیز هویتی مشخص یافته و مسیر خود را به نحو کامل آغاز کرده بود.

پادشاهی کهن مصر

چود: - چون مصر از دیر زمان چون جامه‌ترین و محافظه کارترین تمدن روی زمین شناخته شده است.

افلاطون: "هنر مصر در مدت ۱۰۰۰۰ سال تغییر نیافته بود." - هنر مستدام یا مستمر

هنر: در برخورد نخست، کلیه آثار هنری مصر از ۲۰۰۰ تا ۵۰۰ سال پ.م. به نحوی با هم شباهت دارند.

هنر و مذهب: - زیرا ابتکاره اصلی تأسیسات اجتماعی و عقاید دینی و افکار هنری مصر در همان نخستین قرنهای عمر دراز آن تمدن پی ریزی شده است.

هنر: در واقع هنر مصری میان دو جبهه محافظه کاری و ابداع نوسان کرده است، لیکن هیچگاه ایستا نبوده است.

حوزه تأثیرات: - برخی از پیروزیها با ابتکارات عمده هنر مصر اثر عمیق بر هنر یونانی و رومی می گذارد.

تاریخ و حکومت: - بر حسب رسم کهن مصریان، تاریخ آن به سلسله‌های پادشاهانش تقسیم شده است: سلسله اولی اندکی پیش از سال ۲۰۰۰ پ.م. بوده و قبل از آن دوره پیش از پادشاهی است و سپس تا شش سلسله، دوران پادشاهی کهن است.

فرعون: - پادشاهی فرعون وظیفه ای که از طرف یک نیروی فوق انسانی تفویض شده باشد نبود، بلکه در نفس وجود خدایی بود. در عین حال می دانیم که در مواقع بحرانی سیاسی وجود فرعون نمی توانست متشاء هیچ اقدام و تری باشد.

فرعون سمبل مظهر: - اما عظمت شخص فرعون، نشانه بارز تمدن مصر بوده است.

دو پادشاهی متخاصم: - در حدود سال ۲۲۰۰ پ.م. در مصر علیا و مصر سفلی تشکیل می شود.

اعتقادات

- نباید به غلط تصور کنیم که مصریان زندگی این جهان را همچون گذرگاهی برای زندگی ابدی خویش می پنداشته اند ، بلکه معتقد بودند که هر کس باید در زندگی بکوشد تا وسائل نیکبختی اش را برای زمان پس از مرگ فراهم کند.

مقابر

- بنابراین از یک جهت می توان گفت که مقبره سازی در مصر نوعی بیمه زندگی آن جهانی بوده است (در اختصاص اشراف و نه برای عامه)

مقابر مصطفیه ای

- خاکریزی بر روی محل دفن که در عمق زمین بوده و روی خاکریز با آجر یا سنگ مفروش می شده و به وسیله هواکشی به محل دفن متصل می شده است . داخل مقبره نماز خانه ای است که هد ایلی تقلیدی به " کا " در آنجا ذخیره می شود . علاوه بر آن ، اتاقکی مجزا و پنهانی برای قرار دادن تندیس متوفی وجود دارد.

مقابر شاهان

- از همان آغاز سلسله اول وسعت و شکوه بسیار یافت و حتی گاهی نمای بیرونی آنها به صورت کلخ . . . فخیم شاهی در آمد . در دوره سلسله سوم ، این مقابر شکل هرمهای پله دار به خود گرفت . . . هرم زوسر که روی همان تپه مستطیل شکل اجدادی بر پا گردیده است .

عرم ، علامت

- هرم زوسر ساختمانی است جنسیم و با صلابت که ظاهرا هدف از آن ایجاد علامتی مشخص برای محل مقبره بوده که آن را از دور نشان دهند . . . اهرام هر یک با معابد و ساختمانهای الهیاتی ، میزاری بزرگ و تشکیل می دادند که در آنها چه در زمان حیات فرعون و چه پس از مرگ وی ، مراسم و آیینهای بزرگ دینی برگزار می شده است که مفضشتین آنها مربوط به هرم زوسر می شود.

مشخصه مجموعه ها

روضح در هنر - هدف نقاش یا پیکر تراش مصر باستان روشنی بیان است نه تلقین وهم و تحریک خیال ؛ بنابراین وی در هر مورد و موقعیتی گویا ترین حالت و بارز ترین منظره را مصور می کند.

تبعیت از قانون

- لیکن وی در این کار خود را به قانونی سخت و ثابت مقید می سازد ، مثلا در تغییر زاویه دید اثرات ۹۰ درجه می چرخد.

ثابت

عتم جنبش و حرکت - به این ترتیب هر نوع فرمش و انعطاف یا جنبش و حرکتی را از بدن آدمی سلب کرده است . . . خاصیت انجماد و ایستایی مثال ، به خصوص شایسته مقام ربانی فرعون بوده است . [مرنده گانا عادی قتیله حرکت می کند اما فرعون فقط " هست "]

حرکت

این مجموعه در دوران حکومت رامسیس سوم (۱۱۹۸ پ.م.) ساخته شده است. مجموعه مزبور به عنوان یک اثر معماری، عناصر مشخصه ویژه معبد سازی مصر را ارائه می دهد و به علت اینکه تا حد زیادی سالم مانده است، از امتیاز خاصی برخوردار است؛ زیرا که می تواند بیان کننده تأثیرات زنده وضعیت پیش از خود در امروز باشد. از نظر عملکرد، مجموعه شامل معبد و همه ملحقات آن است، از جمله یک کاخ برای استفاده موقت و استحکامات دفاعی که مشخصه فامی این دوره است. معابد مصری، صرفاً یک مکان پرستش یا عبادت نبوده بلکه همچنین یک مرکز اداری و تشریفاتی هم بوده اند.

طرح کامل مجموعه :

معبد قلب یک مجموعه وسیعتر است که به وسیله دو ردیف بارو محصور شده است. مدتی بعد در پایان سلطنت رامسیس سوم، دومین حلقه حصار که فضایی در حدود ۲۱۰ x ۲۲۰ متر مربع را محصور می کرد، ساخته شد. بین معبد و اولین حلقه دیوار مسکن خدمتگزاران معبد و افسران و سربازان و کاردار و فضاهای اداری و اصطبل قرار دارد. بین دو حلقه دیوار فضاهای خدمتی - اجتناباً : کارگاهها، مدارس و کتابخانه های مجموعه هستند سایر معابد مصری قرار دارند.

قصر فرعون در جنوب غربی حیاط و دسترسی به مجموعه از جنوب شرقی است، حیاتی که در دیوار خارجی، دروازه با دو ستون اویلیونگ محافظت می شود. در جهت شمال غربی هم دروازه دیگری قرار دارد.

پلان : دسترسی به مجموعه در امتداد یک محور طولی است که از دروازه ورودی به سوی عبادتگاه درونی ادامه دارد. تمام فضاهای معبد در اطراف این محور تقارن قرار دارند که از دروازه و سردر ورودی اصلی به سوی "حرم" (قدس الاندلس) درونی هدایت می شود. تمام فضاهای معبد تابع این محور تقارن هستند. حتی قصر فرعون نیز تحت الشعاع اهمیت آن قرار گرفته است و بدون اینکه موقعیت ممتازی داشته باشد، در یک طرف محور در کنار نخستین حیاط قرار گرفته است.

فضاهایی که در طول محور معبد شکل گرفته اند، از یک نظام و طرح دقیقاً راست گوشه و مستطیلی پیروی می کنند.

فضا و فرم : سلسله مراتب فضایی در داخل معبد از ورود تا به قسمت انتهایی با افزایش هر چه بیشتر تراکم فضا مشخص می شود. فضاها در پلان و در ارتفاع به تدریج کوچکتر می شوند تا به عبادتگاه درونی (حرم) ختم گردند.

کاهش ارتفاع این فضاها از دو راه عملی شده است: یکی کم شدن ارتفاع ستونها و جزرها و دیگری بالا بردن کف هر فضا نسبت به فضای قبلی که نتیجتاً به وسیله راهپایی به یکدیگر متصل می شدند.

در عبادتگاه (حرم) درونی، محسمه ای از خدای آمون قرار داشته است و در اتاق مجاور آن برای خدایان موت و خونس بوده اند که از نظر اندازه کوچکتر و در نتیجه از نظر اهمیت تحت الشعاع عبادتگاه آمون قرار گرفته اند.

نکته قابل توجه این است که در فضاها هر چه به سوی انتها پیش می رویم، فضاها کوچکتر می شوند و نیز مرتباً به علت تعدد ستونها تراکم تر هم می شوند. اولین حیاط رو باز است و تنها دارای دو رواق جانبی است، در حالی که درمی در چهار طرف رواق دارد و پروتئوس (راهرو حد فاصل حیاط و تالار ستوندار) یک فضای کاملاً بسته است که حد فاصل حیاطها با تالار ستوندار (هیوستیل هال) است، سقف نوار مرکزی تالار ستوندار (نوار مرکزی آن) ارتفاع بیشتری دارد که مقطع عرضی اش شبیه مقاطع عرضی بازلیکها است. به این وسیله و نیز به علت ضخیم تر شدن قطر ستونهای اطراف آن، بر محور طولی در این تالار ستوندار تأکید می شود.

در عبادتگاه درونی بر خلاف این تأکید محوری، در فضایی که در آن فایق مقدس خدای آمون قرار دارد، ترتیب ستونها کاملاً مضاروت است: چهار ستون در چهار گوشه این فضای مربع شکل قرار گرفته اند. بنا بر این چنان است که گویی یک حوضه فضایی در داخل یک محفظه فضایی محدود شده است. همچنین می توان این موضوع را به نحو دیگری نیز تعبیر کرد، یعنی در داخل یک فضا به یک مکان تأکید شده است. با قرار گرفتن چهار ستون در داخل این فضای کوچک، باز هم بر تراکم فضا افزوده شده است.

شفافیت فضا نیز در همین سلسله مراتب به تدریج کمتر و کمتر می شود. چنانکه دو حیاط درونی با رواقهایشان فضاهای روبهاری هستند که پس از آنها تالار ستوندار بزرگ (هیوستیل هال) - که سرپوشیده است - نور خود را تنها از روزنه هایی که در اختلاف سطح سقف وجود دارند به دست می آورند و فضاهای بقاعی یا تاریک هستند و یا اینکه نور بسیار اندکی را از روزنه های کوچکی به دست می آورند.

یک خصیصه دیگر رعایت سلسله مراتب از حیث دار و وسیع بودن فضاهای تا حد کوچک، فشرده و محدود شدن آنها به چشم می خورد. فضاهایی که به ترتیب کوچکتر می شوند به تناسب با ورودیهای باریکتری نیز به یکدیگر اتصال پیدا می کنند. احسالی محدودیت و محصوریت در این مجموعه با وجود دروازه های برجی (پیلون) تقویت می شود.

دسترسی به مکانهای داخلی معبد برای گاهنهای منوع بود در موقعیتهای تشریفات خاص اولین حیاط معبد برای لزوم نیاز بود. اتصال بین حیاط نخستین و کاخ فرعون به وسیله یک "پنجره ظهور" تأمین می شد که از آنجا فرعون عطیای خود را به اشخاص برگزیده بذل می کرد.

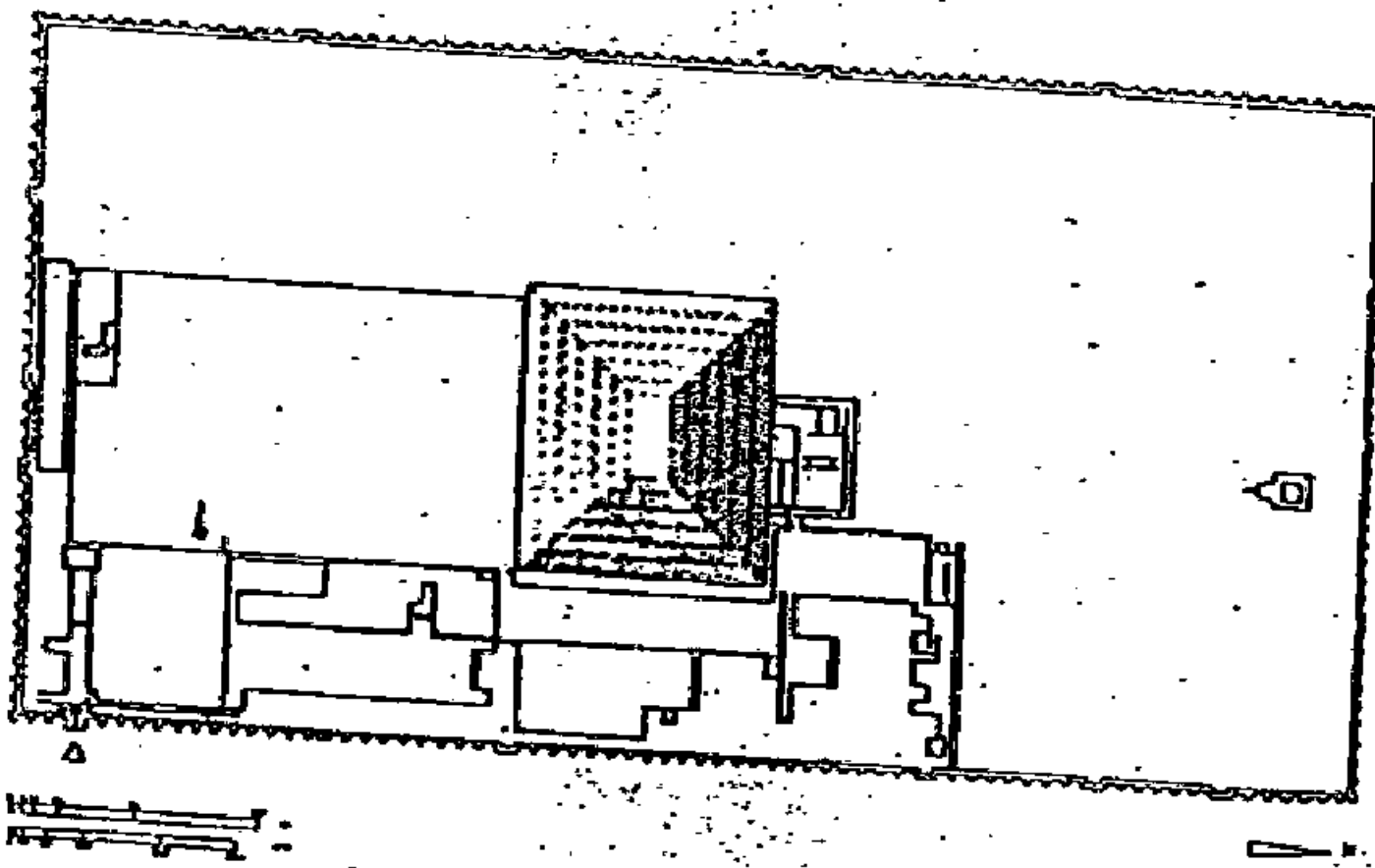
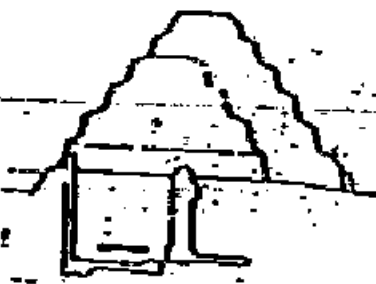
دیوارها، جزرها و ستونها با طرحهای تزئینی برجسته (ریلیف) تزئین شده اند. نقوش روی دیوارهای خارجی و روی دروازه ها و دیوارهای داخلی نخستین حیاط، در رابطه با موضوع جنگها هستند و در جهت بزرگنمایی فرعونند. دیوارهای حیاط دوم با نقوشی از مفاهیم مذهبی تزئین شده اند و در عقب نمای جنوب غربی دروازه ورودی، موضوعاتی از شکار مانند صحنه شکار کلو وحشی توسط فرعون در ساحلی نیل، به چشم می خورد.

سازه اسکلت بنا شامل دیوارهای باربر با گوشه‌های پخ شده و ستونهای مربع یا مدور است که تیرهای سنگی سقف بر روی آنها تکیه کرده اند. فضای بین ستونها نسبتاً کوچک است. معبد کاملاً از سنگ ساخته شده است اما سایر اجزا و ملحقات آن از جمله استحکامات خارجی از گل و خشت خام ساخته شده اند. پخ شدگی گوشه دیوارها احتمالاً بر گرفته از سازه های خشت و گلی است.

تفسیر بنا: برخی معتقدند که طرح قائم الزاویه و متقارن یک محوری، انعکاسی از شکل سرزمین مصر و محور رود نیل و شبکه زمینهای اطراف آن است. اما این محور از جهت نیز به منظور تاکید بر حرکت دسته جمعی زائران در حشوف منظم روزهای عید مذهبی است که قایق حامل مجسمه خدا به بیرون هدایت می شد. "هامن" به خصیلت معماری مصری که گرایش به تقلید از طبیعت دارد اشاره می کند؛ کوهها (اهرام)، پشته های پاپیروس (هیوستیل هال) و مقاره ها (قنس الاقلس) که همگی در فرمهای اصلی و اساسی معماری مصری حضور دارند. تالار بزرگ ستوندار، مستقیماً از اشکوی خود تبعیت می کند، نه تنها در جزئیات ستونبایش به عنوان شاخه های پاپیروس که حتی در سقف آن انسان متوالباً مناظر نقاشی شده ای از بهشت پرمستاره می بیند که نمایانگر یک فضای جنگلی است که از بالا رو به آسمان دارد.

در مورد فاصله کم ستونها از یکدیگر، یکی از توجیه ها موضوع سازه است و اینکه چون تیرهای سنگی از مقاومت کششی پایینی برخوردار هستند، فاصله بین ستونها محدود می شود. معبد باید دست از اینجا که مصریها مهندسان برجسته ای بوده اند، ساخت دهانه های بزرگتر هم برایشان امکانپذیر بوده است، البته در مواردی که مردم آن را حس می کردند. مثلاً یکی از نشانه های قدرت آنها در مهندسی بر پا داشتن "ابلیسک" های ۳۰ تا ۴۰ متر است که از یک قطعه سنگ یکپارچه ساخته شده است و حتی حمل آن نیز در مسیرهای طولانی اعجاب بر انگیز است. یک موضوع که هنوز مورد سوال است، این است که در پی چه هدف و چه معنایی این فضاهای در طی یک حلقه مرقمیا، هر چه بیشتر به سوی تراکم و جرمی بودن و کم نور شدن پیش می روند؟ نیاز به فضا دار بودن نخستین حیاط رومین است، زیرا مکانی است برای اجتماع در روزهای عید و جشنهای مهم، و نیز روشن شد که تالار ستوندار (هیوستیل هال) و حرم درونی به بروی از پشته های پاپیروس و غار خا بدید آمده اند. اما مهمتر از همه این است که با افزایش تراکم و جرمی شدن بنا به عنوان یک فرم برای زمینه سازی و تجهیز آن به سوی عبادتگاه درونی به گذر رفته است، جایی که به عنوان یک مکان مقدس مسکن و مأواي خداست، مکانی پر مهیبتی، که اما هنوز به صورت جشنی نمودنمایی می کند.

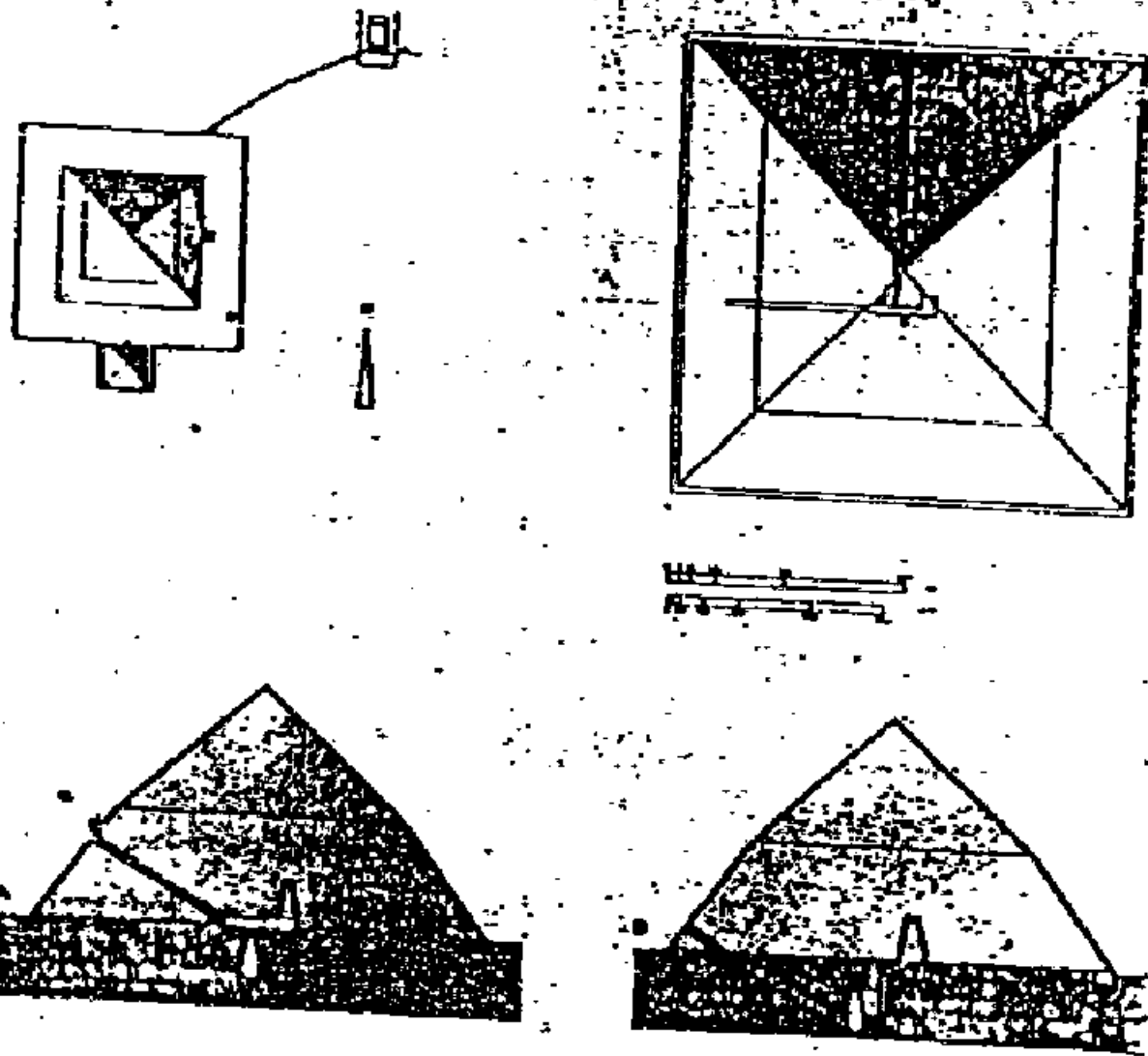
اگر چنین تعبیری صحیح باشد، تنظیم فضاها و روابط منطقی بین آنها در ابتدا به عنوان ابزار آگاهانه ای در جهت تجویج یک سری اعمال خاص به کار گرفته شده است.

• مجموعه تفریحی فرعون زوسر ساکارا

(۲۷۰۰ سال پیش از میلاد مسیح)
 یک هرم فرعون زوسر ارتفاع ۶۱ متر و ۲۷۷ قدم بلندگشتی و
 توسط سنگهای خاکی تراشیده شده است. یک عدد ۱۰
 در ابعاد ۵۵۵ × ۲۷۸ متر و در ۲۰۰ متر از نخستین هرم
 در این فرعونیه را احاطه می کند.
 این هرم در سه سطح مرتفعی طراحی شده است و در
 سه طبقه بلان کلی و مقطع هرم بلای

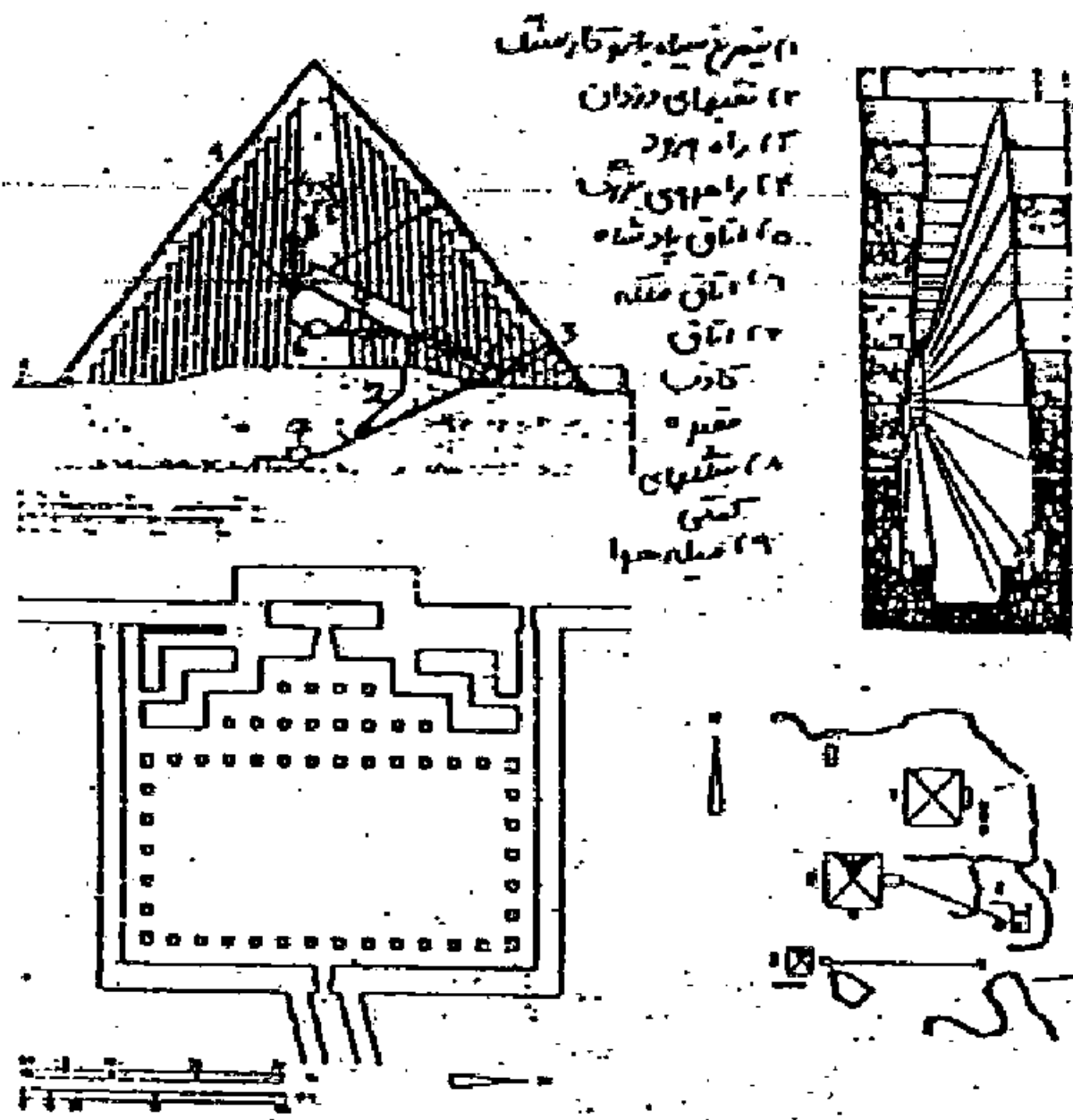
Pyramid complex of Pharaoh Djoser, Saqqara, built c. 2700 B.C. A 19m high limestone wall, carefully finished and decorated with plaques, surrounds a pyramid measuring 555 m. by 278 m. and containing the first pyramid of the Pharaonic period. French plan and section of the stepped pyramid. The pyramid was erected in three separate stages.

• هرم جنوبی ساهره - لوزوی در دهشور

این بنا در سال ۲۶۷۵ قبل از میلاد توسط سفیرد ساخته شد. نامگذاری مقبره به دلیل دو چشمه بودن و ۴۰۴ آن است. زوایای مستویهای داخلی ۵۴ درجه و زوایای مستویهای خارجی ۴۲ درجه است. مساحت کتب ۱۸۸۶۵ متر مربع و ارتفاع آن ۶۷ متر است. برجش از مصالح سنگ مرمره باقی مانده است.
 مساحت بلان بنا همراهِ معبد باشی و بلان. مقاطع

South or 'female' pyramid, Theban, built by Sesostris c. 1870 B.C. See plan; with lower temple; plan and section. The south door is more on the double slope of its sides, the lower part being at an angle of 24° and the upper part at 47°. Base 188 m. square, height 67 m. Part of the facing is still intact.

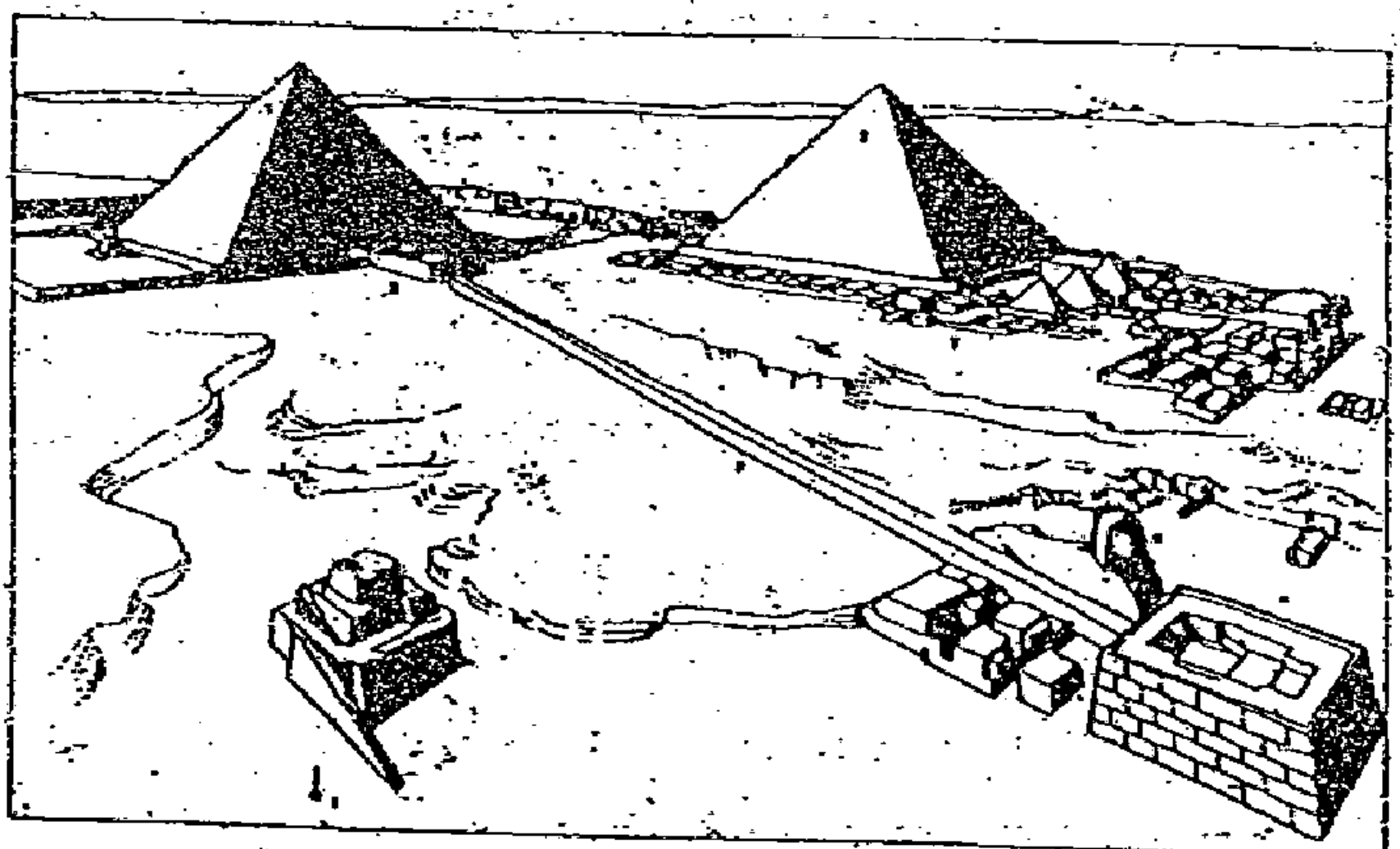
• هرم خنوپس در مصر

این بنا با ارتفاع ۱۳۶۱۵ متر و مساحت کف ۳۰ متر مربع در ۲۶۰۰ سال قبل از میلاد مسیح ساخته شد. این حکم‌نویس بنای تاریخ پیش از ۲۱۵ میلیون متر مربع مساحت اشغال کرده است.

شامل: - بلان مقدس، مقطع، مقطع آبرو، مقبره راهروی بزرگ زیر زمینی، سایر بلان مجاوره شامل:

۱) هرم خنوپس (مقبره)
 ۲) هرم خنوپس (مقبره)

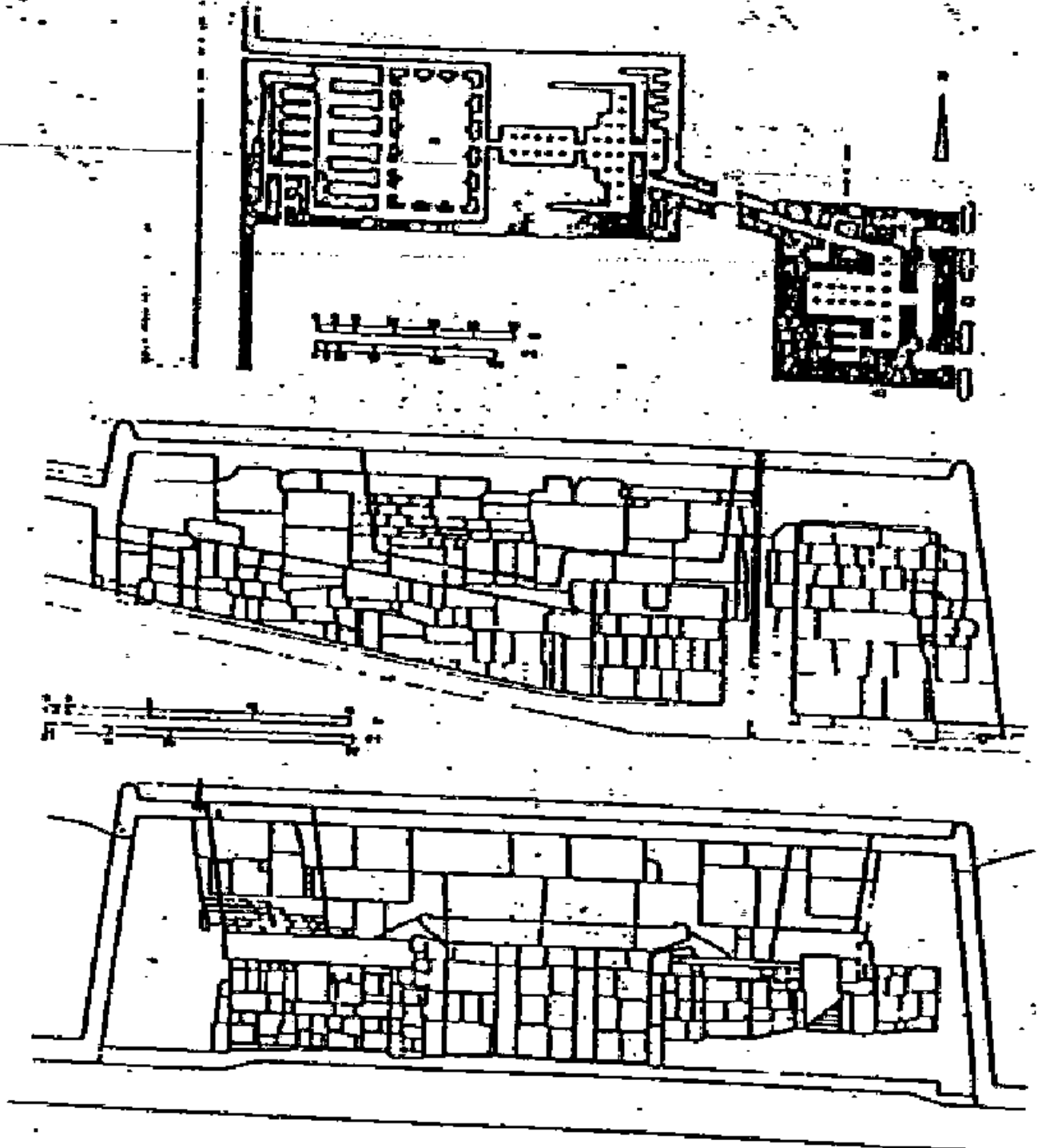
Great pyramid, Giza, built c. 2600 B.C. Rising to a height of 146.3 m, on a base measuring 230 m square, this building, the largest in history, occupies more than 2.5 million m³. Section plan of the mixed temple; architectural section of the great courtyard and plan of the Great Pyramid (1) Chamber, 2) in pyramid, 3) Sphinx.

- ۱. هرم خنوپس
- ۲. راه خاکریز مر پوشیده
- ۳. میدان دروازه
- ۴. هرم خنوپس
- ۵. ابراهول بزرگ
- ۶. هرم خنوپس
- ۷. هرمهای خاندان خامن و معابدهای اشراق

۱۳- هرم خنوپس و مقبره
 ۱۴- ابراهول

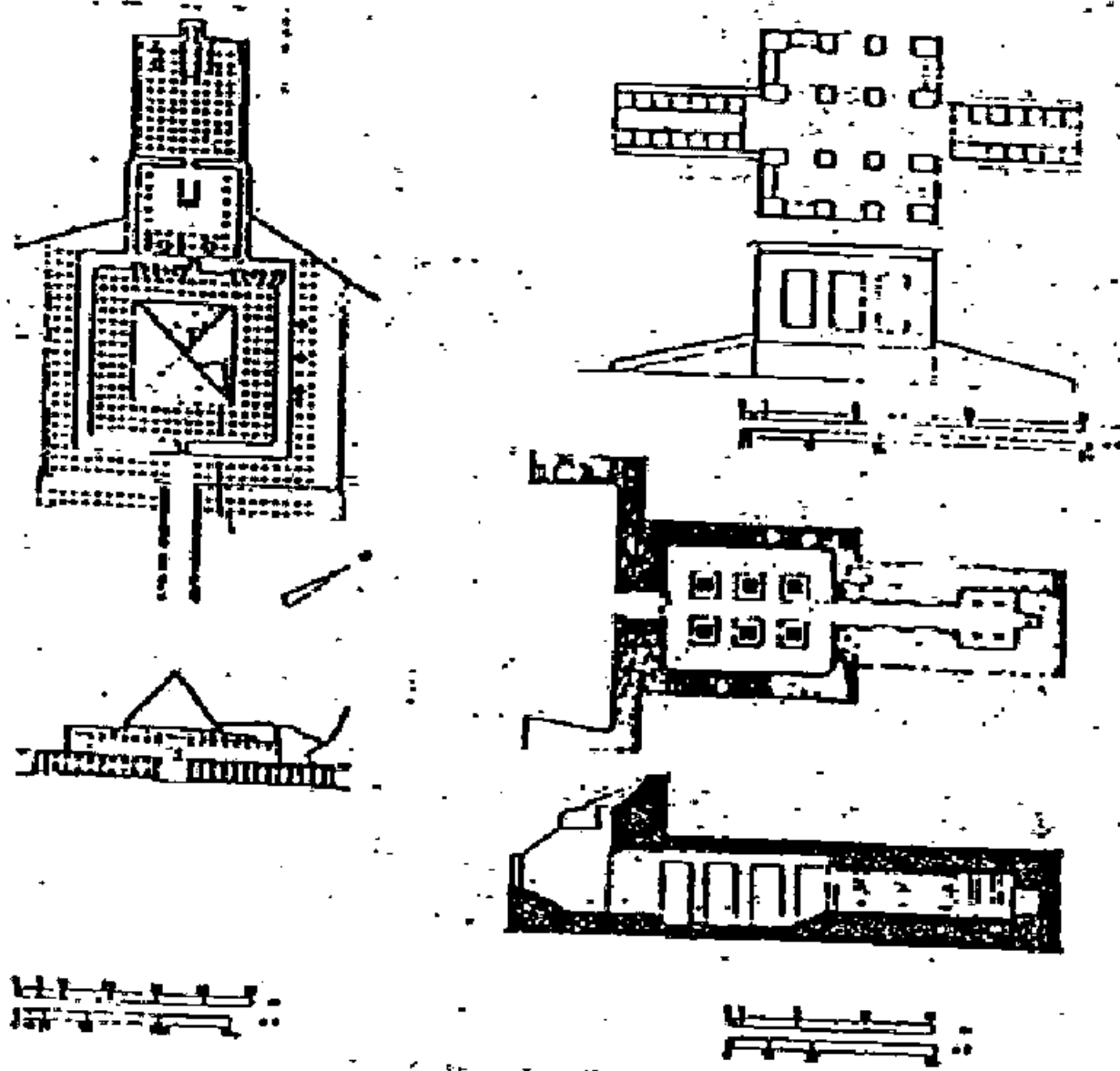
* توضیح: اسامی داخل پرانتز معادل‌های معبری است. معنای اول بنای اهرام ثلاثه مصر هستند.

• معابد مصرین در پیروزه

معبد بالایی (سمت چپ) معابد بالایی (سمت راست)
 (۲۵۰۰ قبل از میلاد)
 معابد بالایی از سلسله فرعون پادشاهان در دوران پادشاهی
 کهن می باشد. چهار حلقه معابدی را در امتداد
 کمانت صوبی با مقیاس بزرگ هستند.
 ۲۱۶۰ — بلان، مقطع طولی که نمونه ای از شرایط بارش می دهد
 مقطعی سرپوشیده را نشان می دهد، مقطع عرضی

Upper (left) and lower (right) temples of Osiris, Abydos, built c. 2500 B.C. Plan
 The lower temple is the best preserved of the Old Kingdom. The walls and supports of the long covered way are still visible. Longitudinal section showing the transition to the 400 m. long covered way, and cross section 1:200.

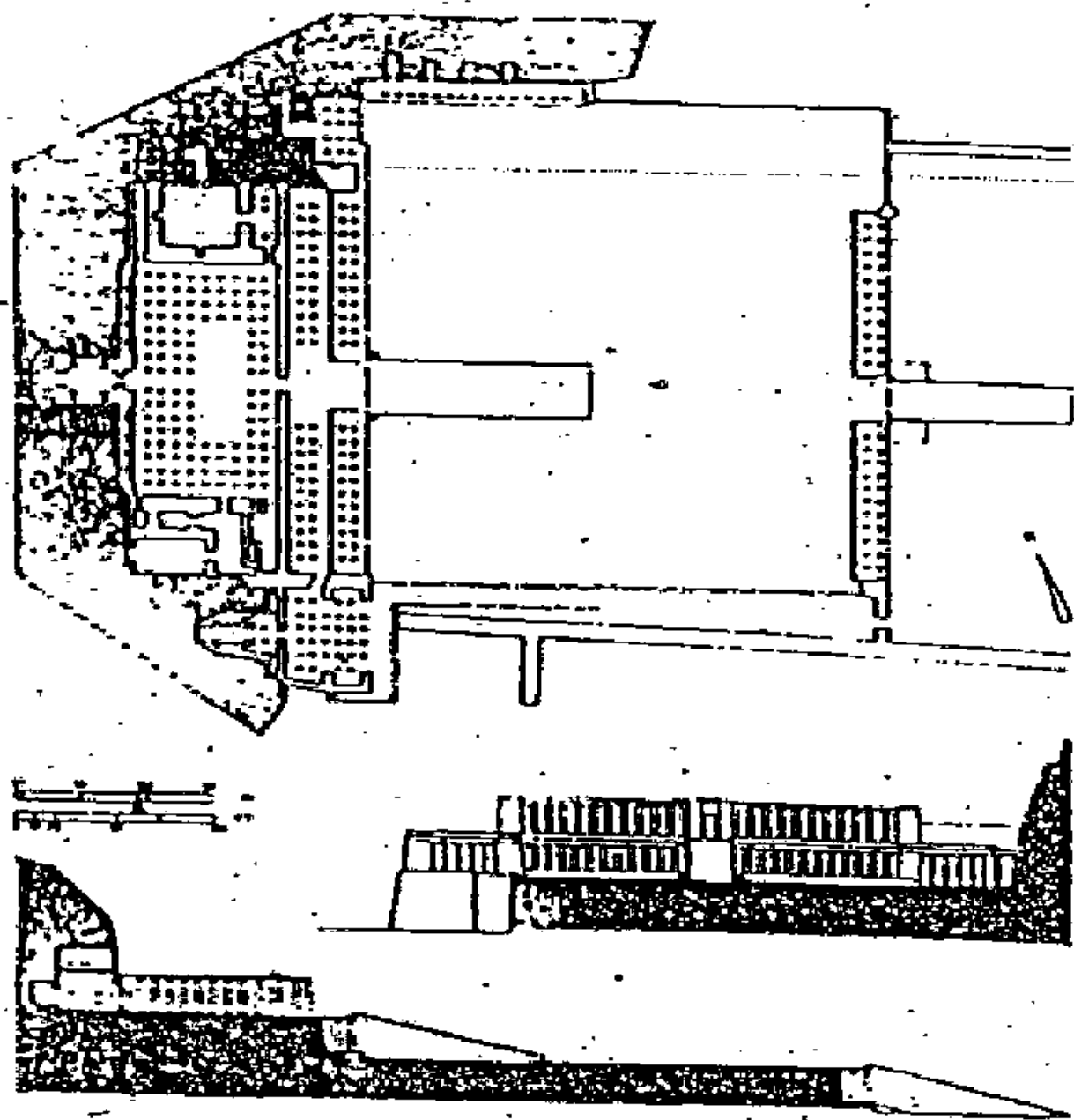

• معبد - مقبره متعلق به دردمهری
 این بنا در سال ۷۰۰ قبل از میلاد پای مقبره
 کهنی معابد کائون ساخته شد این پادشاهان
 در دوران پادشاهی مصر در سال ۶۸۵ و ۶۶۴
 ستون را در در هم می آمیزد
 ۲۱۶۰ — بلان - نما

Top left, Primary temple of Sakhmet
 top, Dakh el-Bahy, built c. 2000 on the
 floor of the Libyan hill opposite Karnak.
 The Middle Kingdom monument
 combines both pyramid and hypogeum
 Top right, Khut of Sakhmet, Karnak (1900
 B.C.) plan and profile. Below,
 Hypogeum of Sakhmet, Karnak
 (c. 1900 B.C.) section and plan.

• معابد راست - کوشک سیمین معبد کهن اول در درخت
 ۱۹۰۰ قبل از میلاد
 ۲۱۶۰ — بلان، نمای خارجی

• بین ارمحاه و آمون
 معابد کهن
 در آمون
 (۱۹۰۰ قبل از میلاد)
 ۲۱۶۰ — مقطع بلان

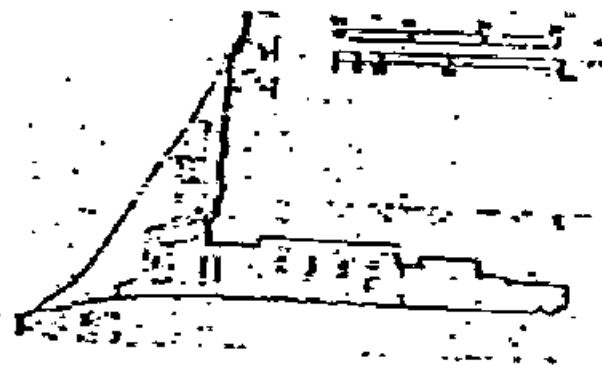
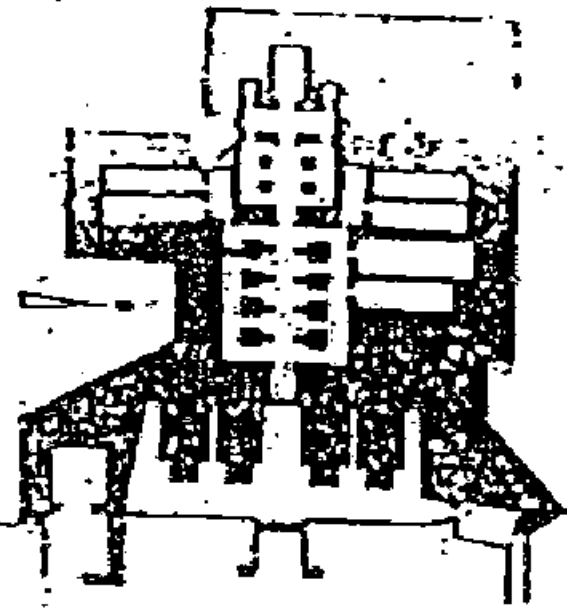
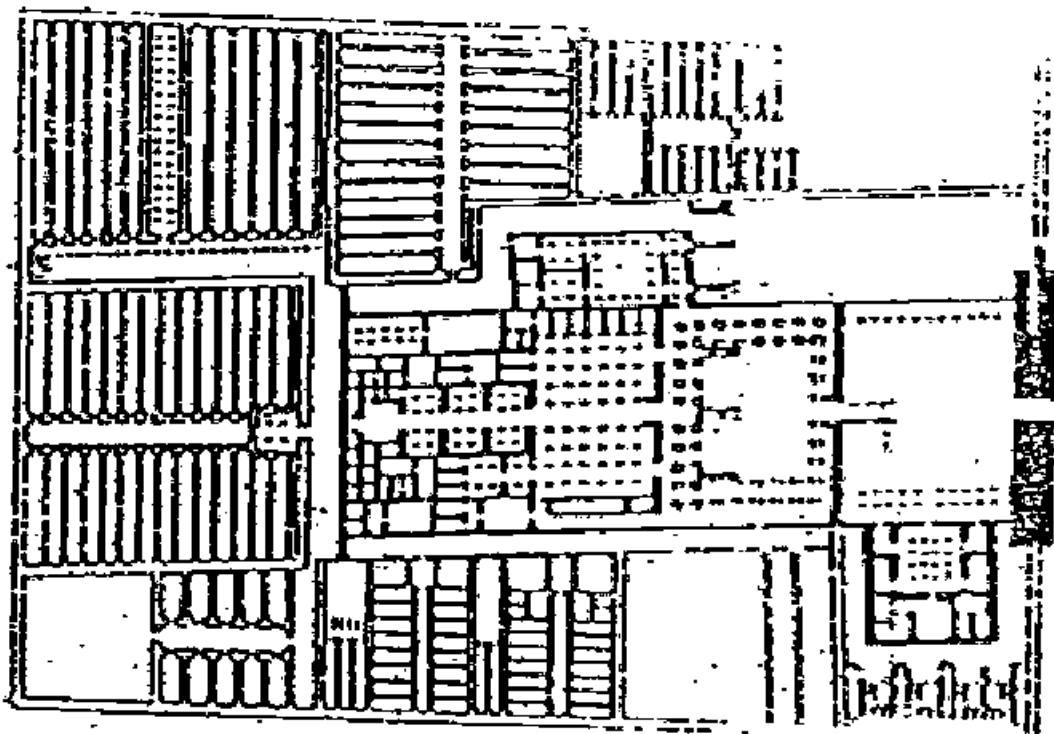

• معبد مقبره سلطه خورشید سون در دره اسیوط

این بنا به واسطه پیش از میلاد مسیح یکی از معبد های دره اسیوط
 معبد مقبره سلطه خورشید و معبد آن منسوب به
 پادشاهان هخامنشی بوده که در دوره ساسانی و نیز سلطه
 سیدان حسن بن علی و ابوالفتح زیاری بنا به سفارش دوران
 پادشاهی ضیاء العالی از تعلقاتی شریف می باشد.

شماره ۲۲۱ - پلان - نمای ۱۹۱۹ م. مقطع طولی

Ptolemy temple of Osiris Hibis, Delta, Egypt, built c. 1300 B.C. at the foot of the Libyan cliff to the east of the temple of Horus. The architect was Straton. Terrace bordered with columns and bas-reliefs, made this a work of great originality that still bears mark to Middle Kingdom tradition. Plan, elevation of the pylons, and longitudinal section.

• معبد مقبره رامسس دوم (رامسس دوم) در اسیوط

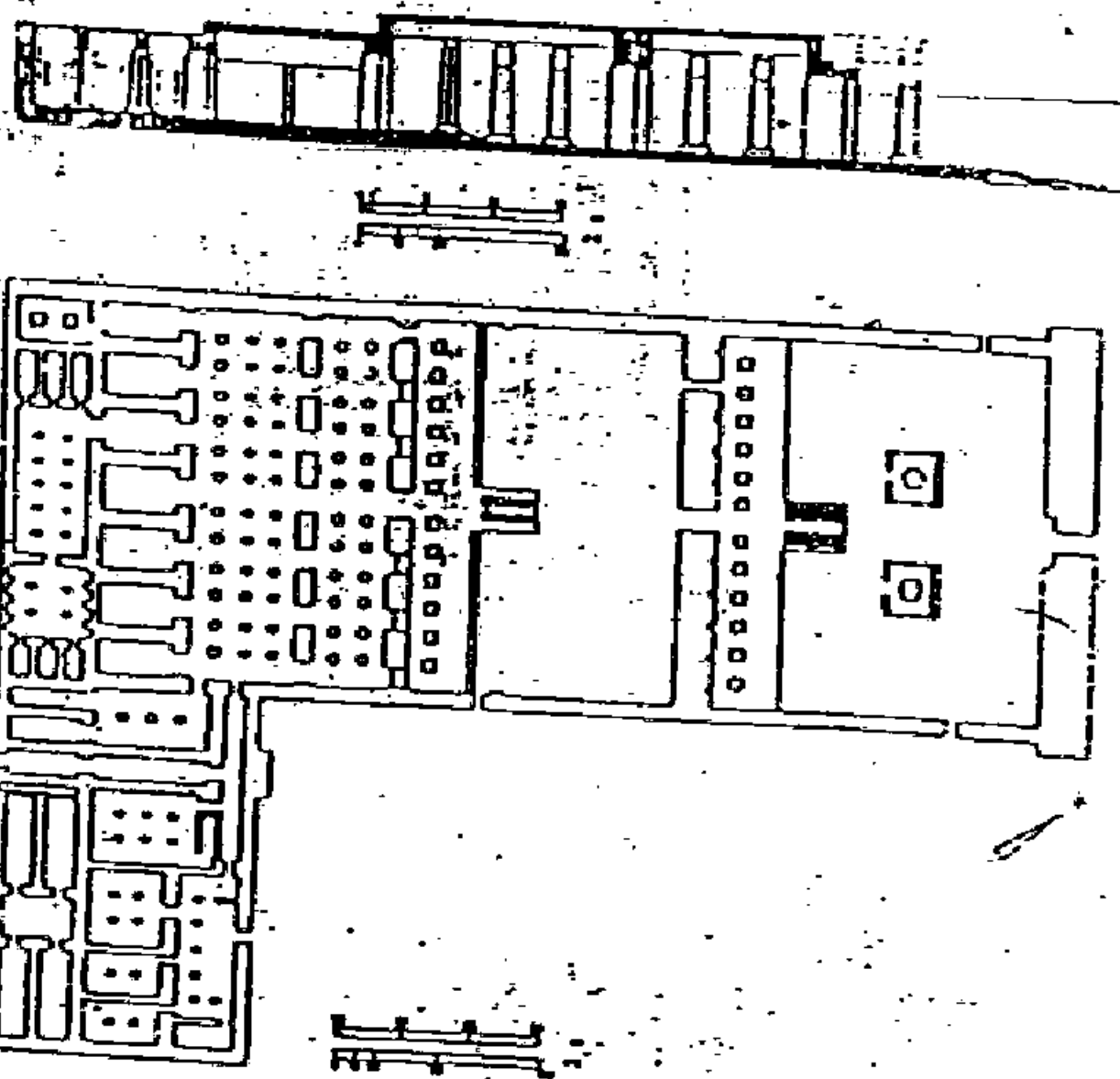
این بنا در سال ۱۸۵۰ قبل از میلاد ساخته شده در اسیوط
 معبد در دوره (۱۸۵۰ - ۱۸۰۰) و در اسیوط قرار
 دارد و بقایای آن معبد و دروازه اطراف آن منسوب به
 های اسیوط شده است. این بنا های اسیوطی معروف است
 که در اسیوط از معابدی که در اسیوط ساخته شده است.

شماره ۲۲۲ - پلان

• این بنا است که در اسیوط ساخته شده است
 ساخته شده در سال ۱۸۵۰

شماره ۲۲۳ - پلان - مقطع طولی

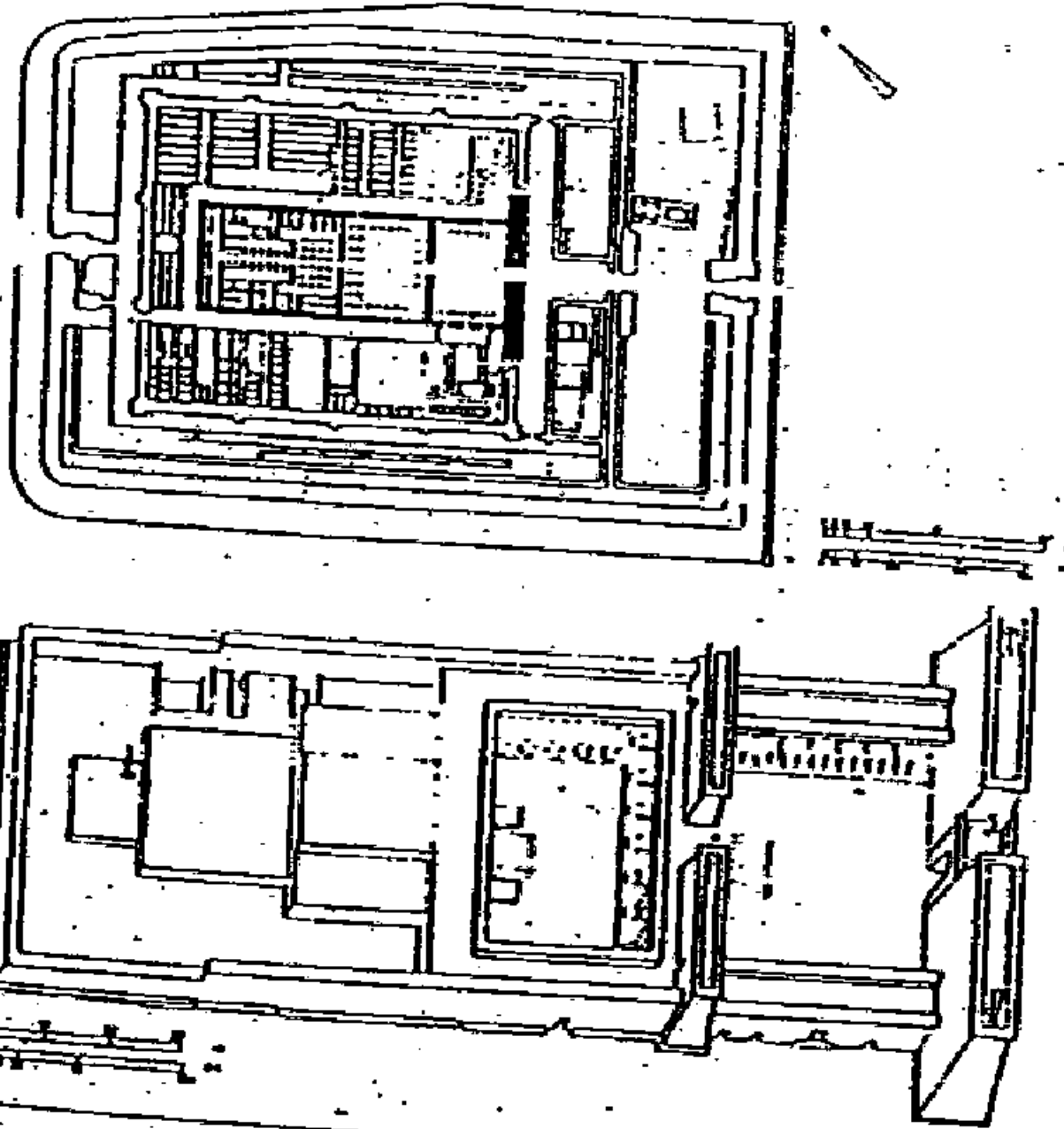
Akhenaten, Ptolemy temple of Osiris Hibis, Delta, Egypt, built c. 1300 B.C. In front of the temple are a pylon (now destroyed) and two obelisks, and the space between it and the surrounding wall is filled with columns. These buildings of red brick are among the best surviving examples of Egyptian temple architecture. Plan 1:2000, Elevation, the Great Pylon, 1:2000, by Roscoe H. Plan and longitudinal section.

• معبد ستی اول در ابیدوس

۱۳۰۰ قبل از میلاد
 در سیزدهم روز جمعه در بخش جنوبی معبد امیر ۱۳۰۰ در نظر
 برای بنیادین. آثار سومر از او بر دستهای
 مختلفه آمده است به جهت بدای اعظم به نظر
 می رسد دوران پادشاهی متعاقب جنوبی معبد شده است
 ۱۳۰۰ - بلان - مقطع طری از بخش سوم معبد

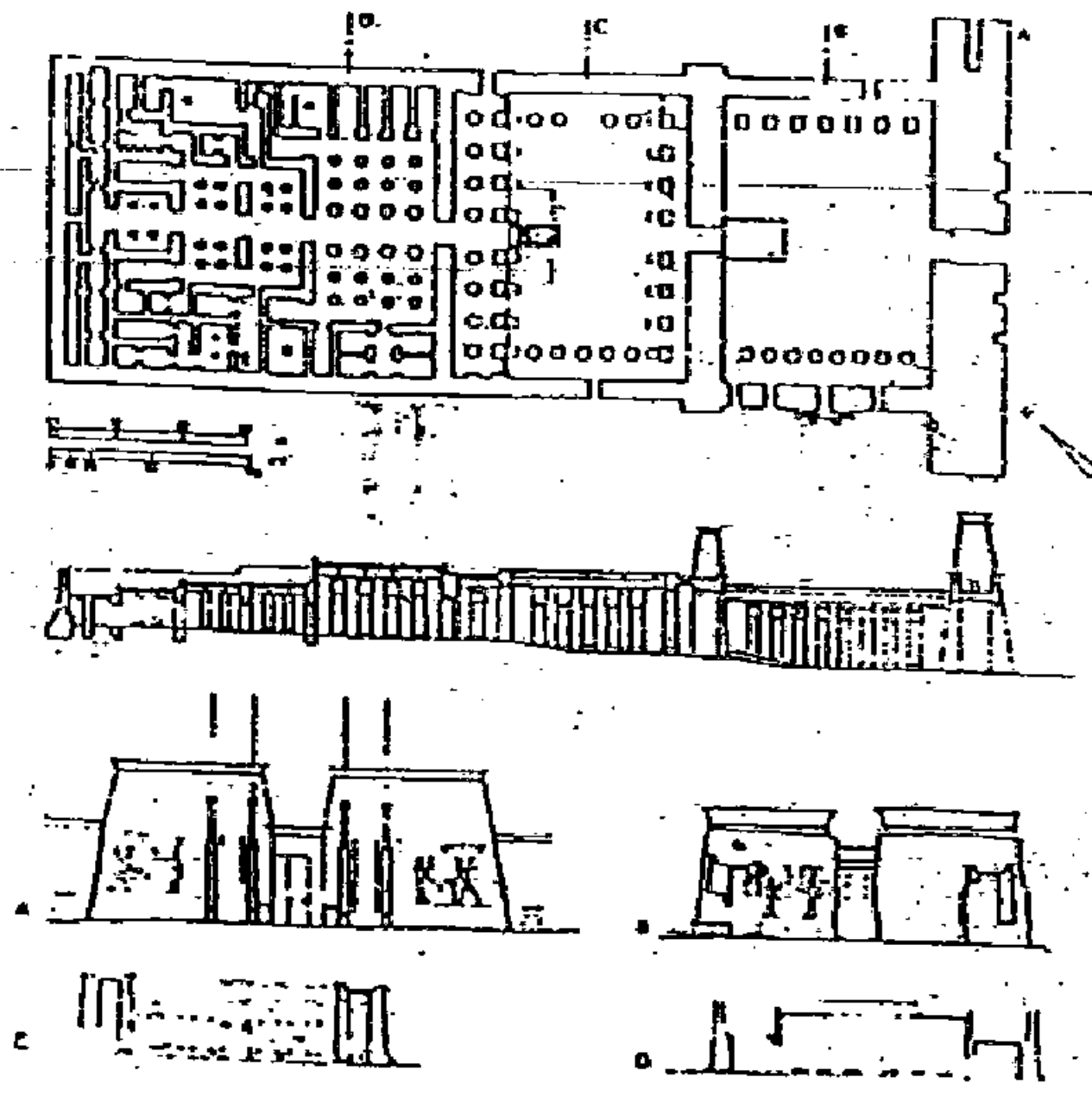
Temple of Seti I, Abydos, built c. 1300 B.C. The two pylons in front of the two sanctuaries of the temple are no longer standing. The hieroglyphs and the area above depicted on each side are probably well preserved for a New Kingdom temple. This longitudinal section of the covered part.

• معبد مقبره رامسس سوم در هلیوپولیس

۱۱۷۵ قبل از میلاد
 در بخش جنوبی معبد امیر ۱۱۷۵ در نظر
 برای بنیادین. آثار سومر از او بر دستهای
 مختلفه آمده است به جهت بدای اعظم به نظر
 می رسد دوران پادشاهی متعاقب جنوبی معبد شده است
 ۱۱۷۵ - بلان - مقطع طری از بخش سوم معبد

Ptolemy Temple of Ra, Heliopolis, built c. 1175 B.C. The precinct is surrounded by a system of fortifications, comprising one low wall and a second, massive brick wall 10 m. thick and 10 m. high with nine towers spaced to east and west. Situation and hieroglyphic projection of the temple.

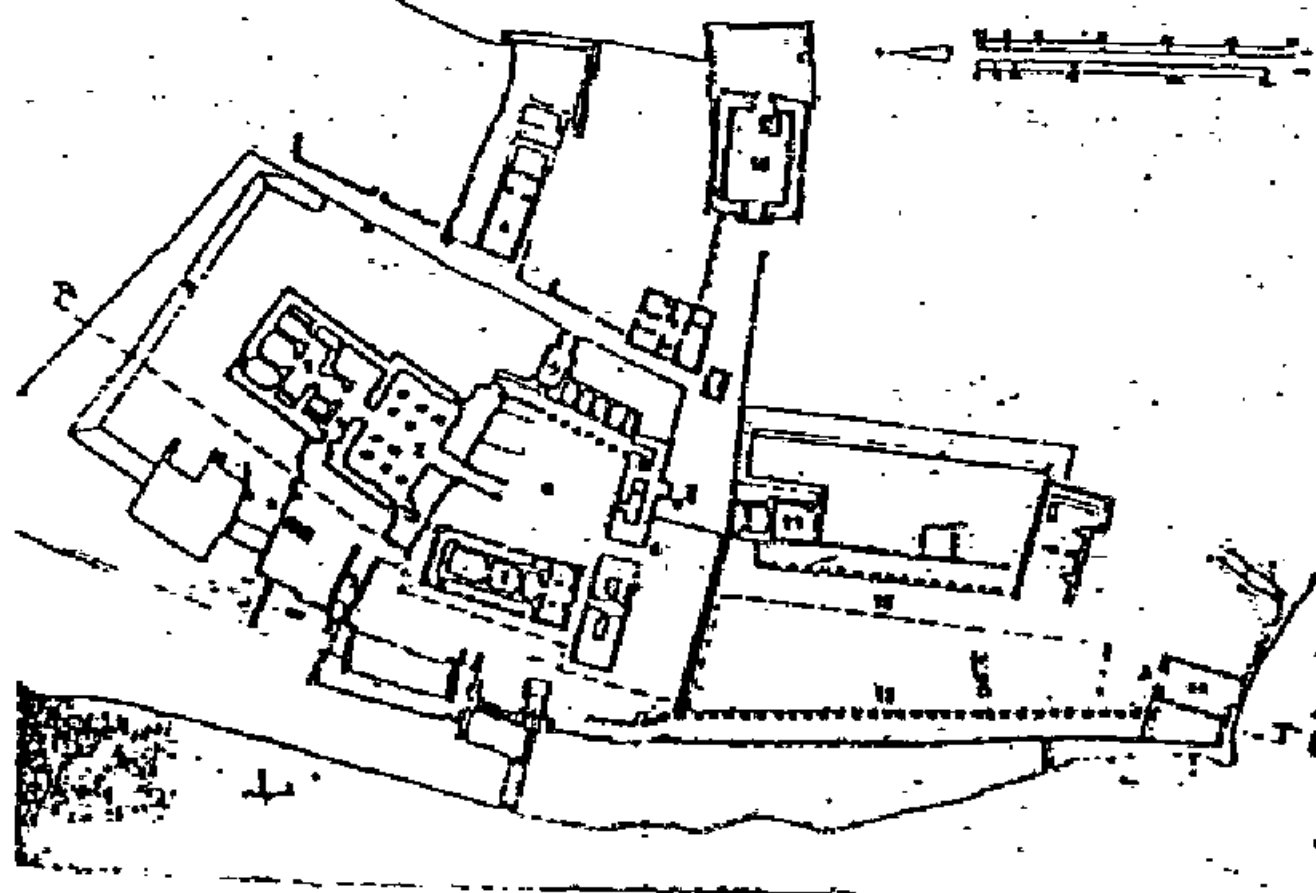
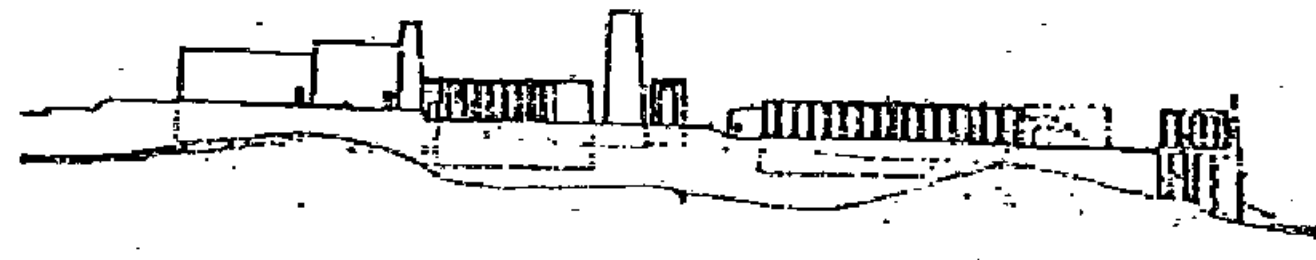

● معبد صابنت بعبو در طیس

این معبد در بخش بلوچی یک سردر با عرض ۱۰ ماست و ارتفاع ۲۲ متر است که یک حیاط بازمی شود دارد. یک سردر دوم نیز در یک حیاط ثانوی مستطی می شود و بعد از آن تالار ستونهای کبک را مشاهده می کنید که دارای ۱۰ ستون است و ۲۰ متر دراز دارد.

Temple of Abudon (Euboia) is located at a great distance from the sea, and is a fine specimen of the Ionic order. It is a long building with a central tower. A second gateway leads to a second courtyard, after which comes the hypostyle surrounded by columns. The longitudinal section, elevation of the first gateway (A), cross section of the courtyard (B), section of the second gateway (C) and the hypostyle (D).

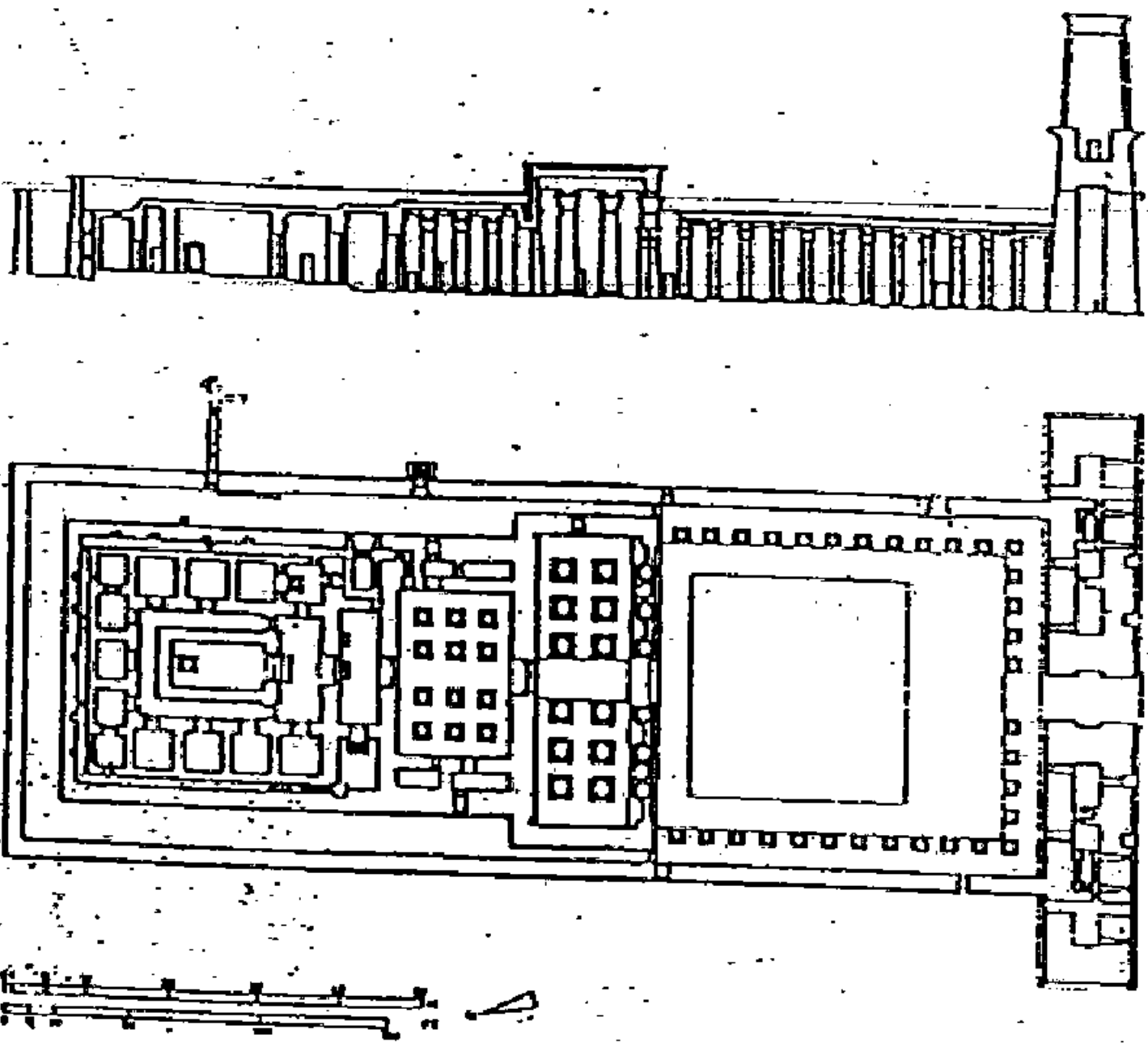
- تصویر - بیان از مقطع طبری
- A نمای سردر اول
- B مقطع زمینی حیاط (اول)
- C مقطع حیاط دوم
- D نمای ستونها

● معبد قیلا

این بنا یکی از بناهای مهم و بزرگ در زمان سلطنت ساسانیان است که در زمان ساسانیان ساخته شده است. این بنا دارای ۱۰ ستون است و ۲۰ متر دراز دارد. این بنا دارای ۱۰ ستون است و ۲۰ متر دراز دارد.

Temple of Qila, dedicated to the god... It is a fine specimen of the Ionic order. It is a long building with a central tower. A second gateway leads to a second courtyard, after which comes the hypostyle surrounded by columns. The longitudinal section, elevation of the first gateway (A), cross section of the courtyard (B), section of the second gateway (C) and the hypostyle (D).

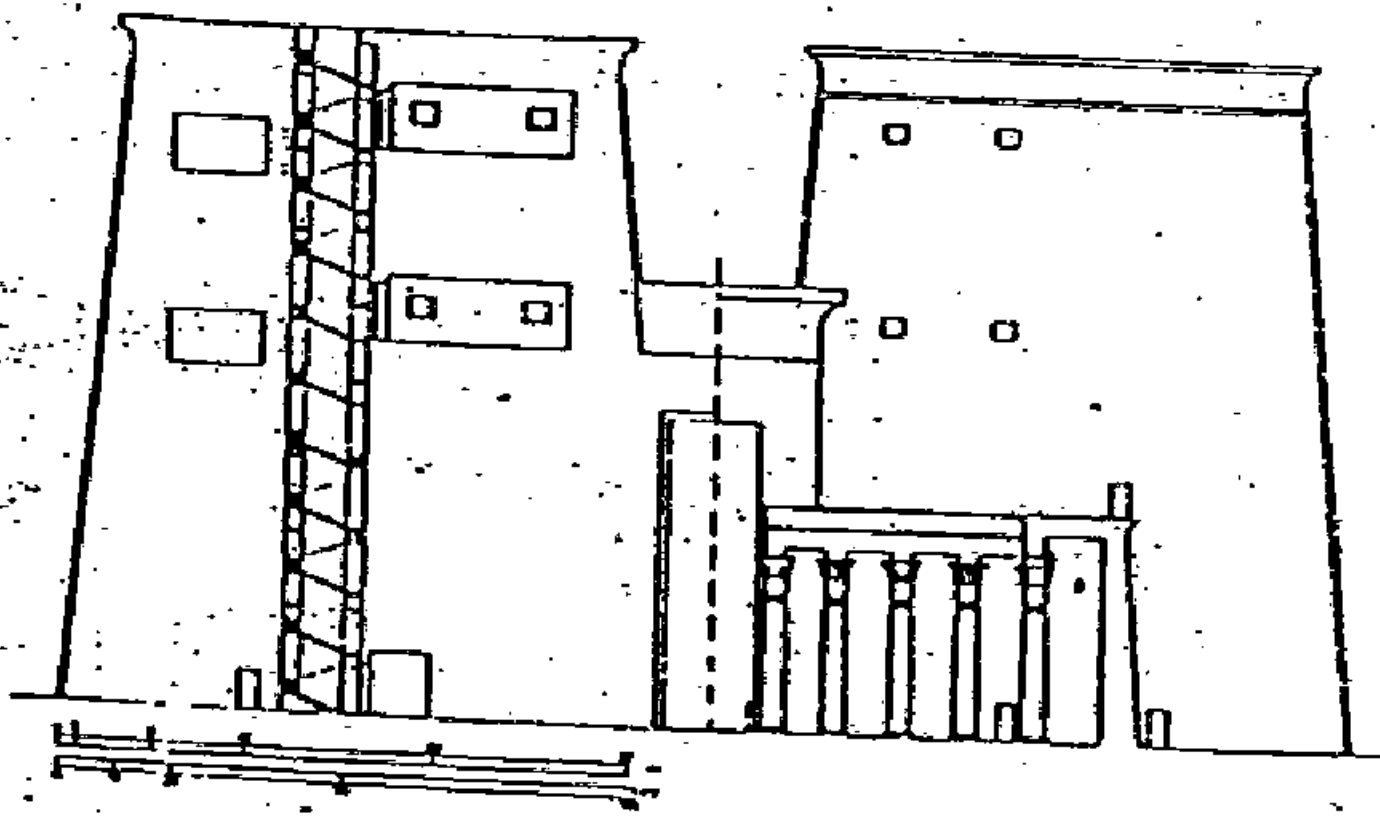
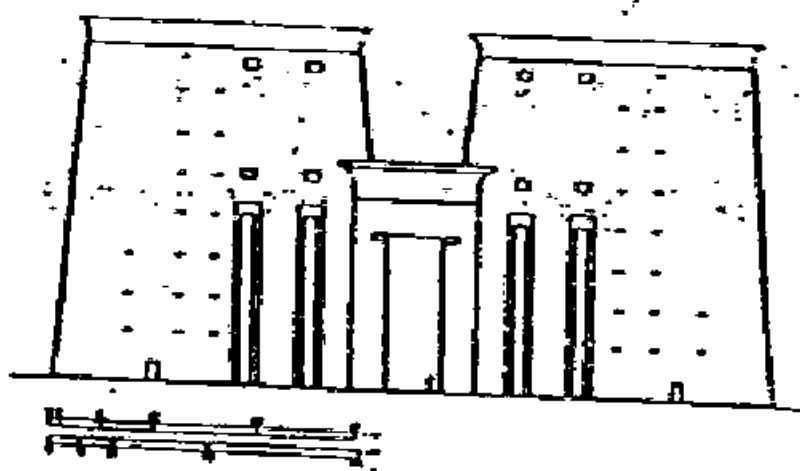
• معبد بزرگ ادفو

(۵۷ - ۳۷ قبل از میلاد)

این معبد امپراتوری رم برای هرکولس ۱۴ مینو طول دارد و
نوسهت یک سردر ۳۶ متری ساخته شده است که بعد از معبد
۱۲ مینو ساخته و تالار هیپوستیل دو دره که ساخته آن ۹۵ سال
طول کشید. تالار هیپوستیل اصلی از ۱۲۴ - ۱۱۴ قبل از میلاد
• دیوارهای بتابی - معبد و سردر (۱۶۶ قبل از میلاد)
ساخته شده

Great Temple of Karnak, built 121-57 B.C. and dedicated to the god Horus, is 100 m. long and is dominated by a 34 m. pylon. After the courtyard of the pylon and the sacred hypostyle, which took 99 years to build, came the main hypostyle (110-124 B.C.), surrounding wall, courtyard and pylon (116 B.C.). Plan and longitudinal section.

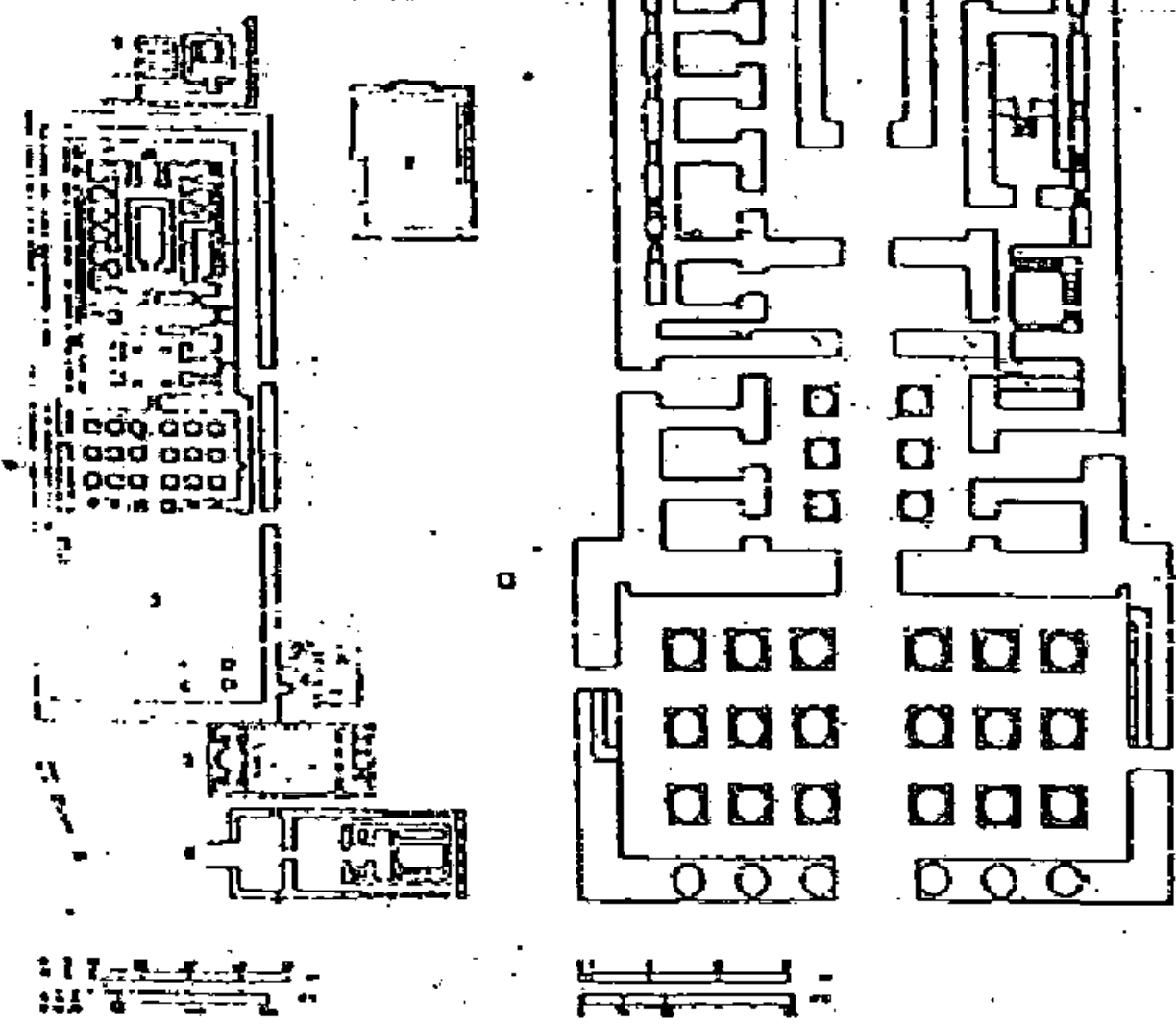
۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۱ - ۲۳۲ - ۲۳۳ - ۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۳۶ - ۲۳۷ - ۲۳۸ - ۲۳۹ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۲ - ۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۴۶ - ۲۴۷ - ۲۴۸ - ۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۱ - ۲۵۲ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵ - ۲۵۶ - ۲۵۷ - ۲۵۸ - ۲۵۹ - ۲۶۰ - ۲۶۱ - ۲۶۲ - ۲۶۳ - ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ - ۲۷۷ - ۲۷۸ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۸۴ - ۲۸۵ - ۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۸۸ - ۲۸۹ - ۲۹۰ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۲۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۸ - ۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۰۱ - ۳۰۲ - ۳۰۳ - ۳۰۴ - ۳۰۵ - ۳۰۶ - ۳۰۷ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۱۰ - ۳۱۱ - ۳۱۲ - ۳۱۳ - ۳۱۴ - ۳۱۵ - ۳۱۶ - ۳۱۷ - ۳۱۸ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۲۱ - ۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۲۴ - ۳۲۵ - ۳۲۶ - ۳۲۷ - ۳۲۸ - ۳۲۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۳۴ - ۳۳۵ - ۳۳۶ - ۳۳۷ - ۳۳۸ - ۳۳۹ - ۳۴۰ - ۳۴۱ - ۳۴۲ - ۳۴۳ - ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۴۶ - ۳۴۷ - ۳۴۸ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۵۱ - ۳۵۲ - ۳۵۳ - ۳۵۴ - ۳۵۵ - ۳۵۶ - ۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۶۰ - ۳۶۱ - ۳۶۲ - ۳۶۳ - ۳۶۴ - ۳۶۵ - ۳۶۶ - ۳۶۷ - ۳۶۸ - ۳۶۹ - ۳۷۰ - ۳۷۱ - ۳۷۲ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۷۵ - ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۰ - ۳۸۱ - ۳۸۲ - ۳۸۳ - ۳۸۴ - ۳۸۵ - ۳۸۶ - ۳۸۷ - ۳۸۸ - ۳۸۹ - ۳۹۰ - ۳۹۱ - ۳۹۲ - ۳۹۳ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۶ - ۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۳ - ۴۰۴ - ۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۰۸ - ۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۱۱ - ۴۱۲ - ۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۴۱۶ - ۴۱۷ - ۴۱۸ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۲۱ - ۴۲۲ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۲۸ - ۴۲۹ - ۴۳۰ - ۴۳۱ - ۴۳۲ - ۴۳۳ - ۴۳۴ - ۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۳۹ - ۴۴۰ - ۴۴۱ - ۴۴۲ - ۴۴۳ - ۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۴۶ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۴۹ - ۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳ - ۴۶۴ - ۴۶۵ - ۴۶۶ - ۴۶۷ - ۴۶۸ - ۴۶۹ - ۴۷۰ - ۴۷۱ - ۴۷۲ - ۴۷۳ - ۴۷۴ - ۴۷۵ - ۴۷۶ - ۴۷۷ - ۴۷۸ - ۴۷۹ - ۴۸۰ - ۴۸۱ - ۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۴ - ۴۸۵ - ۴۸۶ - ۴۸۷ - ۴۸۸ - ۴۸۹ - ۴۹۰ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵ - ۴۹۶ - ۴۹۷ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۰ - ۵۰۱ - ۵۰۲ - ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۵ - ۵۰۶ - ۵۰۷ - ۵۰۸ - ۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۲ - ۵۱۳ - ۵۱۴ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۴ - ۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۸ - ۵۲۹ - ۵۳۰ - ۵۳۱ - ۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۳۴ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۲ - ۵۴۳ - ۵۴۴ - ۵۴۵ - ۵۴۶ - ۵۴۷ - ۵۴۸ - ۵۴۹ - ۵۵۰ - ۵۵۱ - ۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۴ - ۵۵۵ - ۵۵۶ - ۵۵۷ - ۵۵۸ - ۵۵۹ - ۵۶۰ - ۵۶۱ - ۵۶۲ - ۵۶۳ - ۵۶۴ - ۵۶۵ - ۵۶۶ - ۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۶۹ - ۵۷۰ - ۵۷۱ - ۵۷۲ - ۵۷۳ - ۵۷۴ - ۵۷۵ - ۵۷۶ - ۵۷۷ - ۵۷۸ - ۵۷۹ - ۵۸۰ - ۵۸۱ - ۵۸۲ - ۵۸۳ - ۵۸۴ - ۵۸۵ - ۵۸۶ - ۵۸۷ - ۵۸۸ - ۵۸۹ - ۵۹۰ - ۵۹۱ - ۵۹۲ - ۵۹۳ - ۵۹۴ - ۵۹۵ - ۵۹۶ - ۵۹۷ - ۵۹۸ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۲ - ۶۰۳ - ۶۰۴ - ۶۰۵ - ۶۰۶ - ۶۰۷ - ۶۰۸ - ۶۰۹ - ۶۱۰ - ۶۱۱ - ۶۱۲ - ۶۱۳ - ۶۱۴ - ۶۱۵ - ۶۱۶ - ۶۱۷ - ۶۱۸ - ۶۱۹ - ۶۲۰ - ۶۲۱ - ۶۲۲ - ۶۲۳ - ۶۲۴ - ۶۲۵ - ۶۲۶ - ۶۲۷ - ۶۲۸ - ۶۲۹ - ۶۳۰ - ۶۳۱ - ۶۳۲ - ۶۳۳ - ۶۳۴ - ۶۳۵ - ۶۳۶ - ۶۳۷ - ۶۳۸ - ۶۳۹ - ۶۴۰ - ۶۴۱ - ۶۴۲ - ۶۴۳ - ۶۴۴ - ۶۴۵ - ۶۴۶ - ۶۴۷ - ۶۴۸ - ۶۴۹ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۲ - ۶۵۳ - ۶۵۴ - ۶۵۵ - ۶۵۶ - ۶۵۷ - ۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۶۰ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۳ - ۶۶۴ - ۶۶۵ - ۶۶۶ - ۶۶۷ - ۶۶۸ - ۶۶۹ - ۶۷۰ - ۶۷۱ - ۶۷۲ - ۶۷۳ - ۶۷۴ - ۶۷۵ - ۶۷۶ - ۶۷۷ - ۶۷۸ - ۶۷۹ - ۶۸۰ - ۶۸۱ - ۶۸۲ - ۶۸۳ - ۶۸۴ - ۶۸۵ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۸ - ۶۸۹ - ۶۹۰ - ۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۴ - ۶۹۵ - ۶۹۶ - ۶۹۷ - ۶۹۸ - ۶۹۹ - ۷۰۰ - ۷۰۱ - ۷۰۲ - ۷۰۳ - ۷۰۴ - ۷۰۵ - ۷۰۶ - ۷۰۷ - ۷۰۸ - ۷۰۹ - ۷۱۰ - ۷۱۱ - ۷۱۲ - ۷۱۳ - ۷۱۴ - ۷۱۵ - ۷۱۶ - ۷۱۷ - ۷۱۸ - ۷۱۹ - ۷۲۰ - ۷۲۱ - ۷۲۲ - ۷۲۳ - ۷۲۴ - ۷۲۵ - ۷۲۶ - ۷۲۷ - ۷۲۸ - ۷۲۹ - ۷۳۰ - ۷۳۱ - ۷۳۲ - ۷۳۳ - ۷۳۴ - ۷۳۵ - ۷۳۶ - ۷۳۷ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰ - ۷۴۱ - ۷۴۲ - ۷۴۳ - ۷۴۴ - ۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ - ۷۴۸ - ۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۱ - ۷۵۲ - ۷۵۳ - ۷۵۴ - ۷۵۵ - ۷۵۶ - ۷۵۷ - ۷۵۸ - ۷۵۹ - ۷۶۰ - ۷۶۱ - ۷۶۲ - ۷۶۳ - ۷۶۴ - ۷۶۵ - ۷۶۶ - ۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۷۱ - ۷۷۲ - ۷۷۳ - ۷۷۴ - ۷۷۵ - ۷۷۶ - ۷۷۷ - ۷۷۸ - ۷۷۹ - ۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۸۲ - ۷۸۳ - ۷۸۴ - ۷۸۵ - ۷۸۶ - ۷۸۷ - ۷۸۸ - ۷۸۹ - ۷۹۰ - ۷۹۱ - ۷۹۲ - ۷۹۳ - ۷۹۴ - ۷۹۵ - ۷۹۶ - ۷۹۷ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۰ - ۸۰۱ - ۸۰۲ - ۸۰۳ - ۸۰۴ - ۸۰۵ - ۸۰۶ - ۸۰۷ - ۸۰۸ - ۸۰۹ - ۸۱۰ - ۸۱۱ - ۸۱۲ - ۸۱۳ - ۸۱۴ - ۸۱۵ - ۸۱۶ - ۸۱۷ - ۸۱۸ - ۸۱۹ - ۸۲۰ - ۸۲۱ - ۸۲۲ - ۸۲۳ - ۸۲۴ - ۸۲۵ - ۸۲۶ - ۸۲۷ - ۸۲۸ - ۸۲۹ - ۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۲ - ۸۳۳ - ۸۳۴ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ - ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۰ - ۸۴۱ - ۸۴۲ - ۸۴۳ - ۸۴۴ - ۸۴۵ - ۸۴۶ - ۸۴۷ - ۸۴۸ - ۸۴۹ - ۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۲ - ۸۵۳ - ۸۵۴ - ۸۵۵ - ۸۵۶ - ۸۵۷ - ۸۵۸ - ۸۵۹ - ۸۶۰ - ۸۶۱ - ۸۶۲ - ۸۶۳ - ۸۶۴ - ۸۶۵ - ۸۶۶ - ۸۶۷ - ۸۶۸ - ۸۶۹ - ۸۷۰ - ۸۷۱ - ۸۷۲ - ۸۷۳ - ۸۷۴ - ۸۷۵ - ۸۷۶ - ۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۰ - ۸۸۱ - ۸۸۲ - ۸۸۳ - ۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۸۶ - ۸۸۷ - ۸۸۸ - ۸۸۹ - ۸۹۰ - ۸۹۱ - ۸۹۲ - ۸۹۳ - ۸۹۴ - ۸۹۵ - ۸۹۶ - ۸۹۷ - ۸۹۸ - ۸۹۹ - ۹۰۰ - ۹۰۱ - ۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۴ - ۹۰۵ - ۹۰۶ - ۹۰۷ - ۹۰۸ - ۹۰۹ - ۹۱۰ - ۹۱۱ - ۹۱۲ - ۹۱۳ - ۹۱۴ - ۹۱۵ - ۹۱۶ - ۹۱۷ - ۹۱۸ - ۹۱۹ - ۹۲۰ - ۹۲۱ - ۹۲۲ - ۹۲۳ - ۹۲۴ - ۹۲۵ - ۹۲۶ - ۹۲۷ - ۹۲۸ - ۹۲۹ - ۹۳۰ - ۹۳۱ - ۹۳۲ - ۹۳۳ - ۹۳۴ - ۹۳۵ - ۹۳۶ - ۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۳۹ - ۹۴۰ - ۹۴۱ - ۹۴۲ - ۹۴۳ - ۹۴۴ - ۹۴۵ - ۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹ - ۹۵۰ - ۹۵۱ - ۹۵۲ - ۹۵۳ - ۹۵۴ - ۹۵۵ - ۹۵۶ - ۹۵۷ - ۹۵۸ - ۹۵۹ - ۹۶۰ - ۹۶۱ - ۹۶۲ - ۹۶۳ - ۹۶۴ - ۹۶۵ - ۹۶۶ - ۹۶۷ - ۹۶۸ - ۹۶۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱ - ۹۷۲ - ۹۷۳ - ۹۷۴ - ۹۷۵ - ۹۷۶ - ۹۷۷ - ۹۷۸ - ۹۷۹ - ۹۸۰ - ۹۸۱ - ۹۸۲ - ۹۸۳ - ۹۸۴ - ۹۸۵ - ۹۸۶ - ۹۸۷ - ۹۸۸ - ۹۸۹ - ۹۹۰ - ۹۹۱ - ۹۹۲ - ۹۹۳ - ۹۹۴ - ۹۹۵ - ۹۹۶ - ۹۹۷ - ۹۹۸ - ۹۹۹ - ۱۰۰۰

• سردر بزرگ معبد هرکولس در ادفو

از همه تاریخ ساخته این بنا در دو قرن قبل از میلاد ساخته
شده است. یکی از باشکوهترین دستاورد های دوران بتگرایی
می باشد. این سردر ۳۶ متر ارتفاع دارد و مستقل بر ۱۰ طبقه
و بت های اطراف می باشد

Great Pylon of the temple of Karnak. Although dating only from the second century B.C., this is one of the most imposing achievements of Pharaonic architecture. It is 36 m. high, comprises ten stories, and has rooms inside. Section and elevation (courtyard side). Outside elevation, showing the pylon designed to take four openings.

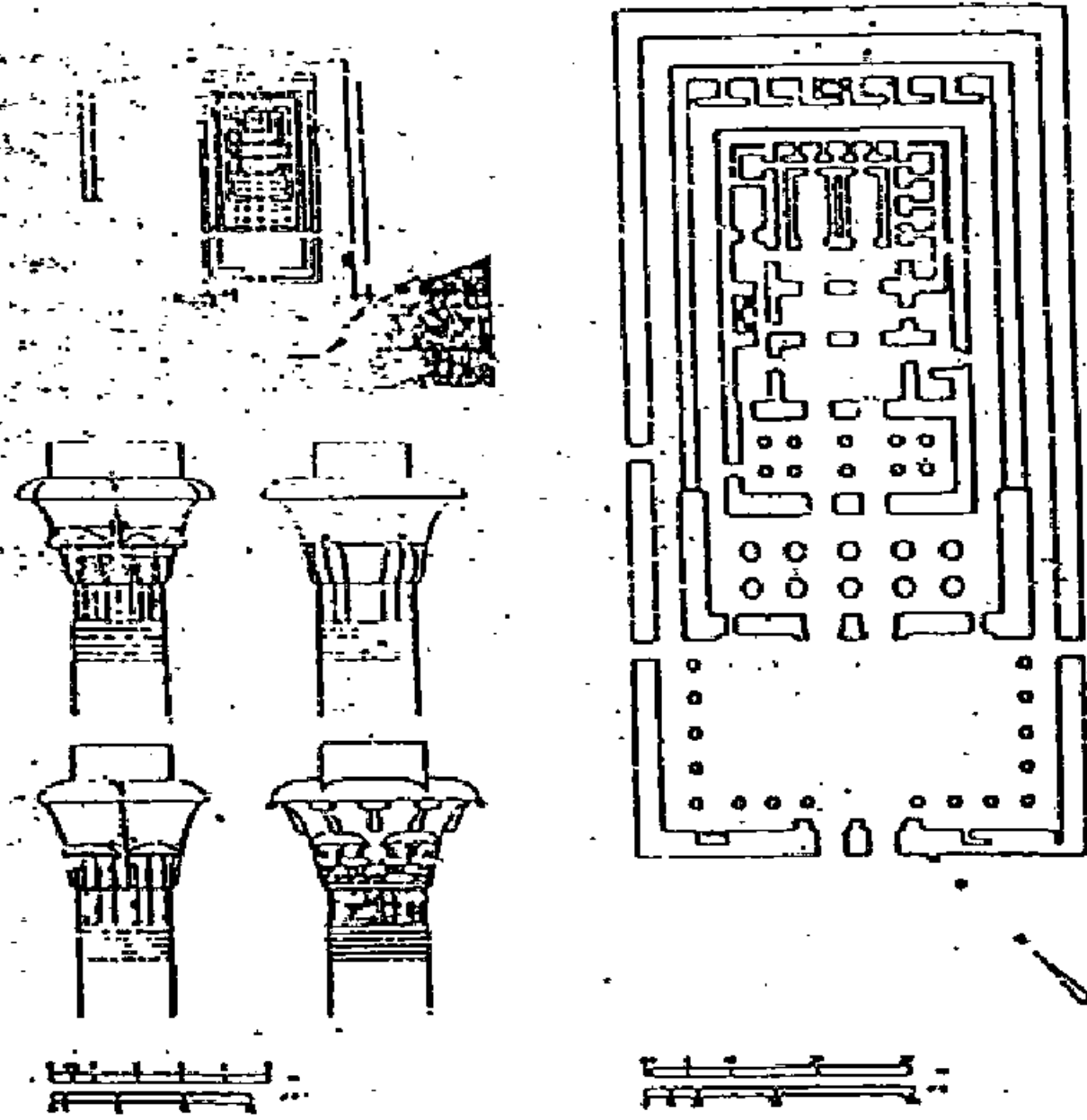

معبد بزرگ دن درنا

این بنا بین سالهای ۸۰ قبل از میلاد و ۵۰ بعد از میلاد ساخته شد.
 و در سال ۳۹۰ میلادی تخریب گردید. این بنا با سنگ مرمر سفید و در
 بنای کلاسیک و در زمان پادشاهی پارتی بنا شد.
 شماره ۲۲ - پلان و سائیت پلان که شامل حیاط درون و بیرون می باشد.
 ۱) حجره اسیب
 ۲) در ورودی
 ۳) معبد آتم
 ۴) کلیسای مسیحیت باستانی
 ۵) ایوان

Great Temple, Dendera, built between 80 B.C. and A.D. 50 and dedicated to the goddess Hathor. A work of the Ptolemaic and Roman period, this imposing edifice is not unlike the Egyptian temple. See plan showing the neighbouring buildings: 1) temple of Isis, 2) sacred lake, 3) temple of Hathor, 4) Naos of Isis, 5) Coptic church, 6) remains of Achaean plan.

کوپتیک ساخته شده است و در زمان پادشاهی پارتی بنا شده است. در حدود ۱۹۰ هجری قمری تخریب گردید.

معبد کوچک کوه صوم

این بنا بین سالهای ۱۸۰ قبل از میلاد و ۲۰ بعد از میلاد ساخته شده است. این بنا در زمان پادشاهی پارتی بنا شد و در سال ۳۹۰ میلادی تخریب گردید. این بنا با سنگ مرمر سفید و در بنای کلاسیک و در زمان پادشاهی پارتی بنا شد.
 شماره ۲۳ - سائیت پلان و پلان که شامل حیاط درون و بیرون می باشد.

Temple of Isis, Philae, built between 180 B.C. and A.D. 20. Another Ptolemaic work, this double shrine dedicated to Isis and Sobek, stands on a spot overlooking the Nile. Direction indicated here the edge of the Nile (third century A.D.). See plan and detail of the capitals.

تمدن اژه ای

- حزمین با ظهور تمدن در بین النهرین و مصر: تمدنهای سواحلی و جزایر دریای اژه را داریم.

نخستین تمدن اروپایی: تمدن اژه به عنوان اولین تمدن اروپایی شناخته می شود.
یونان: تمدن یونان زاینده تمدن کرت و میسین و پایه گذار آن اقوام شمالی دورین بوده اند.

تروا: هومر در اشعار خود به پد تروا و هلن در منظومه ایلیاد اشاره می کند و یک باستانشناس آلمانی در آسیای صغیر سرزمین تروا را کشف می کند، که قدمت اشیای یافت شده در آن به ۲۴۰۰ سال می رسد.

اساس تمدن: بر پایه بازرگانی و دریا نوردی بوده است.
جمعها: تشکیل از جوامع کوچک خودگردان که بر خلاف مصر و بین النهرین قدرت متمرکز در آنها وجود نداشته است.

"کرت و تمدن میسنسی" (واقع در جزیره کرت)

شاهان: شاهان و شاعران گن آنها از عظمت تراعه برخوردار نبودند (نیزه نیله ای حاکم است).
قصرها: قصرها با بقیه مجتمعهای مسکونی ترکیب شده و با حصار از مردم جدا نبودند. قدمت آنها به ۲۰۰۰ سال پ.م. می رسد که در ۱۷۰۰ پ.م. بر اثر زلزله نابود شدند.
آگورا: حیاط به صورت میدان یا آگورا که بناهای قصر به دور آن شکل می گرفتند و همان عملکرد میدان را در سیستم اجتماعی آنها داشته است.

کاخ کوسوس: ستونهای کوتاه با سر ستونهای دوریک مانند
- دیوارهای نقاشی شده به شیوه طبیعت بردازی واقعگرایانه
- شبکه فاضلاب یا لوله های سفالی
- خمره های سفالی در انبارها
- کاخ منحصر اقامتگاه شاهی نبوده بلکه مرکز بزرگی بوده است برای انواع فعالیتهای کشوری و تجاری (کشورانی و تجارت)

تمدن میسنی " واقع در مین سرزمین اصلی یونان "

- فرهنگی بر سوال و مبهم (روشن نشده) مربوط به ۲۰۰۰ سال پ.م.

- موزمان با دوره کاخهای جدید در کرت

جزیره دوریها - حملات اقوام درری موجب نابودی میسنی ها می شود.

جامعه و اقتصاد - نظامی - کشاورزی

معماری - شکوه کرا و مونوماتالی (تشکر بر مینای پادشاهی)

تکمیل میستم تریلیت در دروازه شیران - ستوریهای یونانی

مکارون - حلقه ها به شیوه مکارون بودند.

بنای دروازه شیران :

- باید دانست که علامتی بارز، شیران نکهبان میسنی را از پیشقدمایشان (غولان محافظ در حتر حیوان) به کلی متمایز

می دارد : گرچه آنها نیز به صورت نقش تمام برجسته بر لوحه های بزرگ سنگ تراشیده شده اند، لیکن این لوحه ها در

برای قالبسنگهای بسیار حجیم و غول آسلی که در اطرافشان قرار داده شده است، سبک و ناچیز می نمایند. در هنگام

بنای این دروازه، معمار میسنی بر بالای سنگ خمال (سردر) فضای سه گوش را خالی گذارده تا میلاد سنگ خمال در

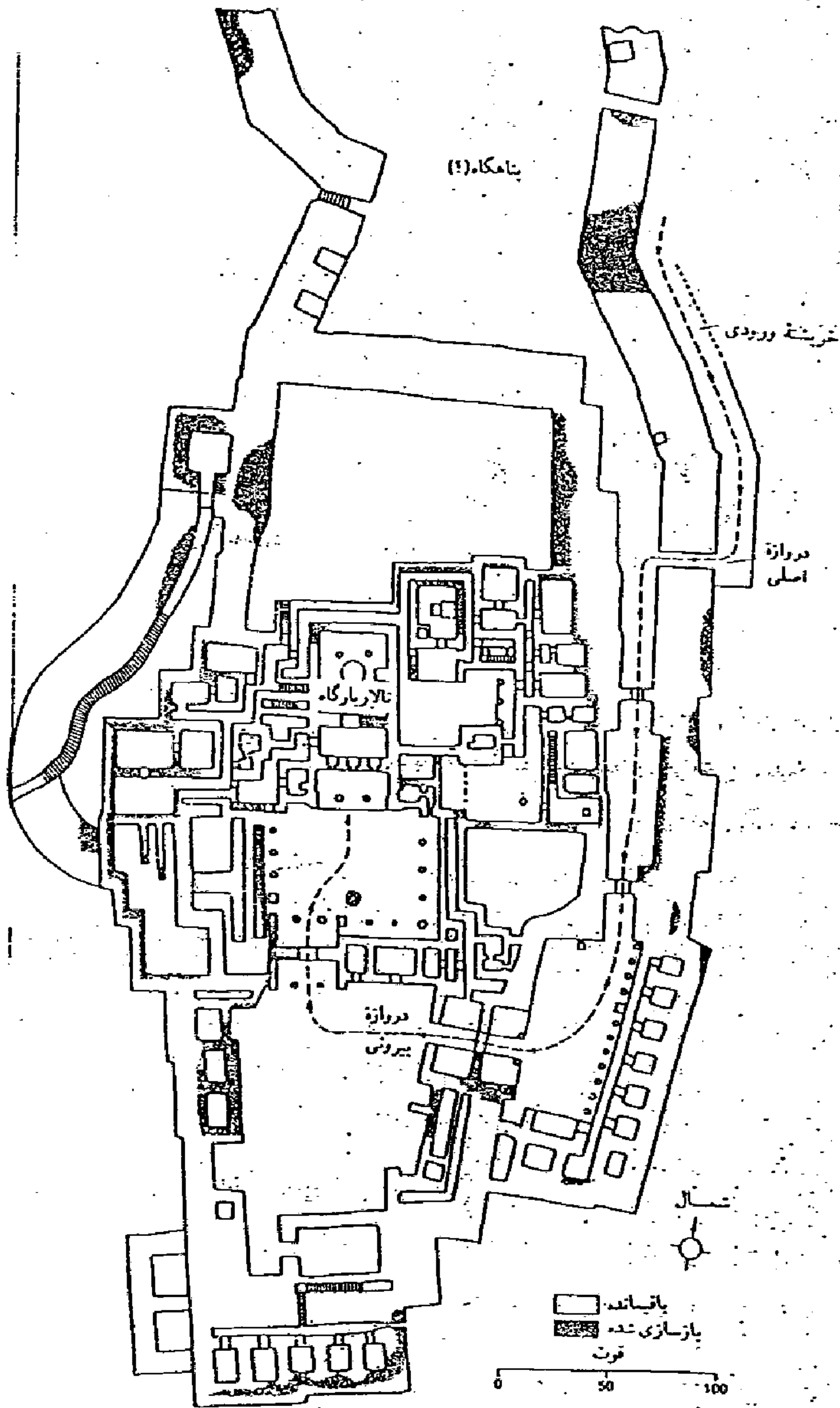
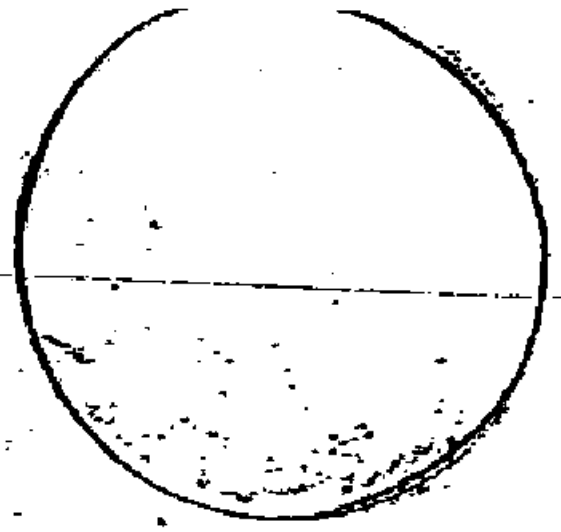
زیر فشار دیواره بالایش خرد شود و سپس آن فضای خالی را با لوحه سبکی از نقش برجسته پر کرده است. پس در

اینجا ما با نوع تازه ای از پیکر تراشی ساختمانی روبه رو هستیم ؛ یعنی عنصری که به ساختمان منظم و موجب تکامل

آن شده و در عین حال ماهیت متمایز خود را محفوظ نگاه داشته است. نه آنکه چون اصلاح و آرایش بر سطح دیواری

یا بدنه قالبسنگی به کار رفته باشد. در واقع نقش برجسته "دروازه شیران" بنای بزرگ هنر پیکر تراشی ساختمانی یونان

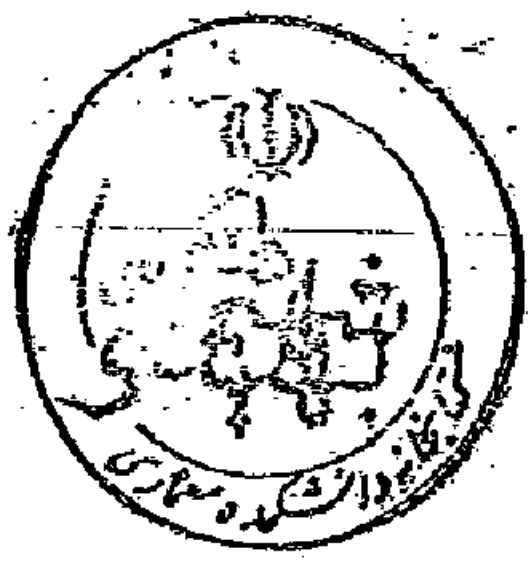
بوده است.

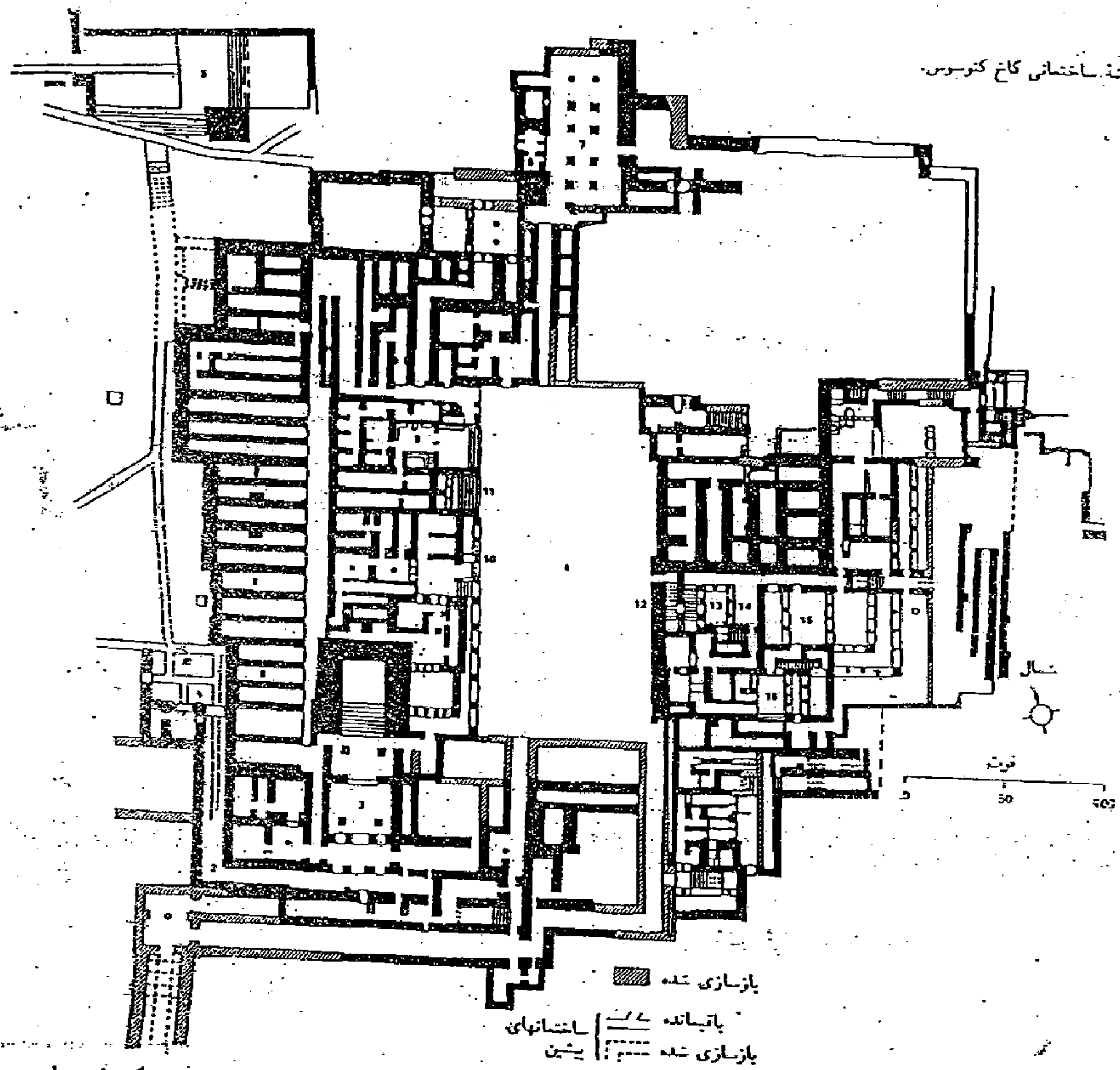
نقشه ساختمانی ارگ تیرمید، حدود ۱۲۰۰-۱۲۰۰ ق ۲

۳۷

۳۷

نقشه ساختمانی کاخ کتوسوس

بازاری شده
 پاتیانده
 بازاری شده
 استخوانهای
 پیشین

- ۱۳. نورگیر یا روشنایی
- ۱۴. تالار ستونها
- ۱۵. تالار پذیرایی اصلی
- ۱۶. تالار پارکاپ بلک

- ۱. تالار تاجگذاری
- ۱۰. زمارنگاه کاخ و ایوانهای بایستی
- ۱۱. فحش بلعدار
- ۱۲. پیلکان بزرگ

- ۵. محوطه تاتار
- ۶. دروازه بیرونی شمالی
- ۷. تالار ستونها
- ۸. انبارها

- ۱. فحش غربی
- ۲. راهرو تشریفات
- ۳. دروازه بیرونی جنوبی
- ۴. حیاط مرکزی

۳۱
۳۸

معماری و هنر یونان (سده هشتم پ.م. آغاز تاریخ یونان)

مرجع: هنر در گذر زمان

"هلن کاردرز"

عصر طلایی آتن "عصر پریکلس" - سده پنجم پیش از میلاد - (تضاد جامعه بازاتن و جامعه بسته و پادگانی اسپارت)

جهان نگری: اومانیسم، آنچه اهمیت دارد انسان است و انسان مقیاس همه چیز است -- < رب النوعها شبیه انسان، وجه تمایز انسان: عقل --> استدلال

نظام طبیعت با نظام عقل آدمی یکی است --- < نظام طبیعت و عقل، زیبا و ساده است.

کمال طلایی: [انسان و طبیعت مظاهر کمالند و چهارمونی در تمام اجزای طبیعت حاکم است]

اهمیت خود: مثال یونانی: خودت را بشناس.

مقایسه با جهان: در مقایسه با ستایش شرقیان از یک خدا - شاه ... و سرکوبی توده عظیم مردم؛ آغاز تاریخ یونان

نگری شرق: همچون آغاز تصور تازه ای از خرد به نظر می رسد تاریخ شخصیت در اروپا باید از بررسی آنها

(یونانیان) آغاز شود.

ذهن یونانی نیروهای عنصر غیر منطقی را که عقل باید پیوسته بر ضدشان بیکار کند به نحوی می

شناسد. هنر و فرهنگ یونانی ترکیب فشرده ای از تضاد و گونه ای هماهنگی میان عاطفه عمیق و

نظام منطقی تشکیل می دهد.

تفاوت جغرافیایی: جغرافیا و آب و هوای مغربی نظیر خلیجها، کوهستانها، تابستانهای خشک و گرم و آسمان درخشان

با مصر

سکونتگاه خدایان: کوهستانها، جنگلها و رودها

خدایان: شکلهای انسانی به خود گرفته اند (یکته تفاوت فناندیری آنها بود).

رب النوع: صورت تکامل یافته انسان

کمال مطلوب یونانیان: آفریدن خود کامل

مردمان: اختلاط اقوام مهاجم آریایی از ۲۰۰۰ پ.م. با اقوام اژه ای (که مرتبط با مصر و فنیقیه بودند).

دوری ها: در شبه جزیره بلوئتر؛ مردم اسپارت با خصوصیات عشیره ای و خشن.

ایونی ها: در ساحل شرقی آسیای میانه؛ شهر میلتوس؛ جمله ای آزادتر با خصوصیات فردی.

آغاز اتحاد یونانیها: نخستین مسابقات المپیک در ۷۷۶ پ.م. (سده هشتم پ.م.)

اتحاد دولتشهرها تحت عنوان هلنی ها در مقابل پریوها (کستانی که به زبان یونانی سخن نمی گفتند).

- اقتصاد : ملتی تجارت پیشه و مهاجر
 - سیاست : دولتهای مستقل با ساختار سیاسی مشابه اما متفاوت : از دیکتاتوری تا دموکراسی
 - الگوهای اولیه : حق حاکمیت : ۱. شاهان ۲. اشراف
 - حکومت : ۳. "تیرتها" یا جباران
- دموکراسی آتن: سر انجام در آتن آن تعادل یونانی که دموکراسی نامیده می شود به ظهور می رسد.

"آتن مظهر و نماد فرهنگ یونانی : یک مرکز فعال بازرگانی با جمعیتی معادل یکمصد هزار نفر"

- فرهنگ یونانی: مبتنی است بر اصیالت انسان، فرد : - آثار معماری در خدمت انسانها
- دموکراسی
- خدایان انسانگونه
- پیشرفت علوم و فلسفه --- موسیقی، ریاضی، مجسمه سازی، معماری --- هماهنگی و هارمونی

ستیز بین مرنوشت

و عقل : تراژدی و تاتر (سوفوکل ، جوهر)

انسان ، طبیعت و عقل : عناصر ثابت در فرهنگ یونانی
خوبی = هماهنگی بین این سه

انسان --- ثبات و تغییر (افراد می مرنند ولی بشریت با برجاسته)

نظام دموکراسی

و دولتشهرها : جامعه طبقاتی : دموها ، حتیکها ، برده ها.
"حکومت شورایی"

فضاهای شهری : بنای شورا (پولاتیون) ، تاتر ، استادیوم ، آکورا ، آگروپولیس ، معابد

آگروپولیس : (شهر بلند ، که قبلا یک دژ مستحکم میسبی بود و در آتن تبدیل به آگروپولیس شد) محل معابد
آکورا : میدانی که بناهای اجتماعی در اطراف آن هستند ، محل اجتماعات ، بحث و بازار ، بحث فلسفی
مهمترین فعالیت اجتماعی است + تربیت بدنی = عقل سالم در بدن سالم است.

"هنر یونان"

دوره کهن : تفکر ری و جبه تشخیصه دوره معابد میسن : - پیکره آدمی بر این ظروف مضمون اصلی بوده است.

- تکامل سبک هندسی

- آغاز خطوط متحرک

بیکر تراشی : کهن ترین نمونه ها مربوط به سده نهم پ.م. (شیبه سازهایی کوچک) حیوانات و پرندگان ها

بیکره های برهنه : عناصر مستقل بدن به طور کافی توصیف شده اند. (ریشه در عهد نارمر : بین شهرین)

بیکره های یونانی دارای نرمی و انعطاف پذیری در حالت حرکت یا سکون هستند.

معماری : معماری یونانی تندیس وارست : یونانیان کل ساختمان را نیز گونه ای بیکره می پنداشتند که شکلی انتزاعی دارد.

اصول : - قرار گیری بنا در نقطه ای مرتفع .

- مشخص بودن نقطه شروع و ختم بنا یا به عبارتی : پایه ، بدنه و سر

- معماری همچون مجسمه سازی باید تابع تناسب هارمونیک به شیوه طبیعت باشد.

- هر اثر مصنوع بشر باید به حد کمال برسد --- زیبایی = کمال --- بر گرفته از قوانین طبیعت

مظاهر کمال

معماری معابد : تبلور افکار کمال طلبانه یونانیان در زمینه معماری ، در معماری معابد آنها مشهور است.

ویژگیهای معابد : - ساختمانهای بنیاد مهم که در آغاز زیارتگاه هایی ساده برای نگهداری تندیس خدایان بودند.

- مراسم و آیینها در فضای باز انجام می گرفت (به دور معابد)

- محل معابد در مکانی مرتفع بود (اکروپولیس)

ارسطو : " محل ساختمان معبد باید نقطه ای باشد که از همه طرف دیده شود و مقام فضیلت را حقا بالا ببرد و بر برامون خود مسلط باشد. "

افلاطون : " خدایان و معابد به راحتی پیدا و ساخته نمی شوند و بر پا داشتن آنها کار عقلی بر توان است. "

معابد اولیه : از چوب ساخته می شدند ولی تدریجا مصالح مانند کار چون سنگ آهک و گاهی مرمر (از معادن نزدیک) به کار گرفته شدند.

نقشه معبد یونانی از لحاظ نقشه شباهت نزدیکی به تالار بارگاه میسنی دارد و در پیشرفته ترین شکل از همان سادگی

بنیادی بارگاه میسنی برخوردار است.

جهش : در این نقشه ها می توان نوعی جهش یا فرآوری از واحد های بسیار ساده به واحدهای پیچیده تر را بدون هیچگونه تغییر بنیادی در نوع واحدها یا طرز کره بندی آنها دید. زیرا معماری یونانی همچون موسیقی

کلاسیک ، یک تم یا مضمون ساده مرکزی دارد که مجموعه ای از شکلهای پیچیده تر اما همیشه مفهومتر از

۳ ۴۱

پافشاری بر نظم ریاضی -- دست یافتن به تناسبهای هارمونیک در موسیقی، پیکر تراشی و معماری -- اعتقاد به هارمونی در طبیعت و تجسمی از نظم کیهانی.

تناسبات : - تناسب قدیمی معابد دراز و باریک با نسبت تقریباً ۱ به ۲.

- تناسب کلاسیک پسین و هلنی به ۱ به ۲ نزدیک می شوند. (هیچگاه دقیقاً یک به دو نیستند)

بلندی یا قامت بنا: شامل سکو، ستون، اسپر؛ ترکیب این سه جزء در سه شیوه متحلی شده است.

سه شیوه : سه شیوه تا اندازه ای بر حسب جزئیات ولی عمدتاً بر حسب تناسبهای نسبی اجزا از یکدیگر متمایز می شوند.

تفاوت اهداف: هر شیوه برای منظوری خاص به کار گرفته می شد و مفاهیم مغزونی را مجسم می کرد.

شیوه دوریک : متعلق به سرزمین اصلی یونان (ستون، سرستون بالشتکی، فونیز متشکل از ترکیب کتیف و متوب)

شیوه یونیک : متعلق به آسیای میانه و جزایر دریای اژه (پایه ستون، ستون و سرستون حثرونی، فونیز یکسره دارای حثروی)

کرتی : که بعدها رواج یافت (پایه ستون، ستون بلند، سرستون بزرگ کتکری، فونیز یکسره) این شیوه در دورانی رومیها به شدت رواج یافت (فون پنجم ب.م.)

اجزاء : اسپر شامل: حاشیه باربر (آرشیترابور)، کتیبه (فونیز)، طره (کتوتیش) ستوری یا پیشانی (پدیمنت)، صفتجه منتهی در یک قاب (فونیز)

مغاید دوریک ظاهری تناور دارند و ستونها با حالتی دارای استحکام بر سکوی سه پله ای نهاده شده اند در شیوه یونیک سبکتر، تشریفاتی تر و تزئینی تر شده اند و در شیوه کورنتیز، کتیف کتی و ظرافت ستونها جنبه تزئینی سرستونها چشمگیر است.

نشانه های مذکور و مؤلفه تقابل دو شیوه دوریک و یونیک.

تزیینات : شامل پیکر تراشی های رنگی در ستوری و کتیبه ها (بخشهایی که وظیفه باربری نداشته اند). ولی در یونیک وضع فرق می کند. (ستونها به شکل کلاریتید نیز نوعی پیکر تراشی در بلندی ستون است که جدا از این سه شیوه است.)

اصول فلسفی معماری : وضوح : ۱. معماری هیچگاه نباید کنک باشد. وضوح با اقیانوس تقلیدسی ۲. عملیات بر تعیین جنود مشخص تکیه داشت.

مصالح و سازه : مصالح سنگی به شیوه بی ملات ، اتصالات ستونها به کمک میله های فلزی بر اساس سیستم سه
سنگی (ستون و تیر حمل) سنگی بر نیروی وزن .

- معماری پروتکرا :
- توجه معمار به طراحی بیرون نما شدید است . ساختمان یک پیکره عظیم است .
- محل قرار گیری باید مناسب این پیکره گونگی باشد .
- زاویه دید از کنج و به سان توجه به یک مجسمه است .

آکروپولیس آتن :

- آکروپولیس بر فراز یک صخره بزرگ بر شیب در میان دشت آتیک قرار گرفته است.
- در دوره میسن نیز یک قلعه بر فراز این تپه قرار داشته است.
- در دوره آرکانیک یک معبد و تعدادی تأسیسات مذهبی در آنجا بنا شده بودند که در زمان جنگ با ایرانیان (قرن چهارم پ. م) تخریب شدند.
- آتن به عنوان شهر اصلی (اتحادیه " Delian " بازسازی شد و گسترش و بازسازی آکروپولیس در زمان پریکلس و تحت مدیریت فیدیاس انجام گرفت.
- این مجموعه شامل یک دروازه (پروپیلایا) [۲۸-۴۲] ، معبد پارتنون [۴۸-۴۲] و معبد ارختمون [۴۰-۴۶] می باشد.

پروپیلایا (دروازه آکروپولیس)

طرح کلی : دسترسی به آکروپولیس از جانب غرب که شیب تپه کمتر است صورت می گیرد.

دروازه مجموعه به شکل " پروپیلایا " که به سوی محوطه مقدس گشوده می شود به وسیله " مینه سیکلس " ساخته شده است.

بنا ها در این مجموعه چه در طرز قرار گرفتن نسبت به هم و چه در سلسله مراتب فضائیشان به طور عمده ای عناصر واسط را بین قلمرو درون و بیرون دارا هستند.

ورودی به کمک دو ساختمان پیش آمده به صورت دو بال مشخص می شود. بین این ساختمانها که از جلو و طرفین مسدود هستند یک محوطه مستقل وجود دارد که به سوی فضای داخلی کشیده می شود، حیاطی که از سه جانب بسته است. به عملکرد استقبال کننده و اتصال دهنده این حیاط توسط قوس محدود فضایی تأکید می شود.

این بنا های تشکیل دهنده ورودی شامل رواقهای سر پوشیده ای هستند که به بیرون و درون بنا ارتباط دارند و مانند یک پرده شفاف عمل می کنند.

مراجعه کنند می تواند از این حیاط ورودی یا مستقیماً و از طریق پلکانهای تالار غربی و یا از طریق دو بال ساختمانی طرفین داخل شود. که البته بال شمالی به عنوان یک pinacothec (تالار هدایا) ساخته شده است. راهی که به جلو و به محوطه مقدس می رود. به وسیله یک سرسرای شش ستونه (فیکراستیل) مشخص شده است.

اختلاف در سطوح بایستی که در پروبیلیا حل می شد. جایی که زمین با شیبی تند ارتفاع می گیرد. در نتیجه در وسط یک رامپ مورب وجود دارد که از طریق آن، صفوف منظم گروههای مختلف همراه با حیواناتی که باید قربانی می شدند می توانستند وارد محوطه مقدس شوند.

در سمت چپ و راست این رامپها، پلکانهایی هستند که عامل هدایت کننده از قسمت ورودی به سوی سرسرای غربی و از آنجا به سوی تالار شرقی هستند.

برای رسیدن به سرسرای ستوندار غربی یک فضای وسیع (12x18 m) وجود دارد. در میان این فضا به محور مرکزی تأکید می شود و این عمل به وسیله دو ردیف ستون سه تایی یونیک که در راست و چپ قرار گرفته اند انجام گرفته است. این ستونها همچنین به تحمل بار دهانه وسیع سقف جعبه ای این سرسرا کمک می کنند. تالار غربی از جانب شرق به وسیله یک دیوار که چند درب در آن قرار دارد محدود می شود. در بالای پنج پله و از طریق قنچهای باز دیوار مزبور می توان به تالار شرقی دسترسی یافت. این تالار به عمق سرسرای غربی نیست. فقط چون حیاط ورودی به داخل پروبیلیا کشیده شده است که بتواند واردین را در خود بپذیرد. تالار شرقی نیز به جانب داخل محوطه مقدس پیش رفتگی پیدا کرده است.

این محور عبوری که از داخل پروبیلیا می گذرد، بلافاصله پس از اینکه تازه وارد به داخل محوطه مقدس می رسد پایان می گیرد. منظره رو به رو با مجسمه "آتیا پروپانوس" مورد تأکید قرار می گیرد - که البته آن هم در امتداد محور دروازه نیست بلکه در امتداد یک محور مورب قرار گرفته است.

شخصی که به این فضا وارد می شود، معبد پارتئون را به عنوان یک عنصر تأثیر گذار در فضا به صورت مورب ملاحظه می کند. محور معبد ارختموم نیز در امتداد محور دروازه نیست و نسبت به آن به صورت مورب قرار گرفته است.

شکل بی قاعده ارختموم را می توان در رابطه با این واقعیت توضیح داد که در زمان ساختن آن تعداد مختلفی از بناهای مذهبی موجود می بایستی که با آن در ارتباط می بودند.

بنابراین، محوطه مقدس در آکروپولیس بیانگر این است که این مجموعه چیز است به عنوان یک عرصه تنوع. بتشکل از تعداد متنوعی از بناهای منفرد که هر کدام به تنهایی به عنوان یک عنصر ارزش در فضا شکل گرفته اند. سطوح مختلف توسط رامپها و پلکانهایی به یکدیگر متصل می شوند و یا به وسیله دیوارهای حایل از یکدیگر جدا می کردند.

پارتون :

پارتون که به وسیله " ایکتیوس " طراحی شده ، به وسیله " کلکراتس " اجرا شده است . یک معبد به شیوه دوریک مربوط به زمان پریکلس یعنی عصر طلایی آتن (دوران کلاسیک) است .
- پارتون بر روی یک بنای قدیمی تر متعلق به عصر پیش از " پریکلس " ساخته شده است .

پلان : در پلان ، بنا حول یک محور عمودی به صورت متقارن شکل گرفته است و به جای یک ایوان استاندارد شش ستونه ، در نمای روبه روی دارای ۸ ستون و در نماهای جنبی هر کدام ۱۷ ستون قرار دارد .

سلول درونی در قسمت شرقی و فضای تقریباً مربع شکل غربی هر کدام توسط وستیبولهایی قابل دسترسی هستند که هر کدام دارای شش ستون هستند و به وسیله دیوارهای حائیتی از طرفین محدود می شوند البته این دیوارها در اینجا تقریباً تبدیل به چرخ (پیلاستر) شده اند .

سلول مستطیل شکل است و دو ردیف ستون در دو طبقه در دو جانب و یک ردیف هم در انتهای آن قرار دارند . سلول فرمائی مجسمه آتنا را که توسط فیدیانس ساخته شده بود در خود جای می داد . فضای تقریباً مربع غربی که دارای چهار ستون یونیک است احتمالاً به عنوان گنجخانه (خزانه) مورد استفاده قرار می گرفته است .

ابعاد : ابعاد پارتون ۶۹٫۵۰ X ۲۰٫۸۸ م است .

فضا و فرم : به علت یک مسیر مورب از سوی دروازه به معبد ، پارتون همچون یک مجسمه در فضا نمایان می شود . عناصر رابط - ارتباط با محیط [و طبیعت] پیرامون ، توسط مجموعه ای از عناصر رابط برقرار می شود :

۱. پلکانهای دور تا دور آن (که معبد را بر فراز سکونی قرار می دهد و همچون پایه مجسمه است) .
۲. ردیف ستونهای پیرامون آن که در مقابل دیوارهای جسیم قرار گرفته اند . در حالیکه یک دیوار بسته هرگاه بدون رواقی در جلوی خود باشد ، جدالی شدید را مابین فضای بیرونی و درونی پدید می آورد . به عنوان پرده نیمه شفاف ایجاد یک فضای حد فاصل کرده اند .
۳. در قسمت وستیبولها با ردیف دوم ستونها که اضافه شده اند این جلوه و تأثیر اتصال درون با بیرون مورد تأکید قرار می گیرد .

۱. به این ترتیب است که این نماهای انتهایی بنا به عنوان ورودیها ظهور می کند .

سلول : یک فضای بسته از چهار جانب است که در آن یک قلمروی داخلی به وسیله ردیفی از ستونهای داخلی در سه جانب آن پدید آمده است. در نتیجه یک قلمرو (حوزة) که دارای کیفیت فضایی بالایی است پدید آمده است و همین موضوع برای قسمت کنجخانه هم که دارای چهار ستون داخلی است مصداق دارد.

تزئینات : تزئینات غنی از مجسمه ها که بیان کننده موضوعهای اساطیری و سیاسی هستند ناشی از نوعی فراست و بینش محلی است که از برخاسته از موقعیتی در متن یک اسطوره پر عظمت و تاریخی پر شکوه است.

- در سنتوری شرقی ، عشی از تولد آتنا از سر ژئوس قرار دارد و در سنتوری غربی ، مبارزه بین آتنا و پوزیدون برای به دست آوردن سروری آتیک عشی بسته است.

- جنگ بین یونانیان و پریزها بر روی " متوپ " ها [مرعی های روی فریز] و عوشی مربوط به مراسم مذهبی هر چهار ساله پان آتایی ها مشهور است.

رنگ : در بررسی فضا و فرم در این بنا باید به موضوع رنگامیزی نیز توجه کرد :

۱. ستونها ، دیوارها و تیرهای باربر ، بدون رنگ [به حالت طبیعی خود] رها شده اند .
۲. سه ترکی های روی فریز [تریکلیف ها] و سایر جزئیات آن دارای یک توانیته آبی بوده اند .
۳. توار ظریف و برجستگهای ملامط کاری بالای تریکلیف ها با عوشی تزئینی طلایی بر روی زمینه قرمز تزئین شده بوده اند .
۴. بلوکهای چینه ای سقف روی رواقهای پیرامونی نیز رنگامیزی شده بوده اند .

تناسبات : تناسبات در بنا موضوعی است که بسیار دشوار می توان درباره آن یک نظر و اطلاع قطعی ارائه داد . از آنجایی که هیچ اثر و نوشته ای از معماران آن زمان در این باره به جای نمانده است ، موضوع به صورتیهای مختلف قابل تعبیر است . تنها نکته متقن و ثابت که می توان به آن رجوع کرد ، موضوع " تکرر یونانی " است که مربوط می شود به " پتیاگوراس " و اعتبار همه جایی دارد :

زیبایی و هارمونی : " زیبایی رشد در هارمونی دارد که همه چیز را مجاز می دارد و بر تناسبات معین عددی مبتنی است . "

" ویتروویوس " متذکر میشود که ابعاد معابد یونانی همگی مبتنی بر یک مدول هستند . وی در بخش سوم کتاب چهارم می گوید که ضخامت یک پایه ستون در یک معبد دوریک دو مدول است . بنابراین یک مدول واحد ، در واقع باید نصف قطر یک ستون باشد . وی ارتفاع کامل یک ستون (شامل سرستون) را ۱۴ مدول ذکر می کند که به این ترتیب تناسب بین ارتفاع ستون به قطر آن برابر ۷ به ۱ است و در یارتون نسبت ۶ به ۱ است .

از آنجایی که در ساختمان معابد قواعدی حاکم بوده است ، مسلما در ساختمان آنها تناسبات معینی رعایت می شده است ؛ زیرا که تمامی ابعاد وابسته به یک مدول اصلی بوده اند .

مدولهای فرعی : به طریقی می رسد که معماران سازنده منحصر بر اساس مدول کار نمی کرده اند ، بلکه همچنین تناسبات خاصی را نیز در کلیه ابعاد و اندازه های بنا رعایت می کرده اند . گرچه نمی توان آن را قاطعانه اثبات نمود .

- در مورد پارتون نیز نظریات مختلفی توسط Breve و Gruben در رابطه با نسبتهای بین پلان مقاطع و ... ارائه شده است .

Breve و Gruben ادعا می کنند که یک واحد اصلی را پیدا کرده اند که مبنی بر نسبت ۹ به ۴ است که " حاکم است بر پلان ، نما و فواصل ستونها " . اما آنها نیز تأکید می کنند که آنها اطلاعات قطعی که می توان به دست آورد از مدارکی خواهم بود که زاجع به پارتون توسط سازندگان آن به جا مانده بوده است که ویتروس به آنها استناد می کند ؛ زیرا که احتمالا آن مدارک توسط سازنده بنا تهیه شده بوده است .

سازه : معابد یونانی نیز همانند معابد مصری از یک سازه " تیر و ستون " تشکیل شده اند . یعنی ستونها با عناصر افقی روی آنها تیرهای باربر که از جنس سنگ بوده اند در مقابل فشار ، مقاوم و در مقابل کشش ، مقاومتی ندارند ؛ بدینجهت دهانه ها و در نتیجه فضای بین ستونها محدود است . گرچه با اینکه می توان با سنگ مرمر دهانه های تا حدود ۶ متر را پوشاند ، به طوری که در تالار شمالی معبد ارختموم انجام شده است ، اما رعایت مدول و تناسبات در مواردی فاصله بین ستونها را تحلیل داده است .
- دهانه های بزرگتر نیاز به سیستم ساختمانی دیگری دارد که بتواند نیروهای کششی را تحمل کند ، مانند قوس و طاق .

اتصال : مقاومت در مقابل نیروهای افقی در سیستم تیر و ستون به وسیله وزن توده سنگین به دست می آید . در نتیجه اتصال بین ستون و تیر باید قابل انعطاف باشد و نه گیردار .

ستون : ستونها شامل قطعاتی تقریبا استوانه ای از سنگ مرمر هستند که به وسیله مینله هایی که از داخل آنها می گذرد به یکدیگر متصل شده اند و تقریبا ۱۰/۴ متر بلندی دارند .

آرشیتراو : تیر باربر (آرشیتراو) یک تیر افقی است که عیارستنت از تعدادی قطعه سنگ که در کنار یکدیگر قرار گرفته اند و هر قطعه بر روی دو سرستون تکیه دارد .

قریبه: بالای آرشیتراو قریبه (کتیبه) قرار دارد که شامل تعدادی تریکلیف و متوپ است که به توالی قرار دارند و احتمالاً نقش باربر و عملکرد سازه ای نداشته است. ترتیب قرار گرفتن سه ترکی ها (تریکلیف) طوریت که یک عدد روی سرستون و در امتداد محور ستون و یکی هم در مرکز بین دو ستون قرار گرفته و بین هر دو تریکلیف یک متوپ قرار دارد؛ که البته این طرز قرار گیری در انتها و در قسمت گوشه به ترتیبی که شکل نشان می دهد حل شده است در حالیکه عملاً یک مشکل بوده است. در مورد پارتون به نظر می رسد که معمار با کم کردن فاصله دو ستون انتهایی و تغییر محور ستون آنها نسبت به محور تریکلیف گوشه مسئله را حل کرده است. در حالیکه تریکلیف ها و متوپها قواصل خود را همچنان حفظ کرده اند.

نمنا: معبد به عنوان یک تمامیت (یک کل) نمایانگر نکات ویژه ای از نمنا است. از وسط به طرف بیرون ستونها به ترمی لاغر می شوند... پلکانها که ستونها بر روی آنها قرار گرفته اند به طرف لبه ها فرورفته شده اند که تقریباً به صورت نامرئی و غیر محسوس است اما در تأثیری که می گذارند شک نیست.

مرمر: هم سازه و هم مصالح روکار بنا از مرمر است. سقف نهایی یا سازه چوبی خراب دهانه بزرگتری از دهانه سلول داخلی و تالار غربی را می پوشاند (سقف شیدار با اسکلت چوبی و روکش سفالی)

تعبیر و تفسیر: بین بناهای آکروپولیس و بناهای دوره های بعدی یک تفاوت اساسی وجود دارد. کرچه که آنها نیز فرم خود را از دوران قدیم اقتباس کرده اند.

مسیر دسترسی در بناهای کلاسیک (پارتون) در امتداد یک محور نیست، اما در خود دارای محوری است. در حالیکه دسترسی به آن یک محور مورب نسبت به محور بناست. در نتیجه این حالت تقابل در دو محور، بنا همچون مجسمه ای خودنمایی می کند [از کج دیده می شود] و شاید این موضوع تأکیدی بر پلاستیسته آن باشد.

اصولاً دسترسی به دروازه هم در واقع در امتداد یک محور نیست بلکه از طریق یک راه پیچ در پیچ به بالا هدایت می شود و فقط در دوره رومی فاست که ورودیها با پلکانهای عریض که در دو طرفشان برجهایی قرار گرفته اند خودنمایی می کنند.

امکان انتخاب: در مرحله ورود به حیاط جلوی دروازه آکروپولیس، شخص مختار است که مستقیماً در طول محور ورودی به محوطه مقدس آکروپولیس برود و یا راه خود را به سوی تالارهای جانبی کج نماید.

همچنین است از دروازه به سوی معبد ارختمون، مجسمه آتنا و یا معبد پارتون [هیچکدام در امتداد محور ورودی نیستند] آنچه که بیشتر جالب توجه است فقدان یک نظام هندسی حاکم بر محوطه است که بر اساس آن محوطه و فضاهای متفرد داخل آن به صورت یک کل و اجزاء آن، تنظیم شده باشند. اما در آن روزکاران معابد با شکوه و بزرگی چون پارتون و ارختمون در

آکروپولیس وجود نداشتند؛ بلکه تعداد زیادی بناهای کوچک مانند خانه های راهبان، ستونهای یادبود، مجسمه های خدایان و قهرمانان و تعدادی کتیبه های سنگی که مقررات عمومی و قراردادهای خارجی را برای اطلاع مردم روی آنها مینوشتند در آنجا وجود داشت. حال اگر تصور کنیم که معابد در برخی قسمت‌هایشان رنگامیزی شده هم بوده باشند، باید قبول کرد که تماشاگر و ناظر آن روزگاران با تصاویر شدیداً متفاوت با امروز رویه روی می شد. جاذبه مجموعه در نظم، تنوع و عناصر متضاد آن نهفته است.

شیار ستونها و: برای هر ساختمان بیرونی از قاعده کلی و آنگاه وجود تفاوتها در جزئیات یک اصل محسوب می شد. ستونها سطح صافی ندارند بلکه دارای سطوح شیاردار هستند. همینطور سایر اجزاء ساختمان با منحنی هایی تطبیف شده اند.

نور و سایه: کاربرد نور و سایه نیز به همین اندازه در این بناها جالب است که به عنوان یک ابزار معمارانه به کار گرفته شده است. به طور مثال می توان آن را در ستونهای شیاردار و یا در سایه روشنهایی که رواقهایی اطراف سلول مرکزی بر روی دیوار خشک و ساده سلول ایجاد می کند مشاهده نمود.

فضاهای حد فاصل: به طریقی رسد این رواقها و وستیولها بیان کننده مفهوم ارتباط بین بیرون و درون هستند. یعنی یک عنصر فضایی واسط.

حوزه فضایی: آنچه که در اینجا به عنوان یک حوزه فضایی تشریح شده است، البته برای خلق یک فضای واسط بین درون و بیرون به طور دقیق عمل نمی کند. زیرا که بین فضای باز بیرون و یک فضای کاملاً بسته درونی قرار گرفته است که در واقع به مثابه یک قلمرو کوچکتر فضایی [سلول یا تالار غربی] است.

عدم هم نشی فضای: فضای داخلی در معماری یونانی هم نشی عمده ای ندارد. می توان یک اصل قاطع را در سازه درونی

درونی پارتون تشخیص داد که موضوع القاء انتقال نیروهاست. زیرا نه تمایل ستونها [باریک شدنشان] و نه تورم بدنه ستون در یک سوم ارتفاع آن از قطر سازه ای لازم نبوده است بلکه فقط در جهت القاء انتقال نیروهاست. ستونها می توانستند تنها استوانه های ساده ای باشند و تیرها نیز می توانستند به سادگی بر روی منتهوهای بدون سر ستون قرار گیرند. در حالیکه همه این ظواهرات صرفاً جنبه القاء حس بارگذاری و باربری دارد و سر ستون یک علامت زیبایی است برای قطه ای که نوع انتقال نیرو تغییر می کند. سه پلکان پایله که برای تمام ساختمان وجود دارد نشان دهنده عاملی است که کل بار ساختمان را به زمین منتقل می کند. همچنین این سه پلکان می

تواند نشان دهنده ریشه و بن ساختمان باشند و پیشانی هم نقطه اختتام بنا را اعلام می کند.

البته تمام اینها را می توان به نوعی دیگر نیز تعبیر کرد. نمای دو به روی پارتون یک سازه سه بخشی هم در کل و هم در جزء متجلی می سازد. به صورت زیر:

سه مرحله دوری
در بعد کلی: ۱. پایه سه پلکانی (ستیلوت) ۲. ستون، سرستون، تیر ۳. پیشانی
در بعد جزئی: ۱. ستون ۲. سرستون ۳. کتیبه [شامل تیر باربر و فریز]

- البته این روابط در نمای طولی متفاوت است. در اینجا نظام ستون، سرستون و تیر در بالا توسط پیش آمدگی لبه سقف شیبدار و در پایه به وسیله ازاره سه پله ای بسته می شود. تزئینات غنی پیشانی، متوپها و فریز و دیوار سلول داخلی یا مجسمه ها می توانند به انواع مختلف تعبیر شوند:

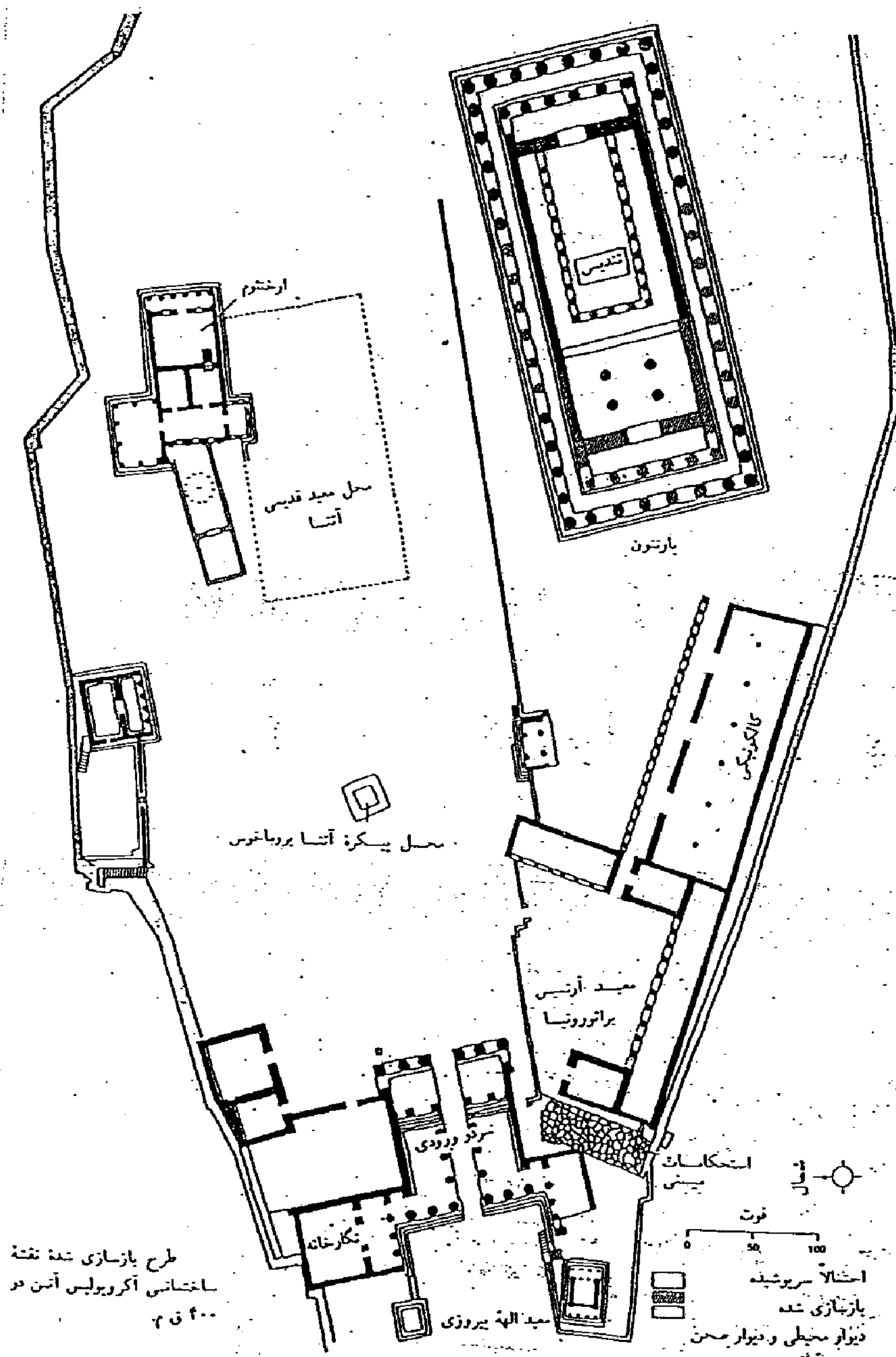
اولا - نماینده تزئیناتی است که به یک سطح عریان بافت و نسج می دهد، این هنر کیفیت استثنایی است.
ثانیا - واسطه ایست برای تجلی اتحاد بین اساطیر گذشته و تاریخ محلی در فرمی قابل درک برای مردم عادی.

پارتون از دور - یک زاویه دید مهم دیگر که شاید باید به آن در پایان اشاره شود این است که: بسیاری از ساختمانهای مدرن چه از دور و چه از نزدیک تأثیر یکسانی بر بیننده دارند. اما پارتون هر گاه از دور ظاهر شود بیانگر یک فرم سازه ای مهم از نوع باقاعدده و وزین است و هر چه به آن نزدیکتر بشویم جزئیات انفرادی و اختصاصی بیشتری در آن خودنمایی می کند که متفاوت از فرم کلی

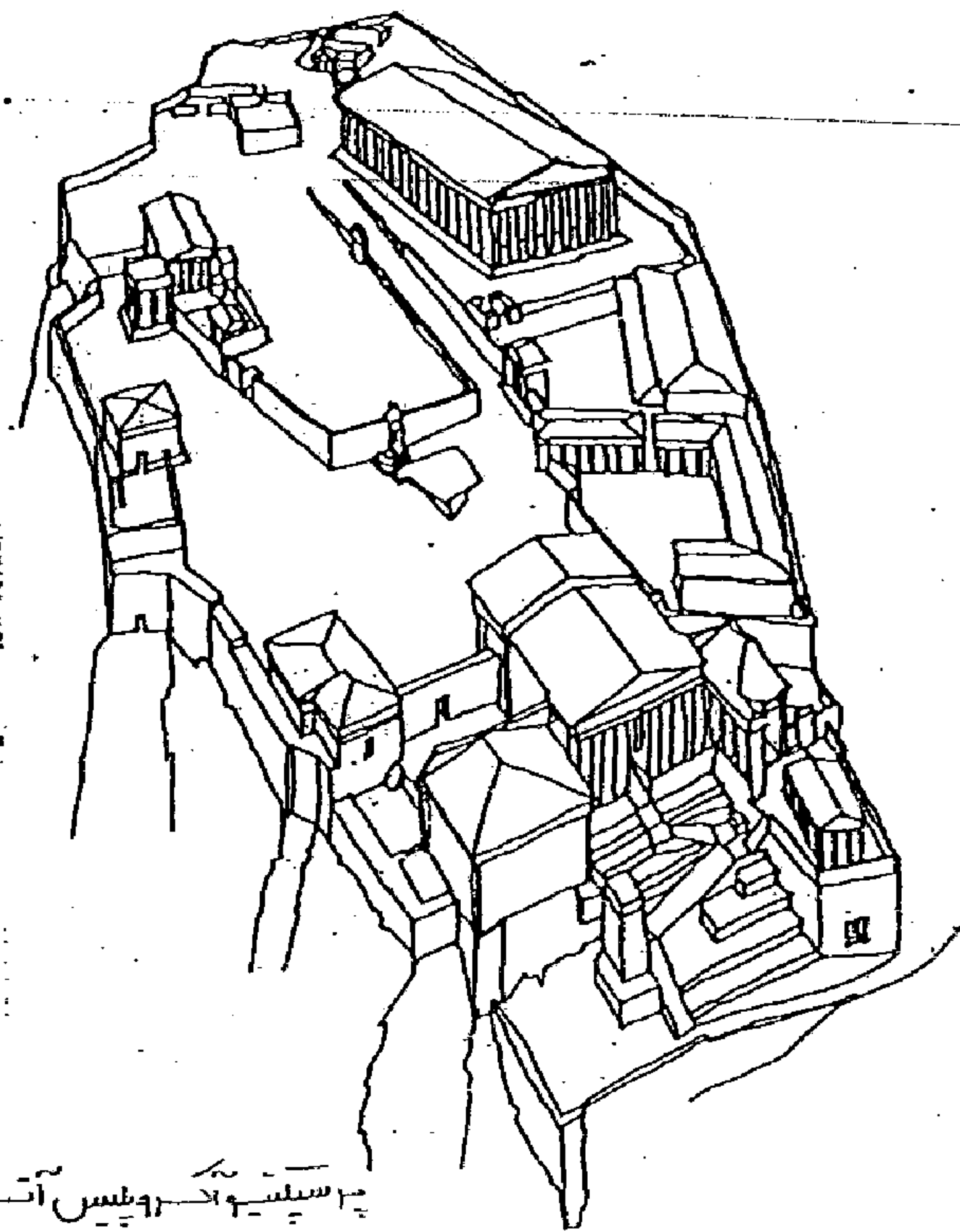
هستند.

خلاصه و جمع‌بندی معماری یونان :

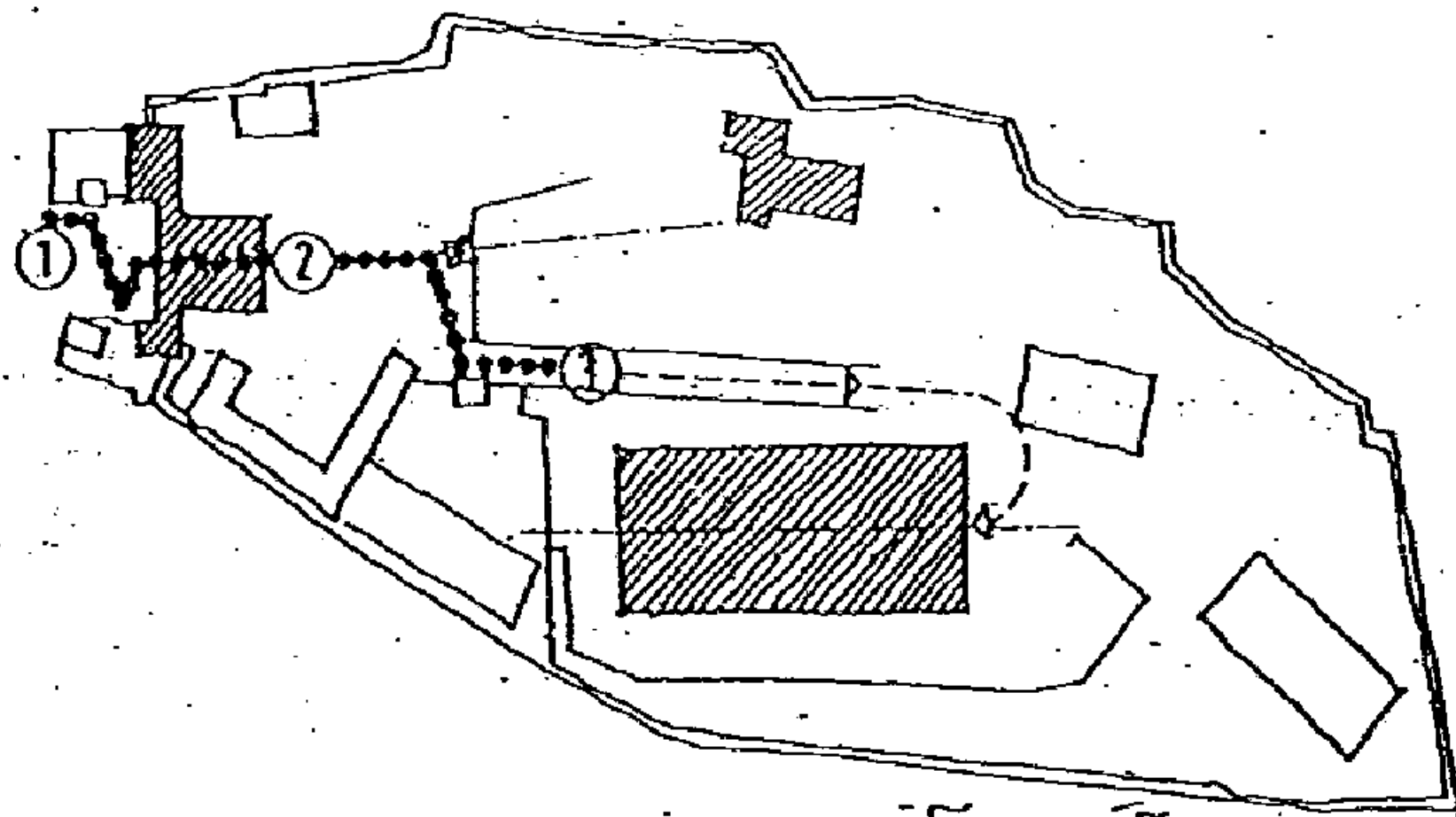
- یونانیان معماری ، نقاشی و بیکر تراشی را مهمترین مظاهر تمدن خویش می‌شمرده‌اند .
- رقابت شدید در میان دولتشهرهای مستقل یونانی موجب رشد افکار و سازمان اجتماعی و فرهنگی آنها شد .
- پیوندهای قومی و زبانی و فرهنگی موجب اتحاد فرهنگی و سیاسی اما نه در قالب یک حکومت متمرکز شد و در جشنواره های بزرگ پان هلنیک و مسابقات ورزشی المپیک تظاهر یافت :
- ساختن آثار معماری از بناهای چوبی و سفالی شروع و به ساختمانهای عظیم سنگی و با یک سازه " تیر و ستونی " ختم شد .
- بیکر تراشی جزئی از معماری هم محسوب می‌شد که در نمای معابد به طرز شگفتی خودنمایی می‌کرد و از قش برجسته شروع شده بود و به بیکره تبدیل می‌شد .
- یونانیان در خلق آثار تجسمی معتقد به نظم و هماهنگی بودند که در پی فلسفه کمال طلبی آنها و طبیعتگرایی یا الهام از تناسبات حاکم در طبیعت و طبق قوانین ریاضی و موسیقی به دست می‌آمد . کاربرد مدول و تناسبات دقیق از ویژگیهای معماری دوران کلاسیک یونان است .
- معماری یونانی پروتکترا ، بیکره وار و با صلابت و متانت و در عین حال تلطیف شده به کمک برخی ریزه کارها و مجسمه ها و رنگامیزی است .
- معماری یونانی و حتی معابد آنها برخلاف معماری مصری در بست وقف جهان پس از مرگ نیست و روح زندگی در آنها فعال است .

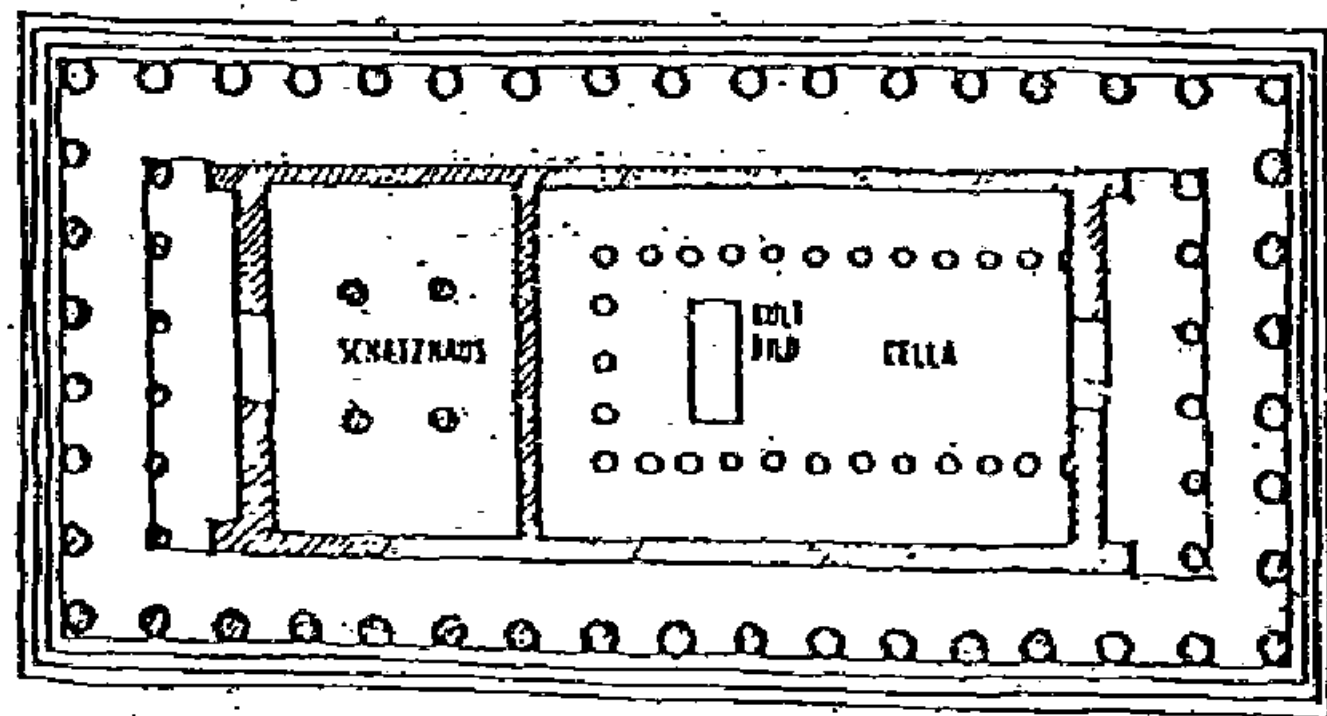
طرح بازاری شده نقشه
 ساختمانی آکروپولیس آتن در
 ۴۰۰ ق م

پرسپولیس و آپادانا در اوستا

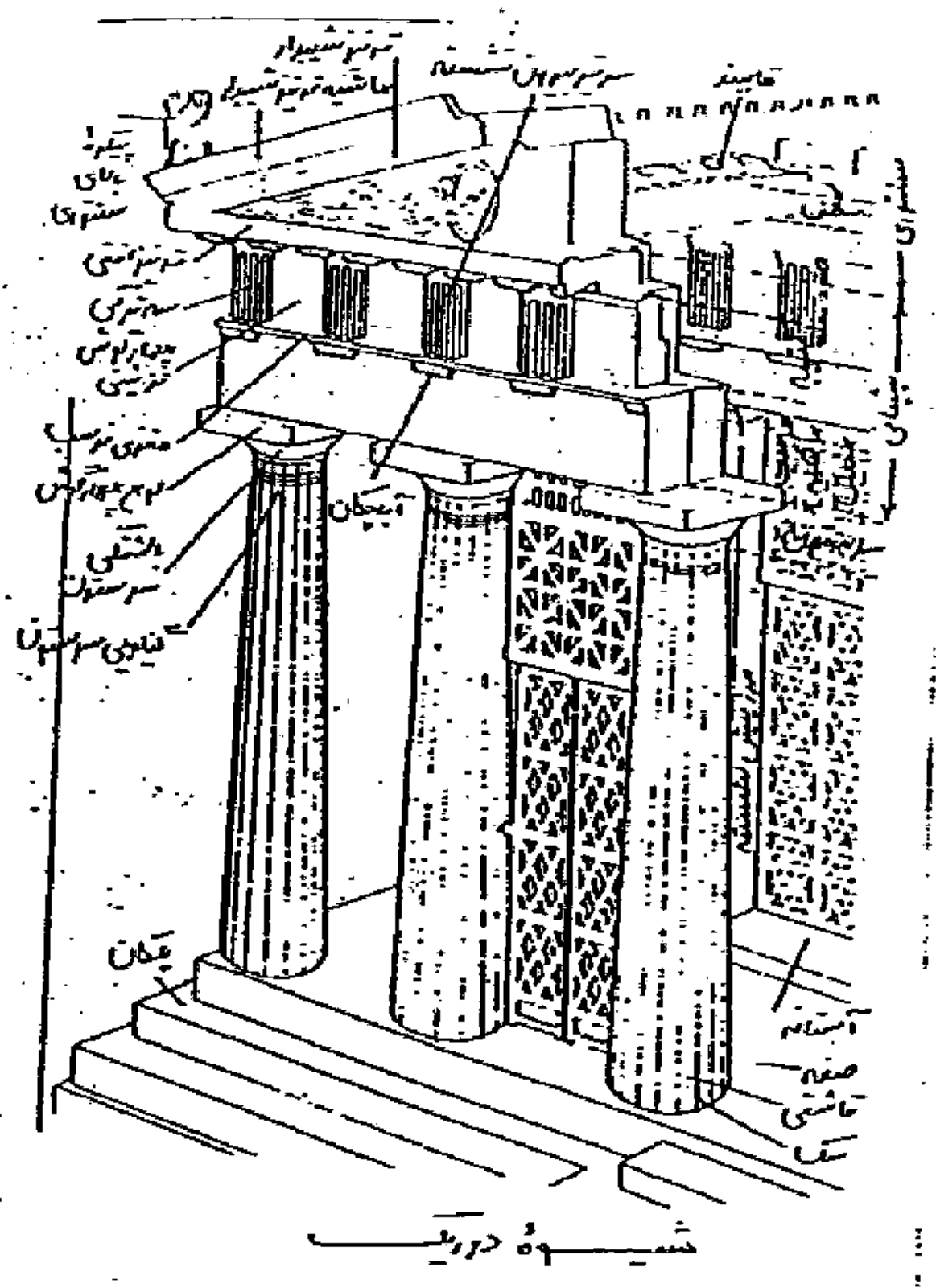
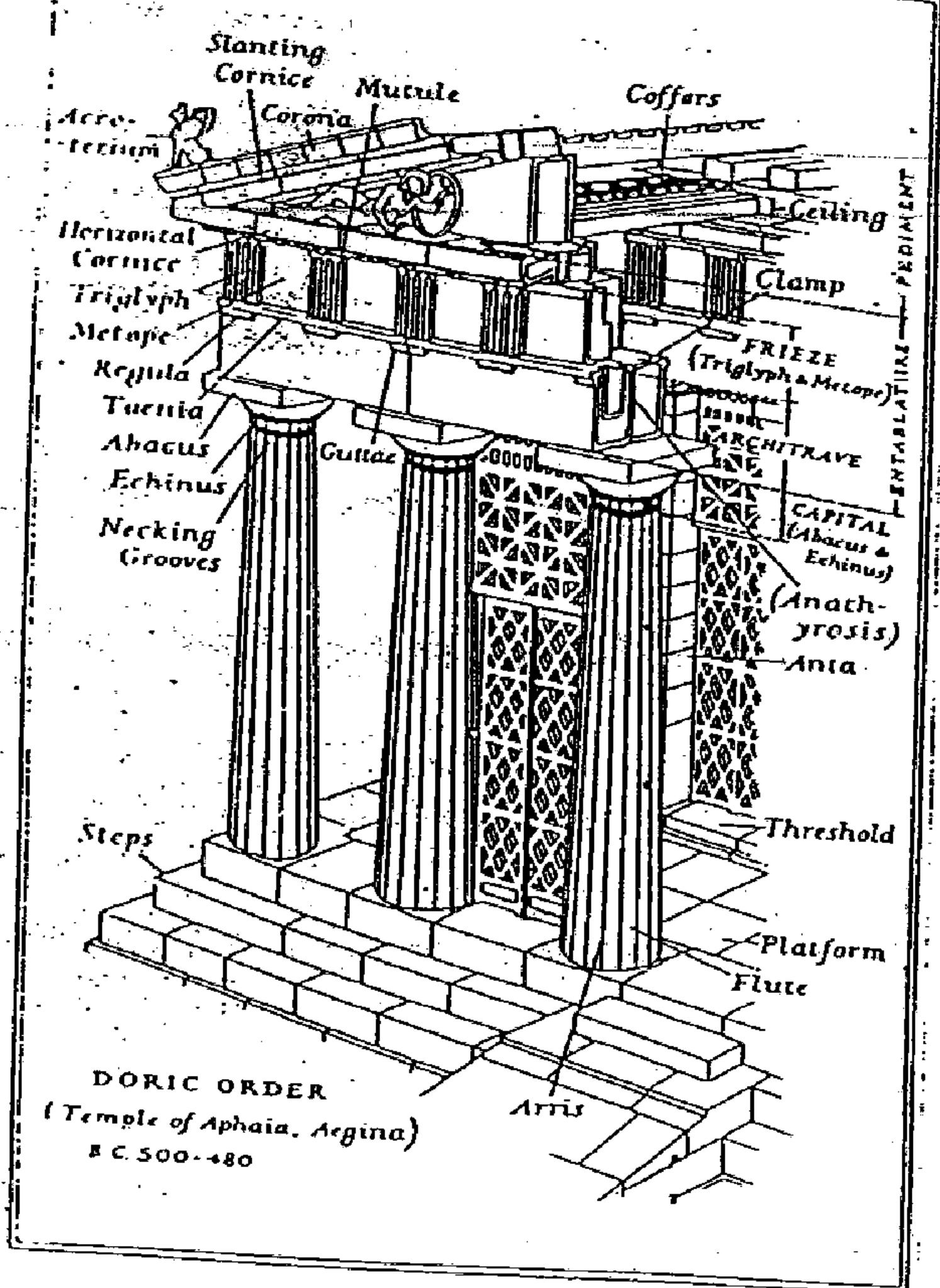

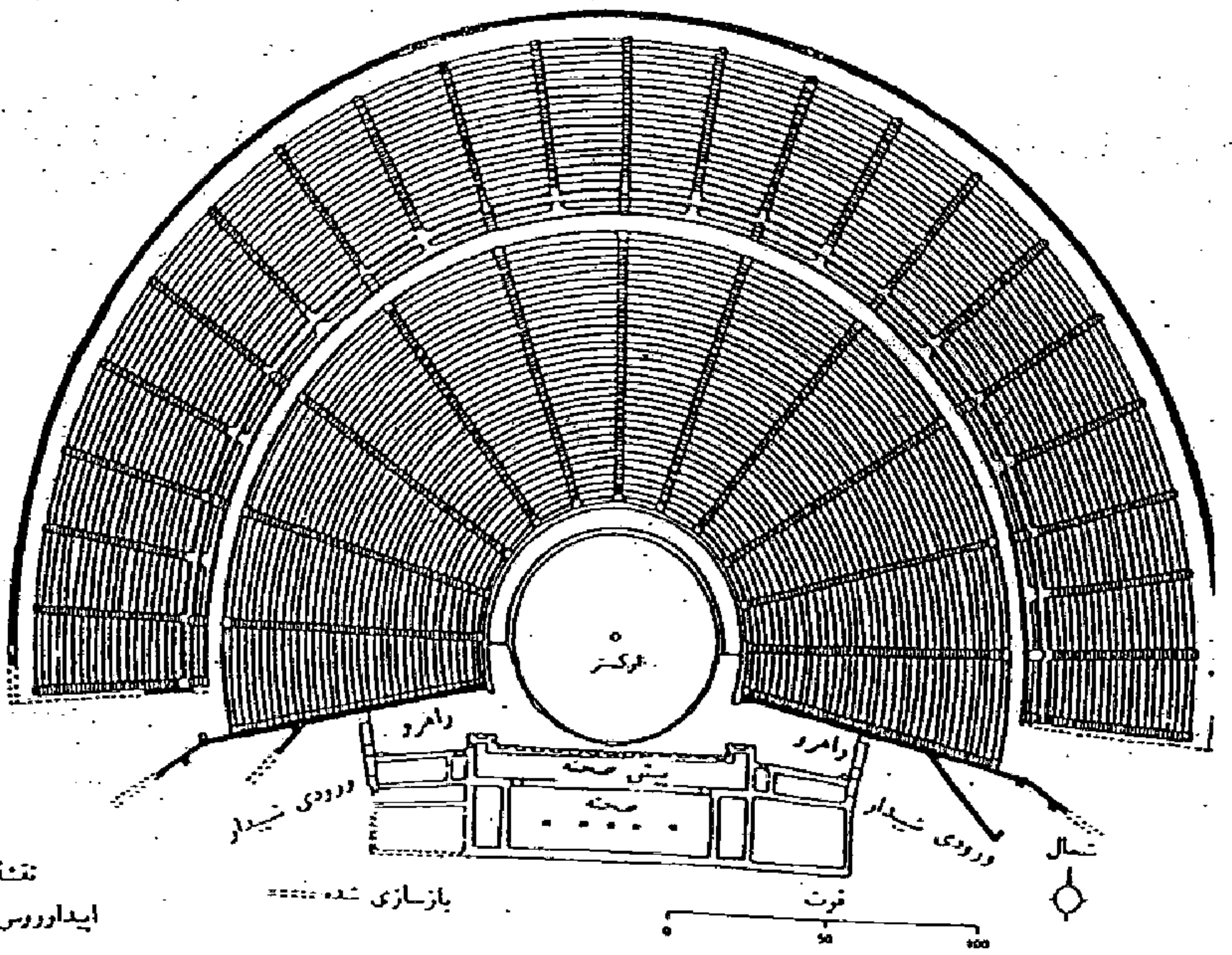
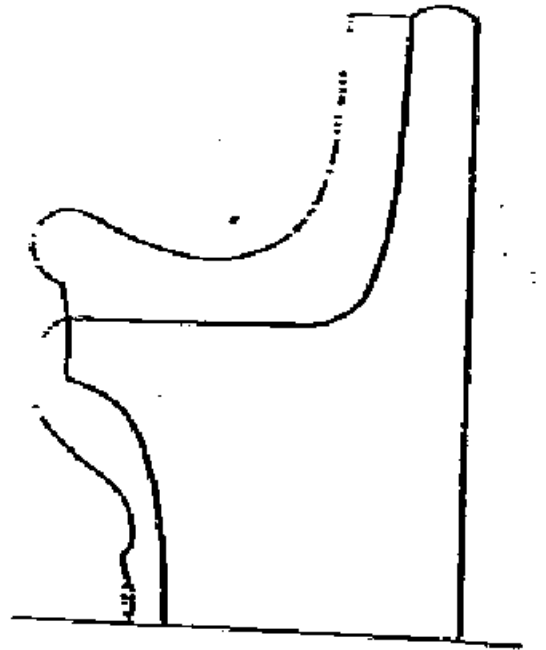
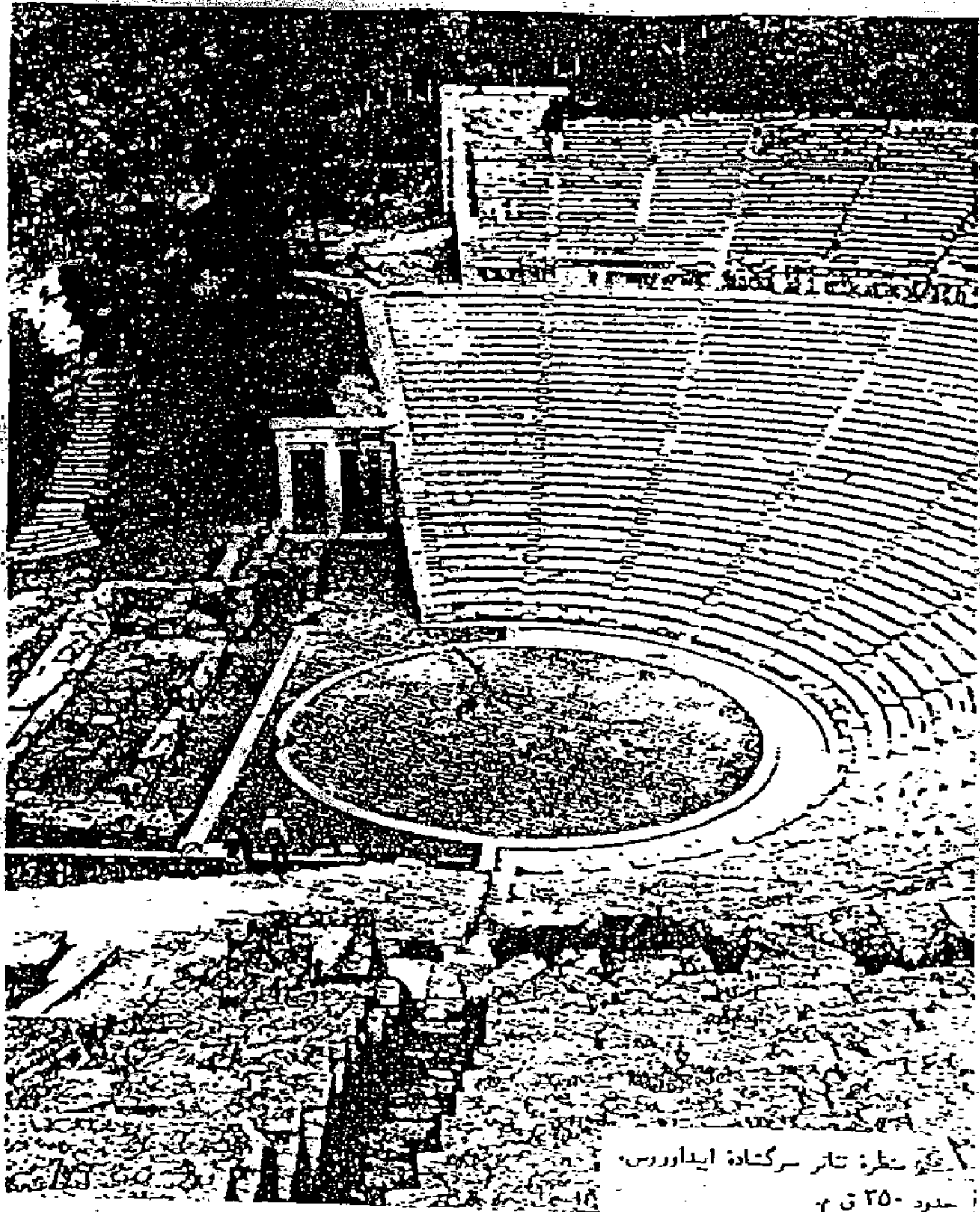
مسیر حرکت در آپادانا و پرسپولیس

مکانی که در اوستا

۵۳

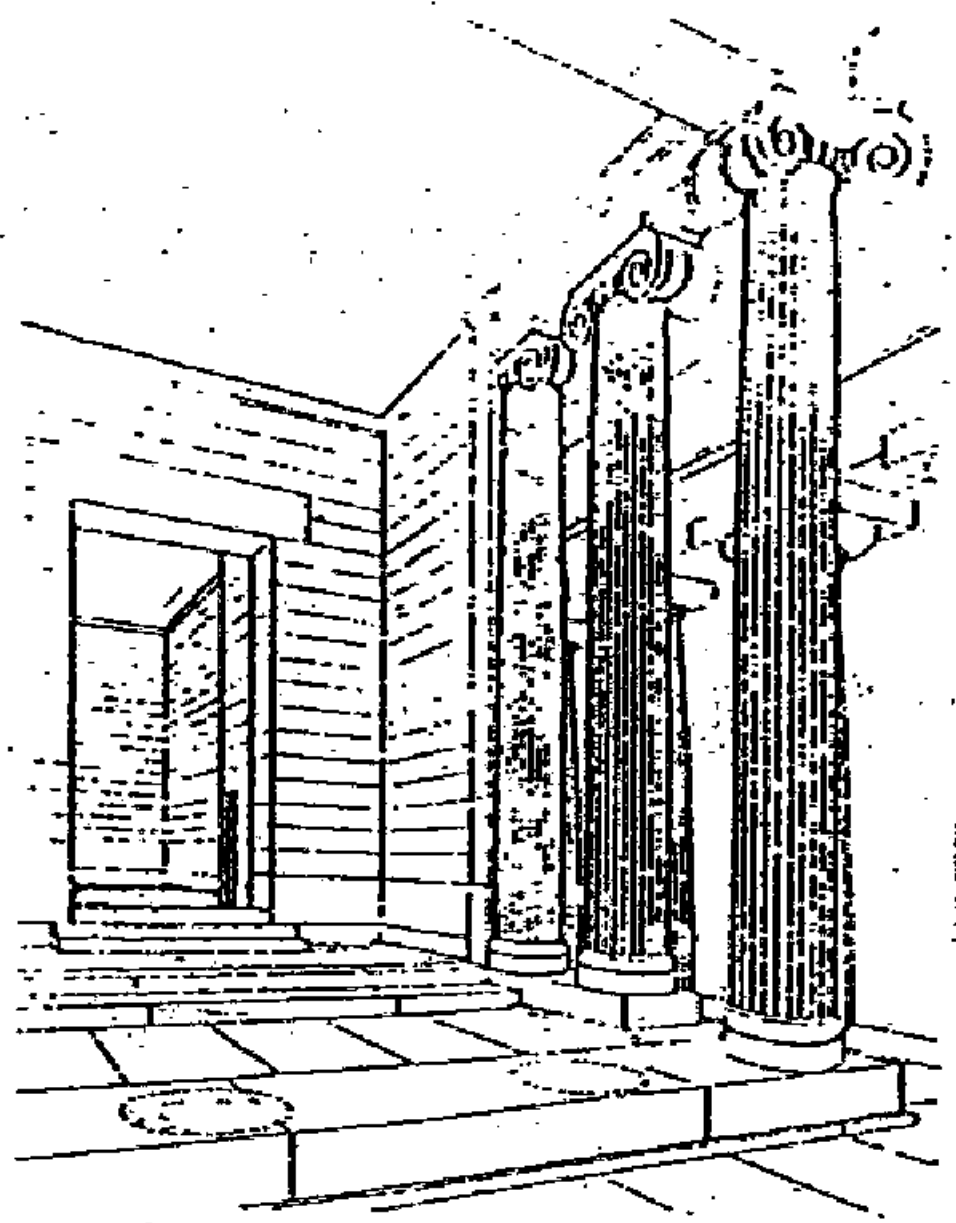
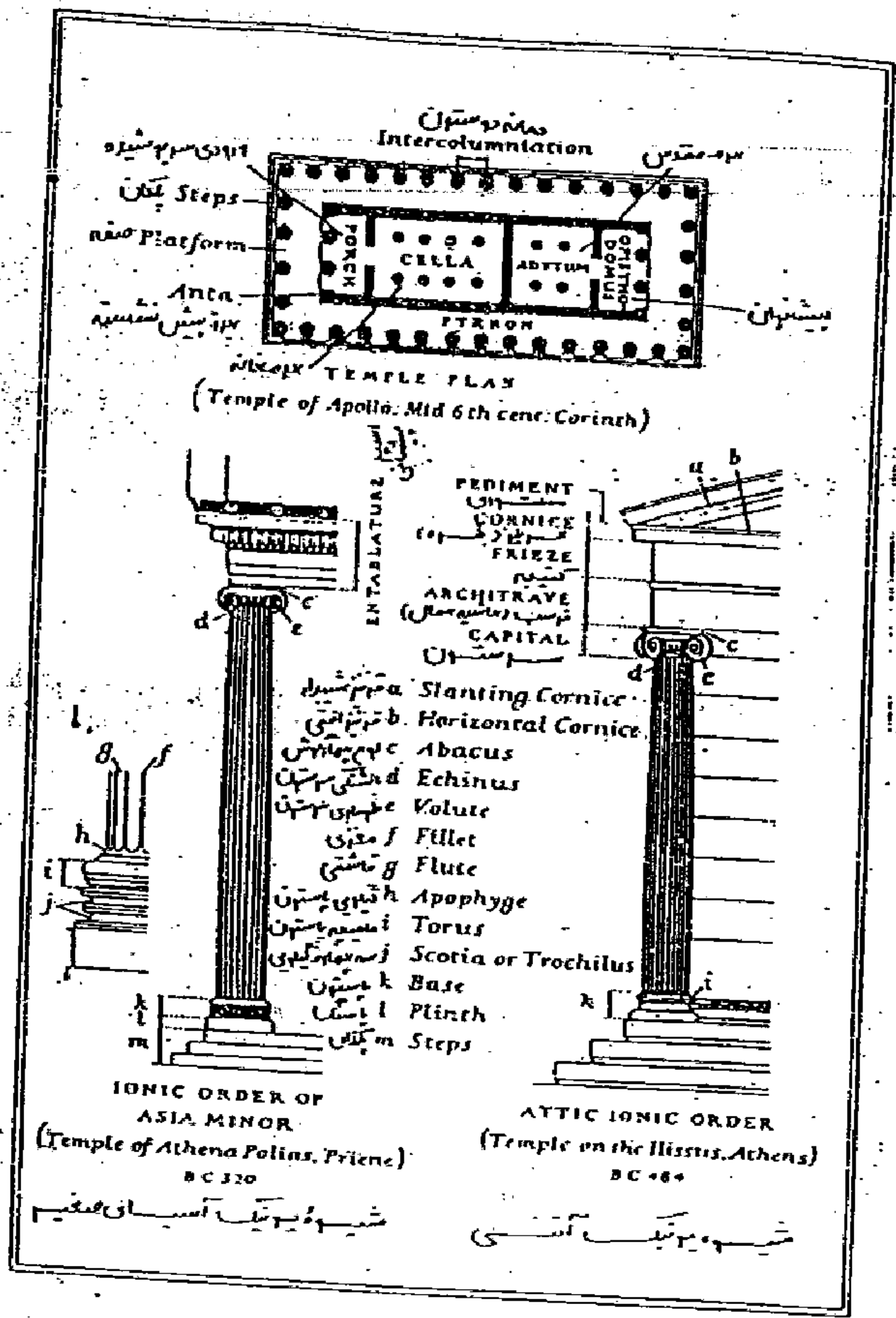

نقشه ساختمانی تئاتر سرکشاده
ایداروس

۵۳

۵۶

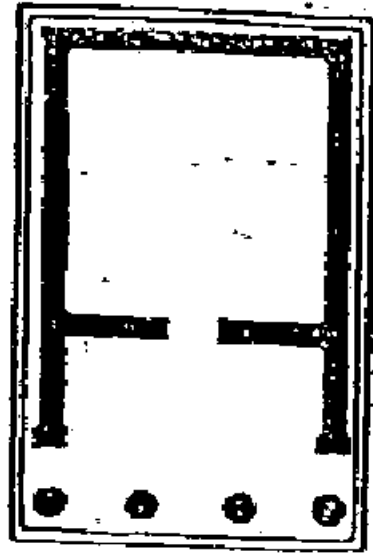

شبهه داخلی

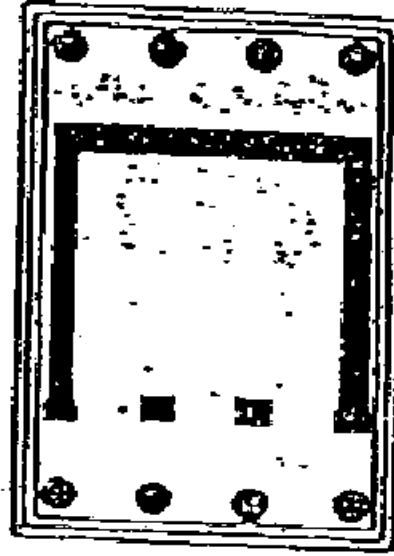
شش نقشه نمونه معبد یونانی: (الف) گنج خانه آتشی را در دهن معبدی با ستونهای بین دو جزه که در آن دو دیوار جانبی پیش آمده و در فاصله آنها دو ستون برپا داشته شده اند (ب) معبد ب در سیتوس سیل، معبد دارای ستون بندی بی دیوار، که در آن ستونها دو برابر مقصوره برپا داشته می شوند و سراسر بهای آن را می گیرند (ج) معبد آتنا الهه پیروزی در آکروپولیس آتن، معبدی دارای ستون بندی خلفی و قدسی، که در آن یک ردیف ستون مشابه ستونهای مقابل مقصوره معبد ب به عقب مقصوره افزوده شده است (د) معبد ترا در الیسا و (ه) معبد آتایا در آیکنا: معبدی دور ستونی که در آنها یک ردیف ستون بندی دورنادر مقصوره برپا داشته می شود و (ز) معبد آپولون در دیدوما نزدیک سیتوس، معبدی با دو ردیف ستون دورادور مقصوره. (تصاویر با مقیاس ثابتی ترسیم شده اند)

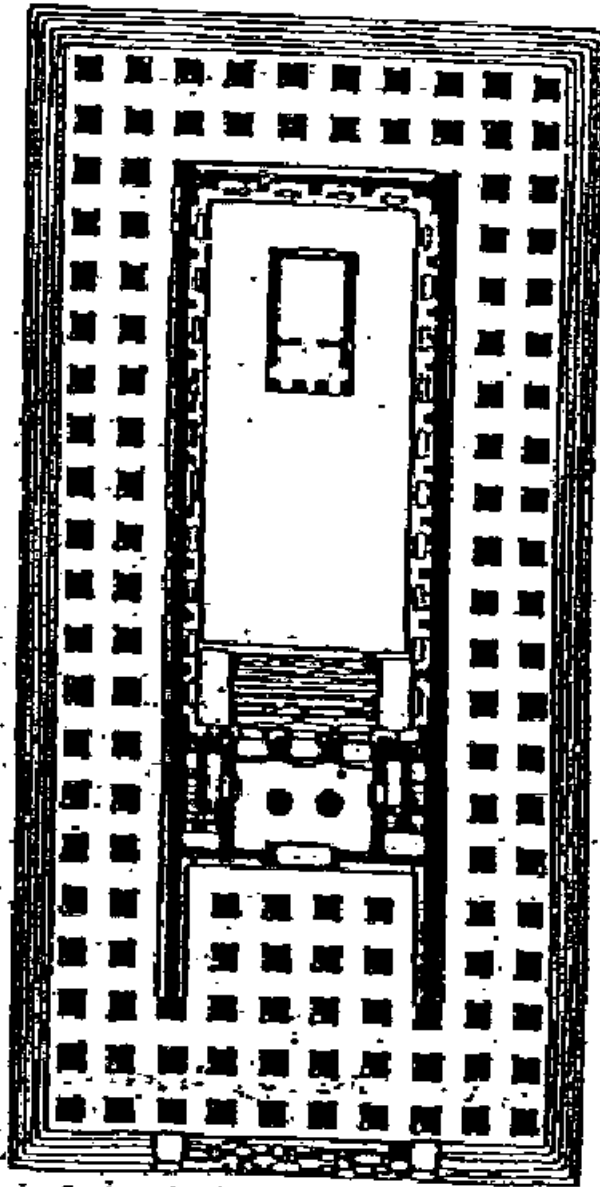
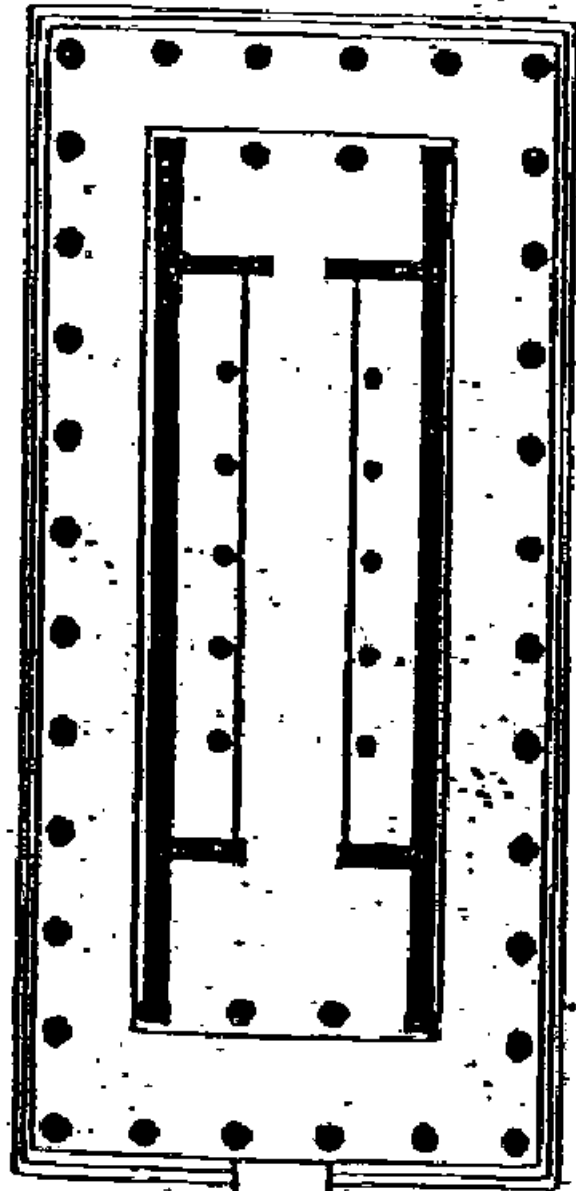
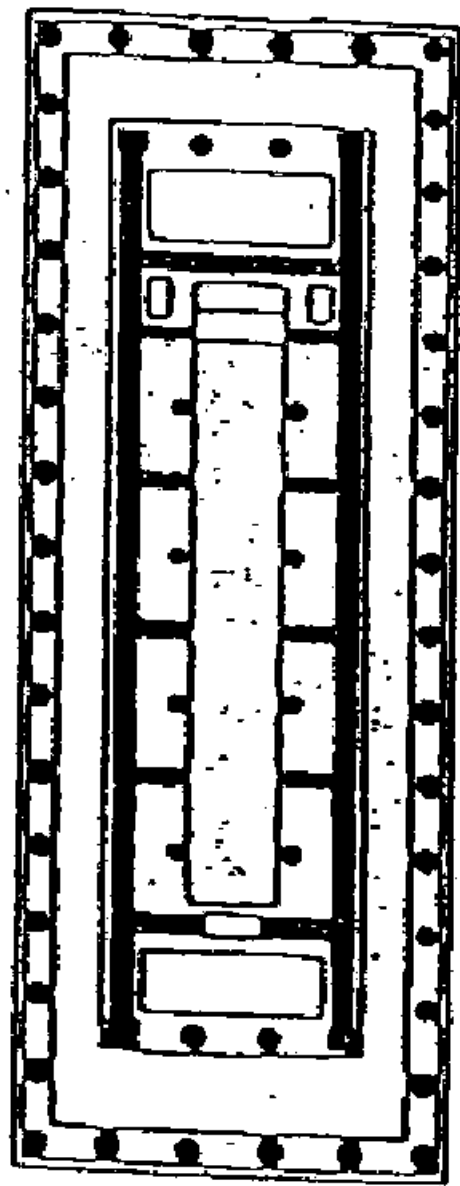
الف

ب

ج

۵۸
۵۹

دوران هلنی

- سومین مرحله تکاملی هنر یونان که از حدود ۴۰۰ پ.م تا قرن اول میلادی دوام یافت شامل دوره کلاسیک پسین (پیش از فرمانروایی اسکندر) و دو قرن و نیم باقیمانده آن که مقارن دوران اسکندر و جانشینان او بود به نام دوران هلنی معروف است. دورانی که گسترش تمدن و هنر یونانی (هلنی) را در آسیای صغیر و بین النهرین و مصر و ایران تا مرزهای هند داریم.

- یکی از مهمترین بناهای این دوره یک آرامگاه عظیم است به نام "ماوسولوم" که به اقدام ماوسولوس "ساتراپ ایرانی حاکم در آسیای صغیر و بعداً پادشاه او به نام آرتمیسیاس در شهر هالیکارناسوس ساخته شد خود بنا اکنون از میان رفته است اما توصیفات و آثاری از آن به جای مانده است و اصیت آن به قدری بوده که از آن پس لغت "ماوسولوم" از زبانهای لاتین به معنای مقبره به کار می رود این بنا سه طبقه و به ارتفاع ۴۸ متر بوده است. که روی یک سکوی مستطیل به پهنای ۳۵ متر و به بلندی ۲۴/۵ متر از سطح زمین قرار داشته است این اثر مربوطه به دوران پیش از اسکندر است.

- در دوره هلنی هنر پیکره سازی کلاسیک پیشرفت می کند و علاوه بر پیکره های خدایان از اشخاص سیاسی چون "ماوسولوس" و نیز برخی افراد عادی نیز پیکره هایی ساخته می شود (رنگ به کتابهای مرجع)

معماری هلنی :

- فعالیتهای ساختمانی از مراکز قدیمی واقع در سرزمین اصلی یونان در این زمان به شهرهای پر رونق پادشاهان هلنی در آسیای صغیر که مرکزیت بیشتری برای دنیای هلنی داشتند (حلقه ارتباطی بین ایران، مصر و سرزمینهای یونانی بودند) انتقال یافت. مقیاس بزرگ و مونومنتال بناها و گسترش استادانه فضای درونی بنا از مختصات معماری هلنی بود.

- در معبد آپولون در "دیدو" نزدیک شهر میلوس (نظیه) یک شهر آیوانی کهن که بر ساحل غربی آسیای صغیر است یک نمونه اثر معماری هلنی است. این طراحی پیچیده فضای دزونی تالارهای بزرگ، مستطیلاً به شیوه رومی پیش از خود می انجامد و گت چشمگیر و شدیدی از معماری کلاسیک یونان به شمار می رود.

- در زمینه تزئینات از مهمترین تجملات هلنی می توان به موزاییک‌هایی اشاره کرد که در تزئین کف اقامت‌گاه‌های ثروتمندان این شهرهای دریاری به کار می رفت.
- تأثیرهای دوره هلنی مجموعه کاملی از واحدهای کارکردی هستند که تقریباً الگوی اولیه آنها تأثیر ایندازوس مربوط به دوره کلاسیک است (۲۵۰ پ.م)
- اثر دیگر معماری این دوره "مذبح ژنوس" در شهر پرگاموم (پرگامون) است که اکنون سراسر جبهه غربی آن بازسازی شده و در موزه برلین نگاهداری می شود.
- این مذبح در حدود ۱۸۰ پ.م به یاد بود پیروزیهای سیاسی پر بالای تپه ای مشرف بر شهر پرگامون ساخته شد.
- بنایی است بسیار باشکوه (مورفومانثال) که در مرکز حیاطی مستطیل شکل قرار داشت است. و به صورت دور ستونی به شیوه یونیک با یک ورودی عظیم Π شکل و پنج پلکان که دور ساختمان می چرخد و سپس سکویی بسیار بلند که در قسمت ورودی با بیش از ۲۰ پلکان به ساختمان اصلی منتهی می شود.
- ظاهراً بناهای مذبح ما با این عظمت یادگار سنت ایونایی از دوره باستان بوده است لیکن مذبح پرگاموم از جهت وسعت و شکوه بر همه آنها برتری دارد و تنها نمونه ای است که بقایای آن برجای مانده است، دیواره صفا آن که ۱۲۰ متر درازای و حدود ۲ متر بلندی دارد متشوش به حجاریهای برجسته است.
- معروفترین اثر در زمینه پیکر تراشی این دوره، مجسمه آلهه پیروزی ساموتراس مربوط به حدود ۲۰۰ قبل از میلاد است که با ارتفاع ۲۴۰ سانتیمتر در موزه لوور نگاهداری می شود.